

2021

Public service-redovisningen

Public service-
redovisningen
2021

I **Toxic – berättelserna** (folkbildning) delar åtta unga vuxna med sig av sina erfarenheter från destruktiva och våldsamma relationer. Hur de började, hur de första tecknen på kontroll, hot och misshandel såg ut, och hur de mörkade sina rådsor och sin skam för familj och vänner. Men också hur de tog sig ur tyttnaden och isoleringen för att till slut kunna lämna sina skadliga förhållanden.

FOTO: HAJAN JABAR

Innehåll

Förord	6		
Kapitel 1 UR:s roll			
1.1 Årets public service-redovisning	9	3.4 Publicistiskt ansvar	29
1.2 UR i ett föränderligt medielandskap.....	11	3.5 Samverkan och återkoppling.....	30
1.3 UR under coronapandemin.....	13	3.6 Nya tjänster och förhandsprövning.....	31
1.4 Det här vill UR.....	14	3.7 Granskningsärenden	31
Kapitel 2 Detta har UR bidragit med	17	3.8 Svenska språket.....	31
2.1 Värde för samhället och individen.....	18	3.9 Priser och utmärkelser.....	32
2.2 Relevans och användbarhet	19	3.10 Sändningskvalitet.....	32
2.3 Förtroende och tillgänglighet	20	3.11 Utveckling av innehåll, teknik och kompetens	32
2.4 Här finns användarna	23	3.12 Beredskaps- och säkerhetsfrågor	33
2.5 Lyssnande	24		
2.6 Tittande	24		
Kapitel 3 Kvalitet och utveckling			
3.1 Uppdrag och kvalitet.....	27	Kapitel 4 Här finns UR	
3.2 Variation i produktionsformer	28	4.1 Marksänt utbud	37
3.3 Livskraftig produktionsmarknad	28	4.2 Digital användning.....	38
		4.3 UR:s digitala plattformar	41
		4.4 UR på tredjepartsplattformar	42
		4.5 Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet	44
		Kapitel 5 Ett utbud för alla	
		5.1 Det samlande uppdraget	47
		5.2 Utbildningsområden	48
		Kapitel 6 Särskilda uppdrag och målgrupper	
		6.1 Det utökade utbildningsuppdraget	57
		6.2 Barn och unga	62
		6.3 Nyheter och fakta	66
		6.4 Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga	67
		6.5 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga	68
		6.6 Kultur	69
		6.7 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	71
		6.8 Program för särskilda målgrupper	75
		6.9 Minoritetsspråk	77
		Kapitel 7 Resursanvändning	
		7.1 Intäkter	81
		Kapitel 8 Planer för framtiden	
		7.2 Kostnader	82
		7.3 Produktivitet och kostnadseffektivitet	83
		7.4 Mått på lärandeeffekt	87
		7.5 Koncernsamarbeten	89
		Kapitel 9 Bilagor	
		9.1 Kontakter med utbildningsväsendet	95
		9.2 Bilaga uppfyllelse av krav i sändningstillståndet	96
		9.3 Bilaga uppfyllelse av krav i medelsvillkor	97
		9.4 Nationella minoritetsspråk, sammantagen volym samt förstasändningar, alla bolagen	98
		9.5 Sändningstillstånd för Sveriges Utbildningsradio AB 2020-2025	99
		9.6 Medelsvillkor för 2020-2025 avseende Sveriges Utbildningsradio AB	100
		9.7 Policy för UR:s närvoro på tredjepartsplattformar	102

Förord

Vd har ordet

"Inga jublade så högt som ni", ler kollegan från ett annat tv-bolag.

Det är fredag kväll, direktsändningen av tv-galan Kristallen är precis avslutad och alla strömmar ut i entrén på Cirkus för att gratulera förbipasserande vinnare och kanske även diskutera om rätt program vann.

När det var dags för avslöjandet av Årets barnprogram höll vi på UR våra tummar hårt. Vi var nominerade tillsammans med fem andra fina barnprogram. I finalen var två kvar – årets julkalender på SVT och vårt program om värdegrunder, *Djurens Djuris*.

Programledaren avslöjade vinnaren. Och vårt jubel visste inga gränser.

UR, det lilla public service-bolaget med det viktiga kunskapsuppdraget, hade gjort årets bästa barnprogram.

Men det var förstås inte bara för UR:s skull som vi jublade. Vi hade fördjupat oss i vad som ger Sveriges alla förskolebarn de allra bästa förutsättningarna för att tillägna sig kunskap och lärande. Svaret var enkelt: en trygg skolmiljö. Och med hjälp av den här programserien kunde nu pedagoger och barn över hela landet arbeta med frågor för att skapa just en tryggare miljö för våra förskolebarn.

Att våra barn är trygga i skolan är livsviktigt! Givetvis långt, långt viktigare än något pris på en tv-gala. Men med fina priser får fler upp ögonen för våra viktiga program och ju fler som tar del av dem, desto fler får chans att ta makt över kunskapen – och nå sin fulla potential.

Kunskap i fokus

UR drivs nämligen av att ge alla frihet genom kunskap. Vi är en motkraft mot ökande kunskapsklyftor i samhället. För de som drabbas av utanförskap på

grund av bristande kunskaper, förutsättningar eller förmåga att hävda sina behov öppnar UR dörrarna till innanförskap.

UR identifierar självständigt olika kunskapsbehov och skapar ett utbud för att möta dem. Ibland rör det sig om ett specifikt behov i en begränsad grupp – som värdegrundsfrågor i förskolan med just *Djurens Djuris*. Ibland om ett brett behov hos hela befolkningen – som i det prisade radioprogrammet *Hjärta och hjärna* där journalisten Maja Åström tillsammans med epidemiolog Emma Frans synar olika påståenden med hjälp av vetenskapliga metoder.

Genom att förena journalistik och pedagogik skapar UR program som hjälper människor till ny och bestående kunskap.

UR når de ungdomar som har svårt att hänga med i skolan och som saknar både studiemotivation och stöd hemifrån. De som efter att ha sett våra program om studietecknik hör av sig för att berätta hur de lyckats bättre i skolan – och om hur deras självkänsla har stärkts.

Vi når även de nyanlända som har svårt att hitta nycklarna in till det svenska samhället. De som tack vare våra programsatsningar för första gången förstår de outtalade koderna i det svenska samhället, känner sig speglade och dessutom lär sig svenska bättre. Under året har till exempel en ny, mycket efterlängtad andra säsong av tittarsuccén *Hitta hem* sänts.

Vi når också de föräldrar och lärare som varje dag träffar barn med neuropsykiatiska funktionsnedsättningar (NPF). De som tackar oss för att vi avstigmatiserar dessa utsatta barn och samtidigt ökar kunskapen om hur barnen ska bli bemötta för att få så bra förutsättningar som möjligt för att lyckas. Nya program av exempelvis *Fatta familjen* har sänts under året.

Det här är grupper i samhället som ingen annan medieaktör når i samma omfattning. Det är grupper

Graden av utbildning och kunskap är helt avgörande för vilket samhälle vi har i morgon. UR:s verksamhet fokuserar därför på att alla ska få samma möjligheter till att klara kunskapsmålen i skolan oavsett förutsättningar och att ingen ska behöva stå utanför samhället på grund av bristande kunskap.

FOTO: HABEN SOLOMON

som många gör journalistik *om*, men få gör journalistik *för*. Grupper som kanske inte alltid har den starkaste rösten i samhällsdebatten, men som också har rätt till utbildning och kunskap – för att kunna tillvarata sina egna intressen, men också för att vi tillsammans ska kunna bygga ett starkt samhälle.

Vi vet att graden av utbildning och kunskap är helt avgörande för vilket samhälle vi har i morgon. UR:s verksamhet fokuserar därför på att alla ska få samma möjligheter till att klara kunskapsmålen i skolan oavsett förutsättningar och att ingen ska

behöva stå utanför samhället på grund av bristande kunskap.

Därför är det av yttersta vikt att UR står starkt inför 2022 – det är viktigt för alla oss som tror på vikten av kunskap, utbildning och folkbildning. Min förhoppning är att det i denna redovisning tydligt ska framgå att så är fallet.

Trevlig läsning!

Sofia Wadensjö Karén,
VD SVERIGES UTLIBLDNINGSRADIO AB

Den efterlängtade säsong två av tittarsuccéen *Hitta hem* (vuxenutbildning) är full av vardagliga problem, kärlek och kriser. Jamal och Martina försöker hitta hem i sitt nya hemland Sverige. Med humor och värme är serien språkstarkande för nyanlända.

FOTO: SARAH SÄVERSTAM

UR:s roll

UR är ett oberoende och självständigt public service-bolag som ska erbjuda ett brett programutbud för kunskap och lärande. UR producerar, sänder och tillgängliggör radio- och tv-program för alla åldrar och alla utbildningsstadier. I fokus för programutbudet står alltid kunskap – för de många och de få.

UR har ett unikt uppdrag; att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Det innebär att UR producerar och sänder/publicerar radio- och tv-program med ett kunskapsinnehåll till barn, elever och vuxna som befinner sig inom utbildning. Dessutom erbjuder UR ett allmänt folkbildande programutbud. UR:s specifika kunskapsuppdrag och utbud kan bidra till barns, ungas och vuxnas lärande och utveckling och därmed bidra till att stärka demokratiska värden.

UR:s public service-redovisning för 2021 skildrar hur programbolaget har levat upp till sitt public service-uppdrag under året.

1.1 Årets public service-redovisning

UR, Sveriges Radio och SVT lämnar årligen in varsin public service-redovisning till granskningssnämnden vid Myndigheten för press, radio och tv för bedömning av hur bolagen har levat upp till sina public service-uppdrag. Arbetet med att utforma, utveckla och kvalitetssäkra public service-redovisningens innehåll pågår löpande under året.

Årets public service-redovisning beskriver hur UR under 2021 fullgjort det uppdrag som fastställts av riksdag och regering och som finns beskrivet i sändningstillstånd och medelsvillkor, i radio- och

tv-lagen samt i yttrandefrihetsgrundlagen. Redovisningen av verksamhetsåret 2021 är den andra under tillståndsperioden för åren 2020–2025. UR, Sveriges Radio och SVT har tillsammans arbetat fram en ny struktur för redovisningen för tillståndsperioden 2020–2025 med syftet att möta medelsvilkorens krav på en så bolagsgemensam struktur som möjligt. Ett annat syfte är att utforma public service-redovisningarna så att de blir mer lättlästa och med ökad transparens redovisar verksamheten och de villkor och förutsättningar som styr bolagen. Förförhoppningen är att redovisningarna ska kunna stimulera till en allmän diskussion om public service-bolagens verksamheter. UR kommer tillsammans med Sveriges Radio och SVT därför att fortlöpande utveckla redovisningarna vid behov.

Förändringar i årets redovisning

Då de tre public service-bolagen har olika uppdrag, förutsättningar och mål kan inte alla definitioner eller indikatorer vara gemensamma. Varje bolag behöver ge egna exempel och beskrivningar och ibland även egna definitioner och indikatorer som bäst motsvarar det specifika uppdraget.

Årets redovisning innehåller ett antal förändringar jämfört med 2020 års redovisning. Bland

Villkor som kapitel 1 svarar på:

- Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har till uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktfärer i samhället.
Ur sändningstillståndets inledning.
- **Medelsvillkor 19–21**
- [Läs mer i bilaga 9.6 Medelsvillkor för UR](#)

Om *Hitta hem*

"Det är en kanonbra serie för att lära sig svenska språket, svensk kultur med mera. Det gäller att titta på och lära sig av serien. Kan inte vänta på nästa avsnitt. Grymt jobbat och kärlek till er."

ILLUSTRATION: ANNA NILSSON

▲ Sagor för alla (F–3) är specialskrivna sagor som tar avstamp i barnkonventionen på olika sätt. Berättelserna mälas med ljud och musik och tar upp viktiga ämnen som mänskliga rättigheter, demokrati och funktionsvariationer.

annat har bolagen samlat näresläktat material i ett och samma kapitel.

Med hänvisning till att public service-bolagen 2020 fick nya sändningstillstånd, samt den snabba utvecklingen på mediemarknaden kommer bolagen för 2021 att redovisa utvecklingen av viss data över tid för tre år, i årets redovisning åren 2019–2021. Ambitionen är att fylla på med kommande år i tillståndsperioden och från och med år 2022 redovisar bolagen endast data från nuvarande tillståndsperiod.

Allt som redovisas i tabeller och text avser sändningar i marknätet om inte annat anges. UR har sedan förra redovisningen ytterligare utvecklat en del mål och resultatbeskrivningar för att göra redovisningen ännu tydligare och mer transparent. Bland annat har det mått för lärandeeffekt som togs fram under 2017 vidareutvecklats (kapitel 7.4).

Granskningsnämnden efterlyste i sitt beslut kring 2020 års public service-redovisning att UR ska sätta de nyckeltal (strategiska mål) som redovisas utifrån den årliga attitydmätningen (se kapitel 2) i relation till förbrukade resurser. UR har valt att tydligare sätta dessa värden, nyckeltal, i relation till de styrande strategier som UR tagit fram och arbetar utifrån. Detta som ett sätt att påvisa effektivitet.

UR har tidigare påpekat att det av flera skäl inte

är rättvisande att sätta de redovisade värdena i relation till förbrukade resurser för att utläsa ekonomisk effektivitet av flera skäl. Dels är det inte möjligt att koppla ihop ett specifikt programutbud med redovisade värden. Exakt vilka produktioner som påverkar allmänhetens värdering av UR:s utbud är helt enkelt inte görligt att ta reda på. Dels kan det aldrig vara kostnaden för en viss programproduktion som avgör ett programs värde för användarna. En del program produceras för en liten publik vilket gör att kostnaderna utsłaget per användare blir högre än program med en väsentligt större publik. Men nyttan är stor även om målgruppen är liten.

Dessutom lär ett program som används av en liten men specifik målgrupp inte påverka allmänhetens uppfattning om UR i lika hög grad som program för en bredare allmänhet. UR som public service-bolag har i uppdrag att producera, sända och tillgängliggöra ett mångsidigt programutbud som präglas av hög kvalitet oavsett hur många eller få som programmen vänder sig till.

Liksom tidigare år redovisar UR utbudsvolym och innehåll uppdelat på yngre barn, äldre barn, unga samt vuxna. I alla tabeller återges utbildningsområden enligt tabellen längst ned på sidan.

Kapitel 1 beskriver UR:s roll på mediemarknaden, pandemins påverkan på verksamheten 2021 samt bolagets vision, strategi och vad UR vill bidra med.

Kapitel 2 redovisar hur användarna uppfattar UR och i vilken utsträckning UR når de strategiska målen.

Kapitel 3 beskriver UR:s produktionsprocess och publicistiska ansvar samt utvecklingen inom ett antal områden.

Kapitel 4 redovisar utbudet fördelat på kanaler, den digitala användningen och det webbexklusiva

Utbildningsområde	Motsvarar utbildningsstadium
Yngre barn (0–9 år)	Förskola, grundskola åk F–3, grundsärskola åk F–3
Äldre barn (9–12 år)	Grundskola åk 4–6, grundsärskola åk 4–6
Unga (12–19)	Grundskola åk 7–9, gymnasium, grundsärskola åk 7–9, gymnasiesärskola
Högskola	Inkluderar bl a läarförbildning
Folkhögskola/studieförbund	Organiserad folkbildning
Folkbildning	Allmänt folkbildande program
Vuxenutbildning	Komvux

Matte med Mat och Te (F–3) är producerad på svenska teckenspråk och är praktisk matematik för barn på lågstadiet. Alt utspelas i en magisk låda där Mat och Te redar ut olika mattetermer och problem som dyker upp.

FOTO: MIKAEL CARLSSON

utbud på de egna plattformarna som bolagen, utöver det marksända utbudet, vill tillgodoräkna sig för att uppfylla tillståndsvillkoren 7–13 §§.

Kapitel 5 visar på bredden i utbudet och kapitel 6 redovisar utbildningsuppdraget samt särskilda public service-uppdrag. Kapitel 7 redovisar intäkter och kostnader, produktivitetsförbättringar och produktivitet.

Och sist, i kapitel 8, beskriver UR planer för framtiden. Kapitel 9 innehåller bilagor.

1.2 UR i ett föränderligt mediolandskap

Liksom många andra medieaktörer befinner sig UR på en mediemarknad som präglas av snabb digital utveckling där globala teknikjättar både erbjuder innehåll och distributionskanaler. On demand-tjänster på nätet för tittande och lyssnande har ökat kraftigt de senaste åren och fortsätter att öka. Framförallt barn och unga har mer eller mindre övergått till en digital mediekonsument, men även lärare, föräldrar och andra viktiga målgrupper. Detta gör att digitala plattformar, såväl UR:s egna som externa, är nödvändiga för både distribution och kommunikation för att nå allt fler målgrupper.

Teknikjättarnas intåg på marknaden har också bidragit till fallande annonsintäkter för kommersiella medier som försvårat förutsättningarna för att bedriva journalistisk verksamhet. Lägg därtill strömningstjänsternas erbjudanden som konkurrerar om användarnas tid och uppmärksamhet samtidigt som public service-bolagen har till uppgift att nå ut brett till en alltmer heterogen publik med alltmer individuella användarbeteenden.

I detta snabbföränderliga mediolandskap fyller public service-bolagen en viktig demokratisk roll i att

erbjuda opartiskt och sakligt innehåll till allmänheten, både i marknätet och på digitala plattformar. En avgörande förutsättning för detta är att publiken har förtroende för public service och dess innehåll. Och förtroendet för public service är högt såväl i relation till övriga svenska medier som i ett internationellt perspektiv.

Inte minst under pandemin har de tre public service-bolagen fyllt människors behov av att ta del av saklig och oberoende journalistik.

Användningen av UR:s program under pandemins första år ökade med 58 procent och ökningen under 2021 var 27 procent.

Resurskrävande utveckling

Den omfattande strukturförändring av radio- och tv-branschen, som bland annat innebär en successiv förflyttning från sändningar via marknätet till en huvudsakligen digital distribution och användning, ställer stora krav på UR och andra medieaktörer. För att kunna konkurrera med de globala teknikjättarna och internationella strömmningstjänster krävs investeringar i och utveckling av nya digitala lösningar för såväl programformat och produktion som distribution och kommunikation för att kunna erbjuda ett relevant innehåll som är lättillgängligt och attraktivt.

Det är dock en konkurrens på ojämlika villkor då de stora teknikbolagen har helt andra ekonomiska förutsättningar att investera i samt att utveckla ny teknik och nya gränssnitt som användarna sedan förutsätter att andra aktörer, inklusive public service-bolagen, också erbjuder.

Aktörer som YouTube och Netflix omsätter flera miljarder kronor årligen och har möjlighet att lägga avsevärda summor på utveckling och innovation.

Mej till UR

"Hoppas att era webbutvecklare kan ta fram en app som fungerar även för Smart-tv-boxar. Jag tror att vi är en hel del tittare som skulle vilja få tillgång till era kvalitetsprogram på ett smidigt sätt."

Om Hitta hem:
"Tack för senaste avsnittet! Det är sant, ibland är det svårt."

▲ Osynliga sår (4–6) är tre korta dokumentära berättelser om sexuella övergrepp, våld och hedersförfryck. Här berättar "Hanna", "Viktor" och "Sara" om sina erfarenheter. Varje program lyfter barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen och den svenska lagstiftningen.

Användarbeteenden i förändring

För att UR ska kunna skapa nytta för användarna måste såväl innehåll som form och distribution utgå från användarens verklighet, behov och mediekonsumtionsmönster. UR arbetar därför kontinuerligt med att göra programutbudet tillgängligt för fler och flera olika användargrupper med specifika behov, till exempel genom att utveckla metadata, sökfunktioner och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Att UR:s utbud finns fritt tillgängligt digitalt är en självklarhet för användarna och en nödvändighet för UR för att nå och fortsatt vara relevant för dem. I takt med att mediekonsumtionen on demand ökar måste UR därför försäkra sig om att programutbudet är synligt och tillgängligt så att användarna både kan hitta och välja UR:s utbud. Detta har blivit än mer påtagligt under coronapandemin som har tydliggjort behovet av digitala lösningar och bidragit till en kraftig ökning av den digitala mediekonsumtionen.

UR:s digitala plattformar

UR:s övergripande distributionsstrategi innebär i grunden att vara en digital kanal för kunskap och lärande – samtidigt som UR, inom ramen för nuvarande sändningstillstånd, fortsatt ska sända i marknätet. Därför finns hela programutbudet tillgängligt på UR Play webb och app samt UR Access, ett slutet nätverk för utbildningsaktörer. UR ser fortsatt ett behov av att utveckla de egna plattformarna för att där kunna tillgängliggöra programutbudet för alla målgrupper. Det innebär att betydande resurser med nödvändighet måste läggas på att utveckla och anpassa de digitala plattformarna för att kunna erbjuda användarna de gränssnitt och funktionalitet-

ter som de efterfrågar – samtidigt som resurser även måste läggas på sändningar i marknätet.

Digitala tredjepartsplattformar

Externa distributionsplattformar och sociala medier är viktiga komplement till UR:s egna onlinetjänster – men dessa behöver användas med restriktivitet. Å ena sidan ger de UR möjligheter att nå ut med sitt kunskapsinnehåll till målgrupper som annars kanske inte hittar till UR:s utbud, som ungdomar eller nyanlända men i allt högre utsträckning även nya lärare.

Enligt en Novus-undersökning som genomfördes 2020 på uppdrag av UR är Youtube numera den främsta källan när lärare söker rörligt material att använda i undervisningen. Och plattformen är sedan länge den främsta för unga när de söker material. Därför behöver UR vara där användarna finns för att kunna nå dem med ett kunskapsinnehåll. UR har till exempel framgångsrikt kunnat nå en ung publik på sina Youtubekanaler *Tänk till* och *Orka plugga*.

Å andra sidan har den digitala utvecklingen inneburit att globala företag, som inte bara producerar eget innehåll utan även vill kontrollera hur innehåll distribueras och visas, har fått en stark maktposition också på den svenska marknaden.

Syftet med UR:s närvär på tredjepartsplattformar är att öka möjligheterna att upptäckas av, skapa relation till och ha dialog med de användare som är svåra att nå enbart på de egna plattformarna. Därför distribueras UR:s podd- och radioutbud även via externa plattformar som Spotify, Acast och SR Play och en del av tv-utbudet på UR:s Youtubekanaler samt på SVT Play. UR ska dock aldrig bli beroende av kommersiella aktörers plattformar och kommer

även fortsatt finnas där med restriktivitet och med ett noggrant gjort urval av utbudet.

Den snabba medieutvecklingen ställer höga krav på att UR kan utveckla ett on demand-utbud som är tillgängligt när användarna önskar och på de plattformar som de föredrar. Att hitta rätt balans i hanteringen av plattformarnas allt starkare marknadsposition är en utmaning för många aktörer – för UR, för andra medie- och utbildningsföretag och även för nationella och europeiska lagstiftare. Bland de viktiga aspekterna för UR i diskussionen om framtidens distribution finns även frågor kring utformningen av en teknikneutral reglering av public service, av vidareärendesplikten och av upptäckbarheten i det nya digitala landskapet.

Utbildningsmarknad i snabb förändring

UR verkar inte bara på mediemarknaden utan även på utbildningsmarknaden som även den påverkas av globalisering, digitalisering och snabb teknikutveckling. Allt fler aktörer producerar och tillgängliggör ett lärande innehåll digitalt vilket har underlättats då teknikutvecklingen gjort det både betydligt billigare och enklare att producera såväl audio som video. Smarta lärandemiljöer utvecklas snabbt liksom edtech-branschen. Begrepp som artificiell intelligens, virtual reality, augmented reality och learning analytics blir allt vanligare och bidrar till nya läromedelserbjudanden. Hur utvecklingen av nya gränssnitt som till exempel talsyntes samt ögon- och röststyrning påverkar användarnas behov och beteenden är ovisst, men de kommer helt säkert att beröra utbildningsmarknaden på sikt.

UR följer den snabba tekniska utvecklingen och de förändrade mediekonsumtionsmönstren liksom pågående utveckling och debatt på skol- och utbildningsområdet för att UR:s kunskapsutbud på bästa sätt ska bidra till minskade kunskapsklyftor i samhället.

1.3 UR under coronapandemin

Även under 2021 präglade coronapandemin världen och Sverige. Inom utbildningssektorn fortsatte distansundervisningen varvat med undervisning på plats främst inom gymnasiet, och många elever inom grund- och gymnasieskolan behövde fortsatt ta ett större ansvar för sina studier hemifrån. Smittspridningen och restriktionerna gjorde att sjukfrånvaron var hög och fysiska möten behövde undvikas i möjligaste mån. UR fortsatte därför under året med ett flertal insatser anpassade till pandemin och dess effekter. För lärare producerades serien *Lärare på distans* som i korta avsnitt gick igenom teman som lärarna efterfrågade, till exempel digitala lektionsupplägg, psykisk hälsa och rörelse.

Orka plugga, som riktar sig till tonåringar i skolan och vars syfte är att hjälpa elever att nå kunskapsmålen, fortsatte att producera videor med tydlig koppling till den rådande situationen. Både

för att hantera hemmatillvaron men också för att stärka elevernas källkritiska förmåga att hantera och värdera all information och ryktesspridning, framförallt på sociala medier, som har florerat under pandemin.

Under våren då sjukfrånvaron för barn och elever var hög, liksom vabbandet för många föräldrar var omfattande, sände UR två olika timslånga barnblock under tio veckor. För de yngsta sändes *Förskolelitteren med Johannes* och *Lärtimmen för lågstadiet*, till nyttja för barn som behövde stanna hemma oftare än vanligt liksom för deras föräldrar. Här erbjöd UR pedagogisk, rolig och lärande skärmtid. På så vis fortsatte UR den Skola hemma-satsning som startade i mars 2020 i och med pandemin.

Flera redaktioner fick under året fortsätta att arbeta coronaanpassat och hitta nya lösningar för att kunna göra inspelningar då reportageresor inte var möjliga att genomföra i samma utsträckning som planerat. Omfattande åtgärder har behövt vidtas under pandemin för att garantera medarbetares och medverkandes säkerhet vid programproduktion. Till exempel fick *Retorikmatchen* (åk 4–6) för andra året ställa om till inspelningar på distans där eleverna framförde sina tal från klassrum ute i landet och via länk kommunicerade med retorikjuryn som befann sig i en studio i Stockholm. UR fick, liksom väldigt många, ställa om utan att ställa in för att fullgöra sitt uppdrag.

Ökad användning

Gensvaret på UR:s insatser under pandemins inledning var överväldigande där användningen av program och tjänster ökade. Under 2021 fortsatte användningen att öka, om än inte i lika snabb takt som föregående år. Erfarenheterna av pandemin och dess påverkan på samhället visar att UR har en viktig roll för att höja kunskapen om hur man kan hantera informationsflödet och att förstå mediers roll för att kunna analysera och kritiskt värdera information.

Genom program som *Källkoll* (åk 7–9), *Mediesnacket* (åk 4–6) och *Seniorsurfarna* (folkhögskola/studieförbund) vill UR bidra till att stärka den individuella motståndskrafen i befolkningen mot desinformation, ryktesspridning och felaktig information. Det ger kunskaper som är särskilt viktiga i händelse av en samhällskris som till exempel coronapandemin.

En minst lika viktig del i att stärka samhällets motståndskraft är att stötta landets alla lärare, elever, föräldrar och rektorer. Den svenska skolan är en väsentlig del i det svenska samhället. Coronapandemin har synliggjort vilket stöd UR kan ge skola och allmänhet i händelse av en samhällskris utifrån att vara oberoende och med uppdraget att sprida kunskap till alla. Utbildning och folkbildning är avgörande för att stärka samhällets och individens motståndskraft i händelse av kris.

Här kan UR bidra.

Visste du att ...

användningen av UR:s radioprogram och poddar ökade med 84 procent under 2021.

När jorden går under (gymnasiet) skildrar en fiktiv dystopisk framtid där vi i Sverige lever på begränsade resurser. Programledarna Nabil och Abdi diskuterar utifrån dramat och ger tips på hur man kan leva mer hållbart och bidra till en hållbar utveckling för vår planet.

FOTO: JONNA DELVERT

Om Hjärta och hjärna
"Mycket bra serie! Häller på och lyssnar mig igenom alla avsnitt sedan någon månad."

Om Senior-surfarna
"Äntligen, ett utmärkt program som förklarar hur allting hänger ihop i den digitala världen."

FOTO: HABEN SOLOMON/GRAFIK: LILLE STRAND

1.4 Det här vill UR

Som ett av tre public service-bolag har UR ett tydligt kunskapsuppdrag riktat till hela befolkningen – för de många och de få. UR gör program som riktar sig till en bred allmänhet liksom program som riktar sig till mindre målgrupper som till exempel nationella minoriteter, personer med funktionsnedsättningar eller elever inom särskolan. Oavsett målgrupp står alltid kunskapsinhämtning i centrum.

Verksamheten ska präglas av oberoende, stark integritet och bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska samt andra intressen och maktsfärer i samhället. För tillståndspérioden 2020–2025 har UR antagit en övergripande strategi som vilar på tre principer:

UR ska bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar. En övergripande utmaning är att bidra till att minska kunskapsklyftorna och att göra skillnad i kunskap och lärande för den enskilda individen, oavsett ålder och utbildningsnivå. För de närmaste åren har UR identifierat tre viktiga samhällsutmaningar:

- Källkoll – UR ska bidra till att den enskilda individen ska kunna navigera i dagens informationslandskap och själv kunna avgöra vad som är sant, falskt eller mittemellan. Det handlar om att stärka medie- och informationskunskheten (MIK), hos alla.
- Hållbart samhälle – UR ska bidra till kunskap om hur man lever ett mer hållbart liv såväl socialt, ekologiskt som ekonomiskt.
- Språk – UR ska bidra till att alla rätt att utveckla ett rikt språk för att kunna klara sig i samhället. Språket är både en väg in i samhället och en väg ut i livet.

Genom ett rikt programutbud på svenska, moderna språk, på svenska som andraspråk samt på nationella och övriga minoritetsspråk fokuserar UR på att stärka språkutvecklingen.

UR ska utgå från en digital mediekonsumtion. Liksom andra medieaktörer befinner sig UR i en förflyttning från broadcast till online. Detta ställer höga krav på att UR kan utveckla ett utbud som är tillgängligt när användarna önskar det och på de plattformar som användarna föredrar.

UR ska utveckla sin särart. Att kombinera journalistik och pedagogik är unikt för UR:s programutbud. Genom denna kombination skapar UR program som bidrar till ny och bestående kunskap hos användarna.

Kunskapsvision

UR:s vision är att bidra till frihet genom kunskap – för de många och de få. Genom att producera och sända program som stärker och ger kunskap, som bildar och lär ut, bidrar UR till individens möjlighet att vara en del av samhället. Detta innebär att utvecklas och växa, att kunna förstå samtiden och vara en del av samhällets demokratiska processer och samtal.

Programutbudet ska tillföra värde för användarna i form av ökad förståelse, kunskap och bildning.

UR har under 2021 fortsatt arbetet med att utveckla en metod för att kunna mäta effekt på lärandet. Genom att kombinera kvalitativa och kvantitativa mätningar är metodens syfte att uppskatta hur användbart ett program är utifrån ett lärande-

perspektiv, vilket redovisas i kapitel 7.4.

Dessutom undersöker UR årligen användarnas attityder utifrån tre definierade områden: relevans och användbarhet, förtroende och tillgänglighet samt mångfald och speglning (se kapitel 2) med vartdera två till tre strategiska mål för tillståndspérioden. UR:s programutbud ska vara till för alla och ska speglar förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen. Att speglar mångfalden i programutbudet liksom bland medarbetarna är ett strategiskt mål för UR och ett sätt att få in fler perspektiv i produktionen och att höja kvaliteten på programmen.

UR:s utbud ska bidra till ökad förståelse, kunskap och bildning oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. UR utgår alltid från användarnas behov och verklighet och för därför en kontinuerlig dialog med dem. Dels för att deras synpunkter bidrar till att utveckla programverksamheten, dels för se till att programmen är relevanta och blir använda.

UR:s unika röst

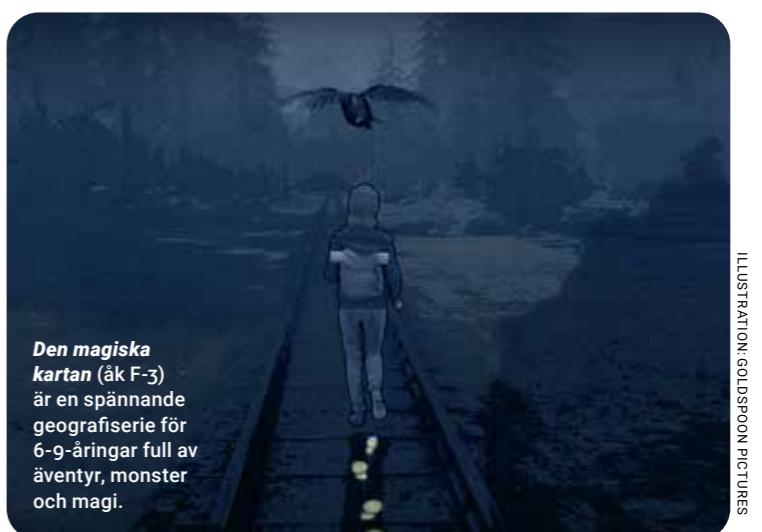
UR:s programproduktion bygger på en kombination av journalistik och pedagogiskt berättande vilket gör UR till en unik medieaktör. Programmen utmärks av ett pedagogiskt berättande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll. UR bidrar med upplevelser som förändrar. Programmen används, uppskattas av målgrupperna och vinner även priser.

UR:s program ska ha effekt på längre sikt än bara vid själva sändningen/publiceringen. För att programmen ska kunna göra skillnad i människors lärande krävs bland annat att de är användbara inom

utbildningen och de behöver därför ha en hållbarhet som är mer långvarig än till exempel ett nyhets- eller aktualitetsprogram. Det betyder i sin tur att UR producerar program som långsiktigt ska kunna vara relevanta och användbara, vilket ger UR en rik programskatt. I december 2021 fanns drygt 15 800 program tillgängliga på UR Play och drygt 19 500 i UR:s slutna nätverk (UR Access) för utbildningsväsendet.

UR:s utbud har alltid ett lärande syfte oavsett om programmen riktar sig till barn, ungdomar eller vuxna användare. Förföringen är att programutbudet ska svara mot målgruppernas kunskapsbehov och bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar. UR vill genom programutbudet bidra till att minska kunskapsklyfor och stärka det livslånga lärandet.

▲ Retorikmatchen (åk 4–6) är programmet där tala är guld. Klasser i årskurser från hela Sverige försöker att knipa en plats bland de bästa i retorik. I tio avsnitt får vi följa lagen och klasserna från audition fram till final. Vilka klarar utmaningarna och knockar juryn med väl-formulerade tal?

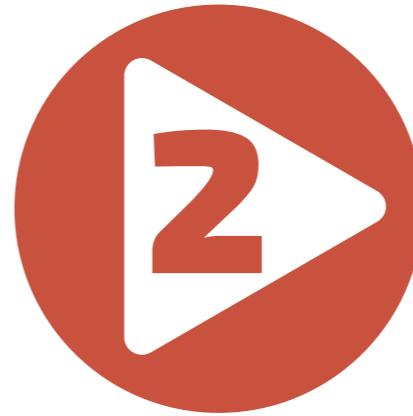

ILUSTRATION: GOLDSPOON PICTURES

Villkor som kapitel 2 svarar på:

- Sändningstillstånd 7–8, 14 §§
- Medelsvillkor 20–21
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Detta har UR bidragit med

UR bidrar med värde för såväl samhället som individen genom ett programutbud som stärker kunskap och bildning för barn, unga och vuxna. Under 2021 har användningen av UR:s programutbud fortsatt att öka och kunskapsutbudet uppfattas som trovärdigt, relevant och användbart – och att det bidrar till lärande.

Liksom övriga medieaktörer befinner sig UR i en utmanande förflyttning från broadcast till online. Ett tydligt krav från användarna är att programmen ska vara tillgängliga för dem när de väljer att titta eller lyssna. Det ställer större krav på tillgänglighet både vad gäller hur länge ett program är tillgängligt och hur stort utbudet är liksom hur lätt det är att hitta det. Allteftersom tekniken utvecklas och UR:s utbud tillgängliggörs på nya plattformar ökar komplexiteten i att följa användningen. Samtidigt öppnas nya möjligheter till att lära mer om och lära känna användarna genom den dialog som UR kan ha med dem via bloggar, videoplattformar och andra sociala medier. Dialogen med användarna ger viktig återkoppling kring programutbudet och bidrar till utvecklingen av nya program.

Alla UR:s program tillgängliggörs på UR Play och via det slutna nätenet UR Access och det är på de digitala plattformarna som den huvudsakliga användningen av program sker. I slutet av december fanns drygt 15 800 program fritt tillgängliga på UR:s digitala plattformar (UR Play webb och app) och cirka 19 500 program fanns tillgängliga via UR Access.

Möjligheten till en flexibel och långsiktig använd-

ning skapar en unik bredd i utbudet och gör att användarna kan ta del av program som sänts för flera år sedan, men som fortfarande är relevanta. Under 2021 tillhörde *Djuren på Djuris*, *Livet i Bokstavlandet*, *Pinos dagbok*, *Livet i Mattelandet* och *Bokstavshissen* (samtliga för förskola eller årskurs F–3) UR:s populäraste serier och de fortsätter att ha stor användning många år efter att de först publicerades. Till exempel har *Livet i Bokstavlandets* tre säsonger startats mer än 6 miljoner gånger sedan 2014.

Via Mediamätning i Skandinavien AB (MMS) och Kantar Sifo följer UR tittandet och lyssnandet på UR-program i radio, tv och på webben. Användningen på UR:s digitala plattformar och via mediecentralerna följs också upp internt via bland annat Google Analytics.

Det räcker emellertid inte att mäta hur många som har tagit del av UR:s program. För att kunna avgöra hur UR lyckas kompletteras användarmätningarna med andra undersökningar, som exempelvis Novus årliga attitydundersökan bland lärare och allmänhet. Utbudet behöver både nå fram till och upplevas som relevant för målgrupperna för att kunna göra skillnad i människors lärande.

Om *Fais pas ci, fais pa ça*

"Min favoritserie. Älskar humorn och blir peppad att fortsätta plugga franska. Jag hoppas ni kommer att ta hem fortsättningen av serien också."

2. Detta har UR bidragit med

Om Rösträtt för kvinnor 100 år

"Tack för alla användbara filmer ni gör! I dag tittade vi på Rösträtt för kvinnor 100 år på skolan där jag arbetar. Jag reagerade på att ni utelämnar frikyrkorörelsen när ni nämner folkrörer som banat väg för demokratin. Jag hoppas innerligt att det från UR:s sida bara är en miss och att ni inte medvetet undanhåller svenska skolbarn att även frikyrkans folk var en viktig del i att Sveriges kvinnor till slut fick rösträtt."

Attitydundersökning bland användarna

2021 är sjunde året i rad som Novus, på uppdrag av UR, genomför en stor attitydundersökning under november månad. Frågorna för 2021 är, liksom föregående års undersökning, formulerade utifrån UR:s mål och övergripande strategi som beslutades i samband med att UR fick ett nytt sändningstillstånd som gäller 2020–2025.

Nedan redovisas resultaten från Novus attitydundersökning kring UR:s mål men i undersökningen mäts som vanligt även kännedom om och användning av UR:s utbud vilket också redovisas nedan. Ambitionen är att användarnas attityder under perioden ska utvecklas så att målen har uppnåtts vid utgången av 2025.

Fem grupper intervjuas i undersökningen: lärare i alla stadier (förskola, åk F-3, åk 4–6, åk 7–9, gymnasiet, folkhögskola/studieförbund och högskola/universitet samt särskolan och SFI), allmänheten 16–79 år, föräldrar med hemmavarande barn 0–17 år, samt gymnasieelever och barn 6–15 år.

Under november 2021 genomfördes telefonintervjuer med totalt 1 500 lärare, 200 inom varje stadium från förskola till och med gymnasiet och 100 inom varje övrigt stadium. Allmänheten intervjuades via webb i Novus Sverigepanel och totalt genomfördes 2 020 intervjuer varav extrafrågor har ställts till 511 föräldrar med barn 0–17 år. Även 341 barn mellan 6 och 15 år och 210 gymnasieelever har intervjuats.

2.1 Värde för samhället och individen

Uppfattningen om UR:s samhällsvärde har ökat med sex procent bland lärare men är i stort sett oförändrat bland allmänheten (se diagram 2.1.1). 72 procent av lärarna anser att UR har ett högt samhällsvärde vilket är en uppgång från 66 procent

2020. Motsvarande andel för allmänheten är 57 procent, bland föräldrar är andelen 61 procent, båda oförändrade sedan 2020. Bland lärare i årskurs 4–6 och gymnasiet har andelen ökat jämfört med 2020 och ligger nu på samma nivå som övriga grundskolan samt förskolan.

Upplevelsen av det personliga värdet av UR har ökat från 54 procent till 57 procent bland lärarna. Andelen av lärarna som anser att UR har ett stort eller mycket stort värde för dem i deras yrkesroll har också ökat från 66 till 70 procent. Även här finns en del skillnader då lärare inom förskola, årskurserna F-3 och 4–6 i högre grad anser att UR har ett stort värde för dem i deras yrkesroll, jämfört med övriga lärargrupper. Bland förskollärarna har andelen ökat från 68 procent till 78 procent jämfört med 2020. Detsamma gäller för upplevelsen av det personliga värdet av UR där till exempel 69 procent av lärarna i årskurs F-3 och 65 procent av lärare i folkhögskola/studieförbund anser det.

Bland allmänheten upplever 29 procent att UR har ett stort värde för dem personligen (se diagram 2.1.2). Bland föräldrar är andelen 34 procent vilket är en uppgång från 32 procent 2020. Vad gäller samhällsvärde så upplever kvinnor, personer över 50 år, högutbildade samt personer som tar del av UR regelbundet ett högre värde än andra. Detsamma gäller det uppledda personliga värdet förutom bland personer mellan 50 och 64 år.

Rekommendationsviljan är fortsatt hög och ökade under 2021. 89 procent av lärarna kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor. Andelen är högst bland lärare i förskola och den ökar dessutom från 86 till 94 procent. 76 procent av lärarna kan också tänka sig att rekommendera UR:s utbud till vänner. För allmänheten är frågan om

Diagram 2.1.1

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort värde för samhället i stort (procent)

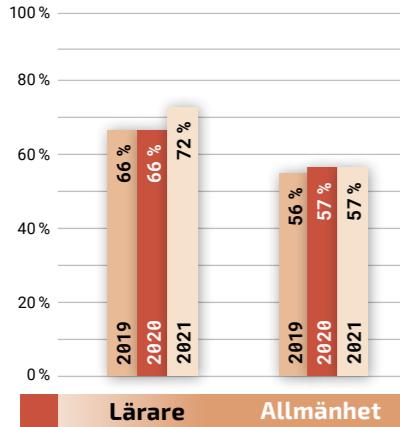

Diagram 2.1.2

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort individuellt värde (procent)

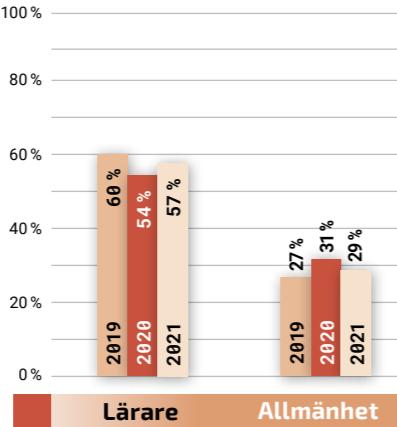

Diagram 2.1.3

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud speglar mångfalden av människor i Sverige (procent)

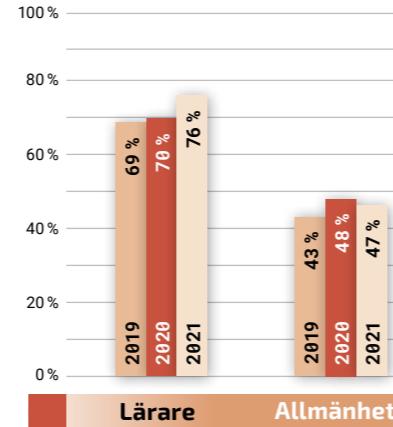

FOTO: MARTIN ÅHLIN

I *Min berättelse på meänkieli* (gymnasiet) får man lyssna till vanliga människors ovanliga berättelser. Fem personer berättar sanna historier från sina egna liv, på meänkieli. Temat för berättelserna är första gången.

Min berättelse på MEÄNKIELI

70 procent föregående år (se diagram 2.1.3).

En annan fråga som ställs är om UR:s utbud anses spegla olika åsikter och meningsyttringar vilket 45 procent av allmänheten anser (48 procent 2020). Bland föräldrar är andelen 46 procent (48 procent 2020). Andelen lärare som anser att UR:s utbud speglar olika åsikter och meningsyttringar har ökat och uppgår nu till 67 procent jämfört med 63 procent 2020.

Mångfald och spegling

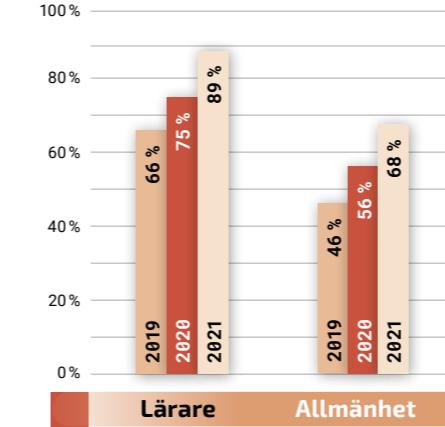
UR har som mål att fem av tio användare ska anse att UR:s utbud speglar mångfalden av människor i Sverige. Resultatet för 2021 är att 47 procent (48 procent 2020) av allmänheten anser detta, vilket ligger väldigt nära det uppsatta målet. Bland föräldrar är andelen 50 procent vilket är samma nivå som 2020. Andelen lärare som anser att UR:s utbud speglar mångfalden av människor i Sverige är 76 procent vilket är en ökning jämfört med

2.2 Relevans och användbarhet

UR har som mål att sex av tio användare ska uppleva att UR:s utbud bidrar till lärande (se diagram 2.2.1). Frågan är något omformulerad i 2021 års undersökning och därför saknas jämförelse med tidigare år. ►

Diagram 2.2.1

Andel som upplever att UR:s utbud bidrar till lärande (procent)

Vad hade du velat berätta för hela världen? I Se på mig (gymnasium)

får teckenspråkiga ungdomar och vuxna en chans att uttrycka sig om det de tycker är viktigt! För Hafsa är det viktigt att själv kunna välja om hon vill bärja själ eller inte. Under sin uppväxt har hon fått kommentarer kring sitt val.

FOTO: CHRISTOFFER HELLÖRE

2. Detta har UR bidragit med

Om Orka plugga

"Tack, tack! Det kan vara svårt nu under coronatiderna som förhoppningsvis bara är ett minne blott snart."

68 procent bland allmänheten anser detta och bland föräldrar är andelen 73 procent. Andelen lärare som upplever att UR bidrar till lärande är 89 procent. Målet är därmed uppnått med god marginal.

Ett annat mål är att åtta av tio lärare som använder UR ska anse att UR:s utbud bidrar i deras undervisning (se diagram 2.2.2) vilket 82 procent av lärarna gör. Lärare i årskurs F–3 anser detta i högre utsträckning än övriga lärargrupper och bland lärare i förskolan syns en uppgång då hela 85 procent (jämfört med 75 procent 2020) anser detta. Därmed är även detta mål uppnått.

Ett tredje mål inom området relevans och användbarhet är att åtta av tio 11–15 åringar (som sett/hört program från UR) ska tycka att UR har program som de lär sig saker av (se diagram 2.2.2). Hela 86 procent av de tillfrågade 11–15 åringarna instämmer i påståendet, vilket är en uppgång jämfört med 2020 då andelen var 82 procent. Sammanlagt innebär detta att alla mål kring UR:s bidrag till lärande är uppnådda.

2.3 Förtroende och tillgänglighet

UR:s legitimitet bygger på att användarna anser att programutbudet är trovärdigt, relevant och användbart. Andelen bland lärare som instämmer i dessa påståenden har fortsatt att öka under 2021: 84 procent anser att UR är trovärdigt, 79 procent att utbudet är användbart och 76 procent att det är relevant. 81 procent av lärarna anser dessutom att UR:s program är pedagogiska. Utöver detta så ökar andelen lärare som anser att UR:s program håller hög kvalitet från 74 till 79 procent.

Bland allmänheten anser 58 procent att UR är trovärdigt medan 51 procent anser att UR:s utbud

är användbart och 49 procent att det är relevant. 65 procent av föräldrarna anser att UR är trovärdigt och 55 procent anser att UR:s utbud är både relevant och användbart.

Andelen lärare som är positivt inställda till public service är 86 procent vilket är en uppgång från 83 procent året innan. Bland allmänheten ligger andelen kvar på 72 procent. 69 procent inom allmänheten anser att UR är värt pengarna från public serviceavgiften, vilket är i nivå med föregående år då 68 procent ansåg det.

Kändedomen om UR är fortsatt mycket hög. 99 procent av alla lärare har hört talas om UR och 70 procent har god kändedom om UR. Andelen som har mycket god kändedom har ökat från 23 till 27 procent. Bland lärare i åk F–3 är andelen som har god kändedom om UR hela 84 procent och bland lärare i årskurs 7–9 är andelen 79 procent. Bland allmänheten har i stort sett alla, 98 procent, hört talas om UR och 87 procent känner igen UR:s logotyp. Andelen som har god kändedom om UR bland allmänheten uppgår till 35 procent. Bland föräldrar med barn 0–17 år känner 91 procent igen UR:s logotyp och 44 procent har god kändedom om UR. Andelen som har hög kändedom om UR är högre bland högutbildade personer samt bland dem som tar del av UR regelbundet där runt 47 respektive 60 procent uppgär detta.

UR har som mål att sju av tio ska ha en positiv inställning till UR (se diagram 2.3.1). Bland allmänheten i stort är andelen som är positivt inställda till UR 60 procent. Kvinnor, personer över 65 år samt högutbildade är i högre utsträckning positivt inställda (70 procent) än andra. Detsamma gäller de som tar del av UR regelbundet där andelen positivt

Diagram 2.2.2

Andel lärare som anser att UR:s utbud bidrar i deras undervisning/andel elever som anser att de lär sig av UR:s program (procent)

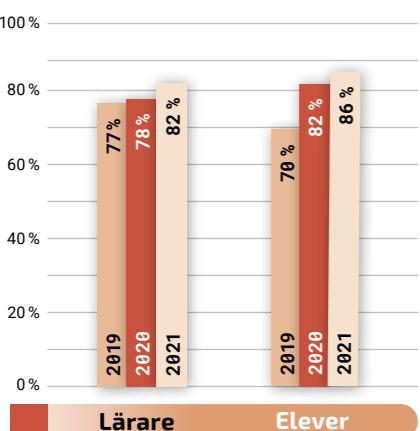

Diagram 2.3.1

Andel av lärare och allmänhet som har en positiv inställning till UR (procent)

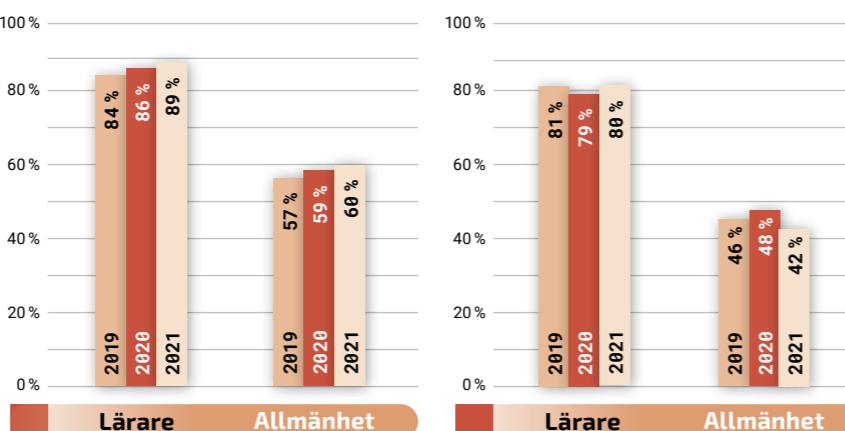

Diagram 2.3.2

Andel av lärare och allmänhet som har sett eller hört något program från UR det senaste året (procent)

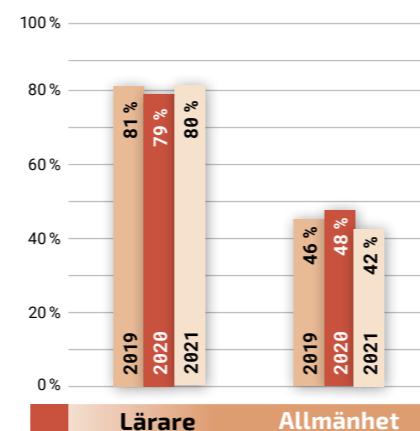

Diagram 2.3.3

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud bidrar till att kunna värdera och kritiskt granska information och nyheter (procent)

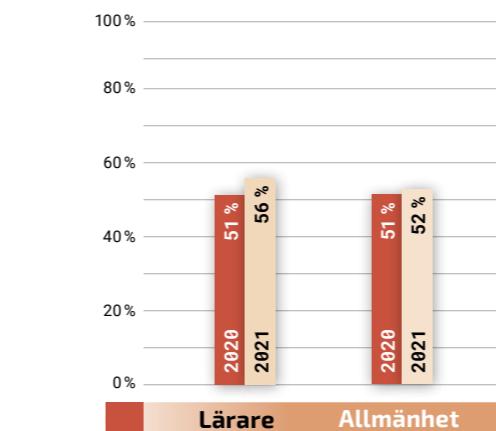

FOTO: TOREBJÖRN EKEBAKKE

Ett annat mål är att sex av tio ska ha sett eller hört något från UR det senaste året. Bland allmänheten uppger 42 procent att de sett eller hört något program från UR det senaste året (bland föräldrar med barn 0–17 år är andelen 51 procent) och bland lärare är andelen 80 procent.

Utöver de frågor som ställs till allmänheten får föräldrar några extra frågor. Det är fortsatt hälften av föräldrarna som svarar att de någon gång uppmuntrar sitt/sina barn att titta eller lyssna på program från UR, andelen har ökat från 40 till 50 procent mellan 2019 och 2021. 44 procent uppger också att deras barn har tittat eller lyssnat på något program från UR det senaste året. Andelen föräldrar som upplever att UR:s program bidrar i deras barns lärande har ökat från 57 till 69 procent.

Hos barn är kändomen om UR hög. 89 procent känner igen UR:s logotyp och 65 procent har hört talas om UR. 79 procent minns att de sett något program från UR och 33 procent att de hört något program från UR. Hos gymnasieelever är kändomen om UR inte riktigt lika hög. 60 procent vet vem som står bakom UR:s logotyp, dock mot uppger 72 procent att de känner till UR. 43 procent uppger att de sett eller hört något program från UR det senaste året vilket är i nivå med allmänheten i stort.

Ett tredje mål inom detta område är att fem av tio användare ska anse att UR:s utbud bidrar till att kunna värdera och kritiskt granska information och nyheter (se diagram 2.3.3). 52 procent av allmänheten anser detta och bland lärare har andelen ökat från 51 till 56 procent. Lärare i grundskolan anser detta i högre grad än övriga lärargrupper och bland allmänheten är det bland annat personer vars föräldrar är födda utomlands som anser detta i högre grad än andra. Bland

Om bakgrundsmusik

"Hej, väldigt många program har bakgrundsmusik som stör många tittare. Troligen dock med gott syfte. För de titlare som lider av till exempel tinnitus blir ljudet så störande att upplevelsen helt försinner – man är tvingad att avbryta och välja något annat. Problemet måste påtalas för producenter."

PRICK OCH FLÄCK

BILD: ZIGZAG ANIMATION

▲ Prick och fläck på fläcken (förskolan) är sex korta filmer med de två kluriga kaninerna Prick och Fläck. Kaninerna hittar alltid på saker att göra tillsammans och överallt dyker det upp prickar och fläckar! Syftet med serien är vara språkstyrkande för barn i förskoleåldern.

föräldrar har andelen ökat från 49 till 55 procent. UR har därmed uppnått detta mål under 2021.

Slutsatser

Den ökande användningen av UR visar sig inte bara i data från olika plattformar där UR:s utbud finns utan även i årets Novusundersökning. UR har under detta andra coronapräglade år lyckats nå ut till allt fler med ett kunskapsrikt utbud. Allt fler är positivt inställda till UR och allt fler upplever att UR bidrar i deras lärande. UR har under 2021 nästan nått alla de uppsatta målen, sex av åtta, men har en bit kvar vad gäller andel av allmänheten som har sett eller hört ett program under året (mål sex av tio) samt andelen som har en positiv inställning till UR (mål sju av tio).

När det gäller målet att sju av tio ska ha en positiv inställning till UR är andelen bland allmänheten 60 procent och det återstår en bit innan målet är uppnått.

Målet att sex av tio ska uppleva att UR:s utbud bidrar till lärande är uppnått bland allmänheten liksom målet hos lärare att åtta av tio upplever att UR:s utbud bidrar i deras undervisning, vilket 82 procent av lärarna höll med om 2021. Även allt fler elever tycker att UR har program som de lär sig saker av. 86 procent av 11–15-åringarna anser detta vilket till och med överträffar målet att åtta av tio elever ska tycka att UR har program som de lär sig saker av. Resultatet från Novusundersökningen bekräftar att UR:s

kunskapsrika programutbud bidrar till lärande.

Det helt nya målet för tillståndsperioden 2020 – 2025, att tre av tio användare ska anse att UR:s utbud bidrar till att kunna värdera och kritiskt granska information och nyheter, överträffades redan vid först mät tillfället då 51 procent bland både allmänhet och lärare ansåg det. UR har därför 2021 höjt målet till att fem av tio ska instämma i påståendet och når återigen målet bland samliga målgrupper. Bland lärare ökade andelen som instämde i påståendet till 56 procent och bland föräldrar till 55 procent.

Bland allmänheten i stort och bland föräldrar är andelen som anser att UR:s utbud speglar mångfalden av människor i Sverige på ungefär samma nivå som föregående år. Målet är att fem av tio användare ska anse detta och bland allmänheten är andelen 47 procent och bland föräldrar 50 procent. Bland lärare instämmer 76 procent i påståendet, vilket innebär att målet är nått bland föräldrar och lärare och nästan nått bland allmänheten.

Kändomen om UR är fortsatt hög och framför allt lärare och föräldrar ser ett allt större värde av UR, både för samhället i stort och för dem personligen. Andelen av lärare som upplever att UR har ett stort värde för dem i deras yrkesroll ökar till 70 procent. Rekommendationsviljan är också fortsatt hög och ökar dessutom. Andelen är högst bland lärare i förskola och ökar från 86 till 94 procent.

Resultaten i undersökningen kan ses som en

I **Hjärta och hjärna** (folkbildning) redar journalisten Maja Åström och epidemiologen Emma Frans ut olika påståenden för att komma fram till om de är sanna, falska eller mittemellan.

effekt av den ökade användningen av UR. Detta gäller framförallt bland lärare och elever som helt eller delvis har undervisat/studerat på distans, men också av ett fokuserat arbete för att möta behov i närtid och framtid.

Sammanfattningsvis ligger UR bra till i förhållande till uppsatta mål och den ökande användningen av UR under 2021 avspeglas på ett positivt sätt då både kändedom om och positiv inställning till UR ökar. Tidigare undersökningar visar också att de som väl hittar till UR:s utbud oftast fortsätter att använda utbudet och har en positiv inställning till UR.

2.4 Här finns användarna

Allt UR sänder i radio och tv publiceras även på UR:s digitala plattformar vilket gör det möjligt för användarna att välja hur och när de vill ta del av programmen. Användarnas beteenden förändras och olika grupper konsumrar medier på olika sätt. Genom att följa och förstå användarnas beteenden kan utbudet tillgängliggöras där användarna finns och anpassas efter respektive plattform. Yngre personer använder ofta mobilen som mediaspelare och sociala medier som källa medan äldre i högre grad använder traditionell radio eller tv för mediekonsumtion.

Enligt Novusundersökningen använde 75 procent av lärare audio och video i undervisningen varje månad vilket är en uppgång jämfört med 2020 då andelen var 67 procent. Andelen årliga användare är

nu 88 procent, även det en uppgång från 86 procent 2020. Andelen lärare som använder audio och video från UR i undervisningen varje månad är 51 procent vilket är en signifikant uppgång från 2020 då andelen var 44 procent. Även andelen lärare som årligen använder UR ökar signifikant från 67 procent 2020 till 74 procent 2021. Lärare i årskurserna F-3 (94 procent), 4-6 (88 procent) och 7-9 (84 procent) använder UR årligen i högre utsträckning än övriga lärare.

Besöken på UR Play av elever och lärare sker huvudsakligen under skoldagen medan besöken från allmänheten är vanligare under kvällstid. Det bekräftas av vilket innehåll som används vid olika tidpunkter under dygnet. Enligt UR:s egna webbundersökningar under hösten 2021 är nästan hälften av besökarna på UR Play lärare och nära 30 procent är elever. Av lärarna besöker 94 procent UR Play i sin yrkesroll. 92 procent av lärarna är nöjda med sitt besök och 96 procent av dem skulle rekommendera UR Play till en elev eller student medan 99 procent av dem skulle rekommendera UR Play till en kollega.

Av alla besökarna på UR Play under 2021 angav 39 procent att de besökte webbplatsen som privatperson. 83 procent av dessa användare var nöjda med sitt besök och 69 procent skulle rekommendera UR Play till en vän.

UR Play finns också som app till både Android och Apple. Bland UR Play-app-användarna är det

Om Hjärta och hjärna

'Älskar era program! Har också tänkt att höra av mig till er med tips om saker att kolla upp.'

2. Detta har UR bidragit med

Om Tänk till – adopterad

"Wow vilka starka berättelser! Fick mig att förstå mycket mer på djupet vad personer som är adopterade går igenom. Stor kram!"

Om Tripp, Trapp, Träd – Gäsp

"Vill bara uttrycka min oro och missnöje med ett program som ni visade den 7/12 – programmet visade ett litet barn som säng på tummen! Sånt ska inte visas, för andra barn kommer att härra. Det är inte bra att suga på tummen, det värsta jag vet."

78 procent som besöker appen som privatperson och 70 procent är nöjda med sitt besök.

I Novus attitydmätning är nöjdheten och viljan att rekommendera utbudet högre bland dem som använder UR ofta än den är bland sällan- eller icke-användarna. Detta återspeglas också i UR:s webbenkäter där de som svarar är användare och generellt uppger en hög nöjdhet och rekommendationsvilja. Sannolikt beror detta på att dessa inte utgör ett statistiskt urval utan består av användare som aktivt sökt sig till UR:s plattformar och programutbud.

UR publicerar medieinnehåll på sju egna Facebook-konton. Vissa konton är avsedda för en bredare publik medan andra är avsedda för en smalare målgrupp. Innehåll från UR återfinns även på YouTube i fem olika kanaler. Delar av UR:s radioprogram har under de senaste åren gjorts tillgängliga via allt fler plattformar, exempelvis iTunes, Spotify och Acast, vilket gör att användare har flera möjligheter att ta del av UR:s radioprogram digitalt. UR når genom riktade satsningar även den yngsta publiken. Det sker bland annat via apparna *Tripp, Trapp, Träd* som är riktad till förskolan samt *ABC-raketen* som vänder sig till en bredare åldersgrupp barn. *Tripp, Trapp, Träd*-appen har sedan lanseringen 2016 varit en viktig kanal för att nå de yngsta barnen. Appen har haft en stadig tillväxt och hade i slutet av 2021 nära 450 000 aktiva användare.

2.5 Lyssnande

UR sänder program i samtliga Sveriges Radios rikstäckande radiokanaler: P1, P2, P3 och P4. Radio-lyssnandet mäts av Kantar Sifo. Störst publik i P1 under 2021 hade serien *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* (folkhögskola), i P3 var det serien *Toxic - berättelserna* (gymnasiet).

Flest lyssnare har UR:s program som sänds i P4. Under året nådde programserierna *Fejk* (gymnasiet), *Hjärta och hjärna* (folkbildning) och *Retorikmatchen* (åk 4–6) i genomsnitt mellan 730 000–894 000 lyssnare i radio per avsnitt.

Användningen av UR:s radioprogram på UR Play nådde 2021 för första gången över 3 miljoner starter, en ökning jämfört med året innan med 48 procent. Sedan 2014 har användningen av UR:s radioprogram ökat i stort sett varje år sett till antalet strömstarter. Under pandemiåret 2021 ökade användningen än mer än tidigare år. En strömstart säger inte hur stor del av programmet lyssnaren har tagit del av och går därför inte att helt jämföra med lyssnarsiffror för sändning i marknätet.

Antalet strömstarter indikerar däremot hur stor intresset för ett visst program är, men det är svårt att utifrån dessa utläsa hur många som har tagit del av programmet. Det kan till exempel vara en hel skolklass som lyssnat tillsammans på en uppspelning.

Förutom att nya program riktade till förskola, låg- och mellanstadiet bidragit till ökningen så är några av de mest populära radioprogrammen för UR de återkommande nyhetsprogrammen på moderna språk för årskurs 7–9: *Newsreel, ¿Qué pasa?, Nouvelles en français* och *Nachrichten auf Deutsch*. Dessa spelas främst upp på dagtid och det är därför mest troligt att uppspelningarna sker i ett undervisningssammanhang och antalet lyssnare kan då vara uppåt 30 per uppspelning.

Utöver att strömma UR:s ljudfiler finns flera titlar att ladda ner i form av ljudfiler. Under 2021 har det skett 790 000 nedladdningar. Det motsvarar 25 procent fler nedladdningar av ljudfiler jämfört med 2020. Bakom ökningen finns en medveten satsning på poddar samt att sprida innehållet på fler plattformar. UR:s program är i dag tillgängliga på exempelvis iTunes/Podcaster, Spotify och Google Podcasts. De mest använda poddarna under 2021 var *Fatta familjen* (föräldrar), *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* (folkhögskola) och *Hjärta och hjärna (folkbildning)*. Dessa program sändes också i radio. UR:s program finns dessutom tillgängliga för användning via UR Access där all användning kan antas ske i utbildningssammanhang. Här sker även användning av äldre program i högre utsträckning än på UR Play.

2.6 Tittande

Tv-tittarvanorna har förändrats under de senaste åren med alltmer tittande via on demand-tjänster och minskat tittande på linjär-tv. Under coronapandemin första året bröts den nedåtgående trenden för linjär-tv-tittandet tillfälligt men under 2021 fortsatte nedgången igen. Den genomsnittliga tittartiden per dygn för marksänd tv sjönk under 2021 med cirka fyra procent, eller fem minuter, till 124 minuter jämfört med året innan.

Enligt MMS, som mäter tv-konsumtionen i Sverige, har onlinevideo räknat i strömmad tid och starter legat kvar på ungefär samma nivå som föregående år. MMS mätning omfattar alla större svenska tv-aktörer men däremot inte exempelvis Netflix, Disney+ eller YouTube. Många hushåll har i dag fler än ett abonnemang för on demand-tjänster och utbudet av strömningstjänster har under de senaste åren ökat i antal vilket ytterligare skärt konkurrensen om tittarnas tid. Enligt Mediavisions analys av svensk streamingmarknad för 2021 abonnerade cirka sex av tio svenska hushåll på en sådan tjänst – en stabil nivå jämfört med helåret 2020. Under 2021 har tillväxten i stället drivits av att hushållen skaffar allt fler tjänster.

I genomsnitt innehåller ett svenskt hushåll idag 2,1 fristående betalstreamingabonnemang. Samtidigt fortsätter gratistjänster som YouTube, och video-

FOTO: CLARA GEDER

Vad vill du fråga?

Kan man ha sex med "normalårliga" om man är kortväxt?

Vad vill du fråga?

Känner du att du ofta blir behandlad som ett barn?

▲ Saker du aldrig vågat fråga en kortväxt (gymnasiet) är producerat av *Tänk till* och har visats drygt 434 000 gånger i *Tänk till*Youtube-kanal.

baserade sociala medier som Tiktok och Instagram också öka i användning och bidrar än mer till konkurrensen. Enligt MMS mätning ökade den strömmade tiden av tv-program från UR:s digitala plattformar med 21 procent under 2021. Barn och unga (3–24 år) har i allt högre grad ersatt tv-tittandet med strömmat innehåll och har den längsta tittartiden på linjär-tv. Men 2021 minskade samtliga åldersgrupper sitt linjär-tv-tittande.

Youtube är den kanal som domineras hos den yngre publiken. Bland 8–11-åringar använder cirka 54 procent Youtube varje dag (Källa: *Svenskarna och internet 2021*) och nära 90 procent av alla skolbarn använder Youtube minst någon gång under året och nära 60 procent dagligen. De yngsta målgrupperna (3–14 år) i MMS-mätningarna ägnar i dag marksänd tv endast en tiondel av den tid som de äldsta gör.

UR har fem Youtubekanaler som vänder sig till specifika målgrupper. Exempelvis *Hej, hej Sverige!* som vänder sig till nyanlända, *Orka plugga* (åk 7–9, gymnasiet) för elever som behöver studiets tips och *Tänk till* som vänder sig till unga utanför ett skolsammanhang. Totalt sett har UR på dessa kanaler nätt allt fler personer under 2021. Samtliga fem kanaler har under 2021 haft en ökning i antal prenumeranter och fyra av kanalerna har ökat antalet visningar, till exempel *Tänk till* med 62 procent och *Hej, hej Sverige!* med 32 procent.

UR:s publikssiffror på linjär-tv 2021 sträcker sig från en notering på över 500 000 tittare på ett program, till ett par tusen på ett annat. Tittarsiffror under 20 000 är inte statistiskt säkerställda. Då UR återfinns i SVT1, SVT2, SVT Barn, SVT24 och Kunskapskanalen följer tittarmönstret ofta kanalens publik i stort. Detta innebär också att variationen är stor för publikssiffrorna på UR:s produktioner. Tittningen på UR:s program i marknätet följer de

generella mönstren i tv-konsumtion, det vill säga tv-tittandet minskar. I UR:s uppdrag är fokus främst på användning inom utbildningen över tid och då är användningen efter sändningstillfället minst lika viktigt. Sett till uppspelningar av UR:s tv-program på UR Play uppgick antal strömstarter under 2021 till sammanlagt cirka 21 miljoner vilket är en ökning med 37 procent jämfört med 2020 (MMS). Totalt antal spenderade timmar på UR Play ökade under samma period med 20 procent.

Varken strömstarter eller spenderade timmar svarar på hur många som tagit del av varje tv-program. I ett utbildningssammanhang kan till exempel 15–30 elever ta del av samma strömstart vilket gör att antalet tittare är större än vad antalet strömstarter indikerar. Måtten indikerar därför snarare intresset för programmet än hur många som tagit del av det. Liksom för radio är användningen av tv-program på UR Play högst för program riktade till yngre barn.

En förklaring till den ökade konsumtionen av rörlig bild på UR:s plattformar är att UR gjort tydliga satsningar mot specifika målgrupper och deras behov. Dessa satsningar har i många fall slagit väl ut vilket syns bland annat i användningen av programmen. *Djuren på Djuris* (förskola), *Svenska/Historia/Naturkunskap förklarad* (gymnasiet) och *Hitta hem* (komvux), är tre exempel på lyckade satsningar som bidragit till att användningen av UR:s program fortsatt att öka under 2021.

UR har också en större katalog med innehåll tillgängligt via UR Access. Förutom att nya titlar tillkommer i programbanken finns där flera äldre program med en stadigt ökande användning. *Snabbkoll!* och *Med Ahmed i medeltiden* är exempel på titlar, ej längre tillgängliga på UR Play, som används mycket.

På en öde bensinmack i utkanten av Mattelandet jobbar syskonen Geo och Hector. Två hängivna matte-mekaniker som specialisererat sig på att hotta upp geometriska delar och besiktiga längd, vikt och volym. *Mattemacken* (F-3) är en fristående fortsättning på *Livet i Mattelandet*.

FOTO: PATRICK STHM

Villkor som kapitel 3 svarar på:

- Sändningstillstånd §§ 9, 12, 14–15
- Medelsvillkor 11–12, 14–16, 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Kvalitet och utveckling

UR utgår från användarnas behov och för en kontinuerlig dialog med olika målgrupper för att säkra att programmen är relevanta, men också för att kunna möta användarna på de plattformar där de är. Genom en unik kombination av oberoende journalistik och pedagogiskt berättande vill UR bidra till upplevelser som förändrar.

3.1 Uppdrag och kvalitet

UR har ett särskilt utbildningsuppdrag; att genom att producera, sända och tillgängliggöra radio- och tv-program förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet. Därutöver ska UR tillhandahålla ett allmänt folkbildande utbud. UR producerar därför radio- och tv-program med ett lärande och kunskapsrikt innehåll.

Genom hög publicistisk kvalitet i fakta, urval och berättande, kombinerat med kunskap inom såväl pedagogik som kognition om vad som underlättar lärande, främjas lust till lärande och delande av kunskap vilket bidrar till att höja kunskapsnivån i samhället. Genom programutbudet strävar UR efter att skapa nytta för användarna. UR:s program utmärks av ett pedagogiskt berättande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll.

UR:s uppdrag är formulerat genom villkor i sändningstillståndet (se bilaga 9.5) som sätter ramarna för verksamheten. Nuvarande sändningsstillstånd gäller för åren 2020–2025 och är beslutat av riksdagen och formulerat av regeringen.

Utöver sändningstillståndet regleras verksamheten även av medelsvillkor (se bilaga 9.6), vilka resurser som tilldelas UR samt krav på hur företaget ska redovisa verksamheten. Dessutom regleras verksamheten även av radio- och tv-lagen samt av yttrandefrihetsgrundlagen.

UR-modellen

UR:s programutbud ska göra skillnad i människors lärande oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. Programmen produceras för användare inom barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning, studieförbund och folkhögskolor samt för allmänheten. Utmärkande för ett UR-program är det lärande innehållet som i sin tur ställer särskilda krav på produktionsprocessen. För att programutbudet ska bli använt och bidra till ökat lärande krävs kunskap om målgruppernas specifika behov både för val av ämne men också i utformningen av det pedagogiska berättandet. Programproduktionen utgår därför från användarnas behov och styrdokument inom utbildningen samt bygger på vad forskningen i dag vet om pedagogik och kognition, begrepps Bildning och inlärning.

Utanför omvärldsanalyser kring behov och användarmönster formuleras uppdrag till verksamheten för produktion, publicering och kommunikation. I UR:s uppdrag ingår att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet, vilket förutsätter en kontinuerlig bevakning av samt dialog och samverkan med utbildningssektorn. UR:s arbetsätt är unikt genom att UR har dialog med användare både innan, under och efter programproduktionen. Pedagoger, studenter, elever och förskolebarn deltar i tester, utvärderingar och referensgrupper kring programmen, vilket ökar

Från en som är nöjd med förbättringar i UR-appen

"Bra att appen fätt lite kärlek! En grej som saknas är när man castar så är inte volymkontrollen kopplad till uppspelningen på Chromecast utan man styr ljudet på telefonen. Borde vara ganska lättfixat hoppas jag."

**Visste
du att ...**
Djurens på
Djuris har
startats
nästan 1,8
miljoner
gånger.

Tabell 3.2.1 Radio – sändningsvolym fördelat på olika produktionstyper (timmar/år)

Produktionstyp	2019	2020	2021
Egenproduktion	271	306	288
Samproduktion	2	1	2
– varav svenska	2	1	2
– varav utländska	0	0	0
Produktionsutlägg	125	87	110
– varav svenska	119	82	103
– varav utländska	5	5	7
Summa produktion	398	394	400
Förvärv	0	0	4
– varav svenska	0	0	0
– varav utländska	0	0	4
Totalt	398	394	404

* I sändningsvolymen ingår webbexklusiva publiceringar om 20,33 timmar varav 6,91 timmar är egenproduktion och 8,73 timmar är produktionsutlägg, 7,75 timmar är samproduktion och 4,09 timmar är utländska förvärv.

Tabell 3.2.2 Tv – sändningsvolym fördelat på olika produktionstyper (timmar/år)

Produktionstyp	2019	2020	2021
Egenproduktion	1 505	1 629	1 613
Samproduktion	88	71	102
– varav svenska	63	67	49
– varav utländska	25	3	53
Produktionsutlägg	192	195	243
– varav svenska	192	195	243
– varav utländska	0	0	0
Summa produktion	1 785	1 895	1 958
Förvärv	1 595	1 864	1 686
– varav svenska	84	42	82
– varav utländska	1 511	1 822	1 604
Totalt	3 380	3 759	3 644

* I sändningsvolymen ingår webbexklusiva publiceringar om 108,71 timmar varav 51,11 timmar är egenproduktion, 8,16 timmar är produktionsutlägg, 7,75 timmar är samproduktion och 34,73 timmar är utländska förvärv och 6,97 timmar är svenska förvärv.

Tabell 3.2.3 Kostnader 2019–2021 för utomståndes medverkan och andra produktionssamarbeten (milj kr/år)

Kostnader (miljoner kronor)	2019	2020	2021
Medverkande	26,1	21,9	24,5
Programanställda	35,7	26,6	26,3
Totalt	61,8	48,5	50,9
Andra slags produktionssamarbeten*	47,7	65,0	86,5
– Varav svenska	37,3	53,7	73,8
– Varav utländska	10,4	11,3	12,7
Totalt utomstående medverkan och produktionssamarbeten	109,5	113,5	137,4

* Här redovisas inte kostnader för upphovsrättsavtal, översättningsbolag, avtal om musikrättigheter, filmavtal etc.

förutsättningarna för att programutbudet utgår

från användarnas behov och upplevs som relevant och därmed blir använt. Det är dock alltid UR som självständigt fattar de redaktionella besluten.

UR:s sammantagna utbud ska både komma till nyttja inom utbildningsområdet och tilltalna en allmänhet. Programmen ska kunna användas under lång tid och därför är UR:s programproduktion inriktad på att tillgodose både nya och långsiktiga behov. I UR:s planering fastställs vad som ska produceras och sändas för de olika målgrupperna inom varje utbildningsområde. I samband med detta planeras även för lärarhandledningar som ger tips och råd kring hur programmen kan användas i

utbildningssammanhang. UR målsätter användarnas upplevelse av programmens användbarhet och tillgänglighet. Målen följs bland annat upp i Novus årliga attitydundersökning (se kapitel 2) samt i det av UR utvecklade mått för lärandeefekt (se kapitel 7.4).

3.2 Variation i produktionsformer

UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer vilket görs genom egenproduktion, produktionsutlägg, samproduktioner och inköp samt genom att låta utomstående medverka i programproduktionen. Detta bidrar till en variation och mångfald i uttryck som på sikt höjer kvaliteten på den samlade produktionen vilket gynnar användarna. Produktionerna delas in i egenproduktion, samproduktion, produktionsutlägg och förvärv (inköp). Liksom tidigare år utgjordes huvuddelen av sändningarna under 2021 i radio och tv av egenproduktion, samproduktion och produktionsutlägg. Hur sändningsvolymen i radio respektive tv är fördelad på olika produktionsformer framgår av tabellerna 3.2.1 och 3.2.2.

Under 2021 har antalet produktionsutlägg för både radio och tv ökat jämfört med föregående år liksom antalet samproduktioner för tv.

Som utomstående medverkande räknar UR programanställda och arvoderade medverkande. Utomståndes medverkan i den egna produktionen kan berika på flera sätt, till exempel genom specifik kompetens, ämneskunskap eller andra perspektiv. Pandemiåret 2021 har, liksom 2020, inneburit restriktioner vad gäller resor och möjligheter till fysiska möten vilket också avspeglar sig i att antalet utomståndes medverkan har minskat jämfört med 2019 års nivå men ligger på ungefärlig samma nivå som 2020 (se tabell 3.2.3).

Totalkostnaden för utomståndes medverkan och produktionssamarbeten har ökat med 21 procent jämfört med 2020 vilket till största delen beror på att UR deltagit i fler produktionssamarbeten under 2021 än under 2020.

3.3 Livskraftig produktionsmarknad

För UR är det väsentligt att medverka till att det finns en sektor med svenska fristående produktionsbolag. UR har systematiskt arbetat med att initiera samarbeten med externa producenter som UR inte tidigare har samarbetat med och under 2021 har UR fortsatt arbetet med att söka samarbete med bolag utanför storstäderna. Urvalet av externa produktionsbolag sker såväl via uppsökande verksamhet, riktade pitchar som inkomna spontana programförslag.

Det finns gott om produktionsbolag med kompetens för att producera radio och tv men som inte har erfarenhet av UR:s specifika arbetsätt – att arbeta med referensgrupper, pedagogiskt berättande och att koppla innehållet i programmen till skolans kurs- och

FOTO: OSKAR GUSTAFSSON/ART&BOB

Dör för dig (gymnasiet) gestaltar i dramatis form tidiga signaler på att en relation mellan två unga personer är destruktiv. De korta scenerna med inbyggda dilemmen öppnar för samtal om var gränsen går mellan sunt och osunt, vad som är kärlek och inte och mellan makt och ömsesidighet.

komma indirekt sponsring i inköpta program, helt i enlighet med villkoren i sändningstillståndet.

Exempel på program som producerats av externa produktionsbolag under 2021:

- *Algoritmen (radio)*
- *Dör för dig (tv)*
- *Djurens på Djuris börjar skolan (tv)*
- *En bro av poesi (tv)*
- *En särskild sommar (tv)*
- *Jag var, du är (tv)*
- *Fejk (radio)*
- *Newsreel World (radio)*
- *Hitta hem (tv)*
- *Seniorsurfarna (tv)*
- *Sommaren före sexan (tv)*
- *Tisdagskollen (radio)*

Externa produktionsbolag

UR säkerställer i alla kontakter med externa produktionsbolag att det finns kunskap om de villkor som gäller för UR:s verksamhet, exempelvis krav på opartiskhet, oberoende, saklighet, speglings, mångfald och jämställdhet. UR ställer också krav på det pedagogiska berättandet och kopplingen till kurs- eller läroplaner i utbudet av utbildningsprogram.

UR har tydliga rutiner för beställning och inköp av externa produktioner liksom kriterier för hur inkommende programförslag värderas. De krav som UR ställer på en samarbetspartner för extern produktion finns formulerade i de avtal som UR upprättar med produktionsbolagen. Där finns kapitel som behandlar programregler med paragrafer om otillbörligt gynnande, saklighet och opartiskhet. Dessutom finns riktlinjer för rättighetshantering vid produktionsutläggningar och samproduktioner samt vid programinköp. UR sänder inte direktsponsrade program, däremot kan det före-

Om Dör för dig

"En eloge till en som har en 'funkisperson' i en av de bärande rollerna och att fokus inte ligga på hennes funktionsnedstötning utan på hennes medmänsligitet och normalitet. Viktigt! Oftast är det särskilt fokus på dysfunktion när människor i behov av särskilt stöd är med i program. Tack!"

FÅ TILL EN BRA SKOLDAG HEMMA

FOTO: JOEL ANDERSSON

▲ UR:s Youtube-kanal Orka plugga riktar sig till elever på högstadiet. Syftet är att hjälpa elever att nå kunskapsmålen i skolan. Videoen Få till en bra skoldag hemma (åk 7–9) är en av de mest använda under coronapandemin.

om program som är producerade internt, av externa bolag eller om det är inköpta dokumentärer. Ansvarig utgivarskapet delas för närvarande av programchef och innehållschefer. Publicistiska beslut fattas löpande även av innehållschefer och projektledare och det förs en kontinuerlig diskussion i programprojekten kring publicistiska principer. Programskaende är en process där UR-medarbetare gör urval och avvägningar, varje dag, i varje program och inför varje publicering, både för att försäkra sig om att programinnehållet följer sändningstillståndet och andra riktlinjer samt håller en hög kvalitet till såväl innehåll som form. UR genomför därför kontinuerligt och vid behov internutbildning för medarbetare om de programrelaterade bestämmelserna. I samarbete med SVT arrangeras även varje år programpolitiska seminarier som medarbetare deltar i. På grund av coronapandemin hölls dock inget sådant seminarium under 2021.

3.5 Samverkan och återkoppling

Enligt sändningstillståndet ska UR ha regelbunden kontakt med användarna, särskilt inom utbildningsväsendet. De ska ges möjlighet att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. Under 2021 har UR haft kontakt med flera hundra aktörer (se bilaga 9.1). Barn, elever, studenter, lärare och skolledare har tillfrågats, liksom forskare, myndigheter och organisationer.

Beroende på vilka satsningar som UR gör under ett år kan vissa instanser bli särskilt viktiga, till exempel hade UR mer kontakt med Elevhälsan under 2021. Det berodde bland annat på grund av de nya skrivingarna i läroplanerna om sexualitet, samtycke och relationer och UR:s produktioner inom dessa ämnen.

Utöver utbildningssektorn har UR löpande kontakt med tittare och lyssnare. UR:s kundservice tar årligen emot ett stort antal frågor och synpunkter som handlar om allt från hur man kan ladda ner UR Play-appen i mobilen till innehållsfrågor. Både ris och ros från användare sammanställs veckovis i ett internt utskick som redaktionerna tar del av.

Utbildningssektorn

För att kvalitetssäkra att UR:s innehåll och kommunikation är relevant för målgruppen är UR ständigt i dialog med användarna för att säkerställa teman och frågeställningar samt tonalitet och form. UR har kontinuerlig kontakt med ett antal vänskolor. 2020 utökades dessa med fokus på spridning över hela landet och under 2021 låg fokus på att öka dialogen och kontakten med dessa skolor samt att prova nya digitala former där lärare och elever kan komma till tals på bästa sätt.

2021 har UR byggt vidare på kontaktarbetet med vänskolorna, men nu främst genom fördjupad kontakt med befintliga skolor. Utöver detta har extra fokus lagts på att skapa nya kontakter med Sfi-

anordnare (Svenska för invandrare) runt om i landet. 2021 deltog även flera medarbetare digitalt på större mässor som till exempel Bok- och biblioteksmässan, SETT och Internetdagarna för att presentera UR:s utbud samt möta användare.

Utöver detta sker riktade kontakter med lärare, forskare och elever i det som internt kallas för UR-modellen, där olika steg i en produktion stäms av med lärare, elever och ofta även forskare. Det kan handla om att säkerställa behov, för att sedan få kontinuerlig feedback på synopsis, manus, klippversioner och lärarhandledning samt återkoppling på de färdiga programmen. De synpunkter som framkommer är viktiga underlag till UR:s fortsatta verksamhet. Kvalitativa undersökningar, som djupintervjuer och referensgruppsmöten är upparrbetade metoder i detta arbete. Dialog med användare i dag innebär också närväro på sociala medier. Det gäller särskilt yrkesgruppen lärare som organiserar mycket av sitt kollegiala lärande via olika grupper på nätet.

2018 startade UR ett framgångsrikt arbete med att särskilt stötta nya lärare. Detta projekt har under året övergått till att bli främst en kommunikativ satsning för att tipsa om UR:s utbud och det stödmateriäl för nya lärare som är tillgängligt på UR Play och ur.se. Genom olika digitala dialogsatsningar har UR även lyckats nå mer svårnådda grupper som högstadies- och gymnasieungdomar samt nya svenskar.

3.6 Nya tjänster och förhandsprövning

Under 2021 har inga nya programtjänster eller tjänster av större betydelse lanserats inom ramen för UR:s kärnverksamhet eller kompletterande verksamhet. Inte heller har tjänster på försök lanserats under året.

3.7 Granskningssärenden

Under 2021 sände UR 9 577 program (sändnings-tillfällen), fördelat på 8 498 tv-program och 1 079 radioprogram. Till Granskningssämden inkom sammanlagt 15 anmälningar gällande totalt 12 UR-program. Anmälningarna avsåg elva tv-program och tre radioprogram. Av de anmälda programmen finns ett inköpt program som visats i Kunskapskanalen, sju är barn- och ungdomsprogram (samtliga är egenproduktioner), och övriga avser målgruppen högskola/folkbildning (bestående av egen- eller utläggningsproduktioner). En av dessa anmälningar avsåg klagomål gällande public servicebolagen och alla kanalerna generellt, vilken inte ledde till prövning. Under 2021 har UR inte ombetts att inkomma med yttrandem. Samtliga anmälningar har avskrivits eller friats genom ordförandebeslut. Grunden för 2021 års anmälningar var i huvudsak

mediets genomslagskraft, opartiskhet och saklighet. Under 2021 inkom ingen begäran om genmäle eller beriktigande till UR.

MO/MEN

Sedan 1 januari 2020 är UR anslutet till det självreglerande medieetiska systemet Medieombudsmannen och Mediernas etiknämnd – MO/MEN. Till Medieombudsmannen kan man som privatperson vända sig för att pröva om UR har orsakat en privatperson oförsvarlig publicitetsskada. MO kan också pröva innehåll som har publicerats på UR:s webbsidor, vilket Granskningssämden inte kan göra. Medieombudsmannen kan alltså pröva publiceringar på ur.se, UR Play liksom UR:s kanaler i sociala medier (förutom kommentarsfälten).

Allmänhetens Medieombudsman och Mediernas Etiknämnd ersatte 2020 Pressombudsmannen (PO) och Pressens Opinionsnämnd (PON). Bytet av namn speglar en utvidgning och förnyelse av det pressetiska systemet, där numera inte bara tidningar och tidskrifter utan också etermedierna ingår. Under 2021 har inga anmälningar mot UR inkommit eller behandlats av MO.

3.8 Svenska språket

UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. UR, SVT och Sveriges Radio samarbetar kring en språkvårdsenhet som verkar för att öka den språkliga kompetensen inom bolagen. Språkvårdarna arrangerar seminarier, ger enskilda råd till medarbetare samt ger ut ett språkbrev som förmedlar skräddarsydda språkråd för programbolagen.

Det finns även en webbaserad språk databas med språkråd, Dixa. UR har en titelpolicy för program- och serietitlar som prioriterar korrekt och vårdad svenska. Vidare kvalitetsgranskas alla program- beskrivande texter utifrån olika regelverk, till exempel Svenska skrivregler och Svenska Akademien's ordlista.

UR arbetar på flera olika sätt med ämnet svenska vilket avspeglas i ett stort och varierat utbud av litteraturprogram i radio för barn och ungdomar med uppläsningar, dramatiseringar och författarpresentationer. Av det totala radioutbudet under 2021 sände UR 34,2 timmar i ämnet svenska, motsvarande siffra för tv var 130,15 timmar. Förutom de rent språkinriktade programmen är ett övergripande mål för UR:s alla barnproduktioner att programmen ska ha ett språkutvecklande perspektiv, beskriva begrepp som är kopplade till programmens kunskapsinnehåll samt hjälpa eleven att själv formulera sig på ett för ämnet relevant språk.

Visste du att ...

84 procent av lärarna anser att UR är trovärdigt.

Om Hitta hem

"Tack så mycket för den här serien! Jag lugnade ner mig lite när jag såg den och kände att någon lyssnar på mig."

Om Bildningsbyrån – tänka mot strömmen

"Vill bara tacka för avsnittet om Sveriges första frikyrka. Min mormors pappa var frikyrkopredikant i början av 1900-talet. Han och hans fru, som var barnmorska, var både välkomna och utstötta i samhället. Det var en komplicerad tid som fortfarande påverkar min morfar 100 år senare. Tack för ett intressant program."

3.9 Priser och utmärkelser

Ett antal av UR:s radio- och tv-program har under 2021 nominerats till flera kvalitetspriser och även vunnit några. *Djuren på Djuris* (förskola) nominerades till och vann tv-priset Kristallen i kategorin Årets barnprogram. Podden och radioprogrammet *Hjärta och hjärna* (folkbildning) var nominerat till och vann ett brons i New York Festivals Radio Awards i kategorin Education Podcast. I samma tävling deltog även *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* med ett radioprogram, *Lin Zhao – studenten som trotsar Mao*, och vann ett brons i kategorin Documentary History.

Till Radioakademins *Guldörat* nominerades *Fatta familjen* (folkbildning) i kategorin Årets radioprogram samt *Kunskapsverket historia* (åk 7–9) i kategorin Årets poddproduktion. Tittarsuccén *Seniorsurfarna* (folkhögskola/studieförbund) nominerades till tv-priset Kristallen i kategorin Årets livsstilsprogram och *Tänk till* (unga) i kategorin Årets nyskapande/förnyare. *Lilla Aktuellt* (åk 4–6) nominerades till Stora journalistpriset i kategorin Årets förnyare.

3.10 Sändningskvalitet

UR sänder i Sveriges Radios och SVT:s kanaler samt Kunskapskanalen, vilka har analog utsändningsteknik för ljudradio och digital utsändningsteknik vid sändning av bild och ljud för marksänd tv.

Alla tv-produktioner produceras och levereras i 1080 hd-kvalitet. Kabel-tv-operatörer och andra ska med hänsyn till användarkvalitet kunna välja att distribuera i hd-kvalitet. UR har inlett arbetet med att ytterligare förbättra kvaliteten genom att höja nivån på hd-signalen till 1080p25 (p=progressiv) och beräknar att införa detta under första halvan av 2022. UR spelar redan in i 1080p25-formatet med alla kameror på fältet och tanken är att kunna hålla samma nivå genom hela kedjan av inspelning och redigering utan att behöva göra någon konvertering.

Till Sveriges Radio levereras UR digitala ljudfiler (okompprimerad wav) i hög kvalitet. Vid all ljudmixning, för både radio och tv, tar UR stor hänsyn till UR:s policy för hörbarhet (se kapitel 6.7). UR använder så kallad loudness-mätning enligt EBU R.128, vilken jämnar ut nivåskillnaderna i ljudet mellan de utsända programmen i alla Sveriges Radios och SVT:s sändningstjänster. Detta görs i samarbete med övriga public service-bolag. Med hjälp av denna mätmetod blir den upplevda ljudnivån mellan olika program, programinslag och trailers inte lika stor, vilket ger en förbättrad och betydligt jämnare ljudupplevelse.

Alla program kvalitetskontrolleras innan utsändning för att säkerställa att de håller hög teknisk sändningskvalitet vad gäller ljud och bild. Även material som tillgängliggörs på webben genomgår en liknande

kvalitetsgranskning. För de program som sänds via UR:s programkontroll (*UR Samtiden* som sänds på eftermiddagar och helger i Kunskapskanalen) görs tekniska kvalitetskontroller innan sändning.

Hela UR:s programutbud textas med hjälp av ett textningsbolag. Varje undertextfil som skickas till UR granskas först av textningsbolaget innan leverans till UR. Därefter gör UR en teknisk stickprovskontroll av varje undertextfil innan den levereras till SVT för sändning.

3.11 Utveckling av innehåll, teknik och kompetens

Användningen av UR:s utbud sker i allt högre grad på olika digitala plattformar och det ställer stora krav på vidareutveckling av UR:s arbetsätt och tillgänglighet till utbudet. I takt med att mediekonsumtionen blir allt mer individualisering ökar vikten av kunskap om användarna, deras behov och mediebeteende. För att nå de olika målgrupperna kartlägger och undersöker UR regelbundet hur behoven ser ut hos användarna och mediebeteenden, bland annat genom förstudier och i dialog med referensgrupper. Detta för att säkra ett berättande och tilltal som riktar sig till den aktuella målgruppen.

Utveckling och utbildning

Under 2021 har flera utvecklingsprojekt pågått. Ett av dem rör digitalt pedagogiskt stöd där UR förnyar gränssnittet runt programmen och moderniseras för att göra det enklare för lärare med flera att använda lärarhandledningar och annat arbetsmaterial. Projektet är omfattande då även många av de handledningar som redan finns tillgängliga i anslutning till programmen ska göras om.

UR Vetenskap är ett koncept och ett kortfattat programformat som utvecklats under året. Syftet är att kunna呈现出 angelägen svensk forskning och vetenskap. *UR Vetenskap* är fortfarande under utveckling och de första programmen förväntas publiceras under 2022.

Ytterligare utvecklingsprojekt som påbörjades under året är transparensprojektet där UR arbetar för att bli mer transparent vad gäller till exempel syfte och källor kopplade till programutbudet.

Teknisk utveckling

Den tekniska kvaliteten på sändningarna ska vara hög vilket kräver att UR kontinuerligt lägger tid och resurser på utvecklingsarbete, nya rättighetslösningar och teknikinvesteringar för att följa med i utvecklingen av teknik och tillgänglighet. Det innebär att tekniken för produktion och distribution kontinuerligt uppgraderas och förbättras.

Under 2021 har investeringar i ny teknisk utrustning till UR:s TVPK (sändning via programkontroll för tv) gjorts för att möjliggöra övergång till video

och ljud via IP. Det gör det även möjligt att sända och lägga ut kanaler/signaler till flera olika plattformar. SVT planerar under 2022 att sända och lagra video i full hd (1080p50) vilket den nya tekniken på UR stödjer.

Utrifran UR:s audiostrategi har UR investerat i och byggt en separat poddstudio som även den baseras på IP-teknik. Dessutom ger den möjlighet att spela in alla ljudkällor separat för efterbearbetning.

UR planerar att generellt gå över till IP-infrastruktur för teknisk signalering via internet. Det möjliggör en hög flexibilitet internt för video, ljud, och data över datanätverk samt ökar möjligheten att arbeta uppkopplat från externa platser. Det kan vara medarbetare som behöver arbeta från annan ort eller från hemmet.

UR använder Adobe Premiere, film- och tv-redigeringsystemet samt Strawberry, ett system för att strukturera och sortera allt inspelat material inför redigering. All berörd personal får kontinuerlig fortbildning i dessa system.

UR har under 2021 fortsatt att säkra och uppdatera de centrala lagringssystemen för både radio och tv. Systemen för ljudbearbetning uppdateras kontinuerligt för att säkerställa funktion och driftsäkerhet.

Alla UR:s tv-program förs över till SVT:s system META som fungerar som UR:s arkiv för tv-program.

Sammantaget sker således en kontinuerlig utveckling och uppdatering av flera tekniska system med syftet att skapa stabilare och säkrare system för redigering, lagring och sändning.

3.12 Beredskaps- och säkerhetsfrågor

Public service spelar en viktig roll vid kris och andra stora samhällspåfrestningar. Det finns därför behov av en robust infrastruktur för utsändning och tillgängliggörande av radio och tv i Sverige.

Sveriges Radio och SVT är viktiga nyhetsaktörer med ett uppdrag att förmedla VMA, viktigt meddelande till allmänheten, samt tillhandahålla information till hela befolkningen i händelse av kris. Även UR har en viktig roll genom att bidra med ett fördjupande och lärande utbud i samband med stora samhällspåfrestningarna då förutsättningarna för skolornas undervisning och hela utbildningsväsendet snabbt kan förändras. Det visar inte minst erfarenheterna från den ansträngda situation som uppstått i många svenska skolor under pandemin.

För UR var det en självklarhet att snabbt ställa om resurser och utbud och därmed att bidra med relevant innehåll och stöd till både rektorer, lärare, elever och föräldrar med ambitionen att möta de nya behov som en samhällskris för med sig. UR identifierade i inledningen av pandemin behovet av att samverka med centrala externa aktörer eftersom skolan är en samhällskritisk verksamhet. Därför var

▲ **Lin Zhao – studenten som trotsar Mao** (folkbildning) är en del av **Bildningsbyrån – tänka mot strömmen**. Avsnittet vann ett brons vid New York festival Radio Awards i kategorin Documentary History.

Om Senior-surfarna
"Programmet Senior-surfarna fortsätter. Jag är född 1958 och ser det som en ren förlämpning. Serien underbläser en felaktig uppfattning om att äldre skulle vara it-analfabeter. Sanningen är den motsatta."

det viktigt att sammanföra många perspektiv för att möta de utmaningar som uppstod. Skolverket, SKR, RISE, Swedish Edtech Industry, Specialpedagogiska skolmyndigheten och UR bildade en nationell projektgrupp – *Skola Hemma*. Senare anslöt även flera andra aktörer.

UR har under pandemin hållit tät dialog med funktionsrättsorganisationer och grupper med särskilda behov, till exempel särskolan, grupper med svenska som andra språk, föräldrar till barn med NPF-diagnoser och teckenspråksgrupper, för att möta upp de specifika behov som uppstod i samband med pandemin. I detta arbete har UR samlat erfarenheter som utgör viktig kunskap för framtida eventuella samhällskriser som kan komma att påverka utbildningssektorn.

Aven UR:s utbildningsuppdrag och ansvar för att öka människors medie- och informationskunskap är viktigt i händelse av samhällskris och kan bidra till att stärka den individuella psykologiska motståndskraften i befolkningen mot desinformation, ryktespridning och felaktig information. Detta gäller såväl barn och unga som vuxna. Under pandemin har UR sänd många nysatsningar, exempelvis kan nämnas tv-serien *Källkoll* (åk 7–9) med tre säsonger. Syftet är att förmedla kunskap om medier och vad som skiljer dem åt, att lära användarna att skilja på fakta, åsikter och desinformation. Dessa

kunskaper är alltid betydelsefulla men är särskilt viktiga i krissituationer då det är av stor vikt att kunna genomskåda rykten som florerar och att bli medveten om hur man kan navigera i informationsflödet och vilka källor man kan lita på.

När falska rykten sprids skapas en grogrund för polarisering och misstro mot samhället och olika samhällsinstitutioner, däribland medier. Enligt en studie som FOI (Försvarets forskningsinstitut) låtit göra mellan den första juli 2020 och den 30 juni 2021 har det förekommit ”toxiskt” språk i ungefär fem procent av alla inlägg i ett urval av svenskaspråkiga digitala miljöer.

Med toxiskt språk menas bland annat hot och kränkande kommentarer med syfte att nedvärdera individer på grund av deras kön, hudfärg, etnicitet, sexuella läggning, nationalitet, religion, funktionsvariation eller politiska tillhörighet. Studien konstaterar att den här typen av kränkningar ofta ger psykologiska effekter hos den som blir utsatt och kan leda till att de drar sig tillbaka från det offentliga samtalet. På sikt kan detta påverka förutsättningarna för det demokratiska samtalet, inte minst då mältavlor ofta är politiker, företrädare för samhällsinstitutioner, journalister, etniska och religiösa grupper.

Digitala medier erbjuder stora möjligheter för alla att kommunicera och föra dialog men en ökad

förekomst av hot och hat riskerar ytterst att påverka yttrandefriheten. För någon som har intresse av att destabilisera samhället är både misskreditering och desinformation användbara verktyg i en i övrigt svårnavigerad digital informationsmiljö.

För den vanliga användaren krävs medie- och informationskunnighet för att kunna hantera, värdera och sortera i det rika informationsflödet för att undvika att bli lurad eller manipulerad och för att kunna fatta välgrundade beslut. Detta är en samhällsutmaning som kommer att bestå och påverkas av olika större eller mindre samhällskriser och där UR kan göra en viktig insats.

Coronapandemin har synliggjort det stöd UR kan ge både skola och allmänhet i händelse av en samhällskris. I nuvarande sändningstillstånd anges public service-bolagens beredskapsuppdrag både avseende fredstida krissituationer (med stor påfrestning på samhället) och höjd beredskap.

I en attitydundersökning utförd av Novus på uppdrag av UR uppger majoriteten av lärare (72 procent) att UR:s uppdrag bör inbegripa att vara ett stöd till den svenska skolan i händelse av samhällskris. UR:s beredskapsuppdrag bör utvecklas och tydliggöras utifrån de erfarenheter och den roll som bolaget har haft under pandemin.

Det kommer sannolikt att finnas en konstant osäkerhet oavsett samhällskris eller inte kring

spelregler, beteenden och nya, okända aktörer som agerar i en digital kontext. Det är därför av stor vikt att skapa förutsättningar, genom höjd kunskap bland allmänheten och tåliga strukturer, för att kunna möta de utmaningar som en digital tillvaro som utvecklas i hög takt medför. Detta är en viktig utmaning för samhället i stort och viktigt för UR:s uppdrag som public service-bolag.

► Användningen av UR:s program på UR Play ökade med 27 procent under 2021.

I Djuren på Djuris (förskolan) får tittaren möta kompisarna Uli, Satsumas, Flöjt och Fiolin. De har mycket roligt tillsammans – men vänskap kan också vara svårt. Hur ska man göra när någon blir ledsen eller arg och hur kan man bli sams igen efter ett bråk? Hur känns det då? Djuren på Djuris utgår från barns demokratiska rättigheter och syftar till att stärka barnens relationer i gruppen och ge verktyg för att hantera konflikter och reflektera över olika sorters känslor.

FOTO: NEXCO

Här finns UR

UR:s programutbud sänds i radio och tv och finns tillgängligt på UR:s digitala plattformar, ibland även på tredjepartsplattformar. Oavsett om användarna väljer att ta del av utbudet när det sänds i marknätet eller tillgängliggörs on demand är det UR:s ambition att möta upp med ett kvalitativt utbud på den eller de plattformar där användarna finns.

UR sänder sina radio- och tv-program i marknätet i Sveriges Radios och i SVTs kanaler, samt i Kunskapskanalen som UR driver tillsammans med SVT. Sändningstider och sändningsvolymer beslutas i samråd med Sveriges Radio och SVT och regleras i sändningstidsavtal. Avtalet är ramar för planeringen under hela tillståndsperioden, men sändningstiderna justeras också över tid, i samråd mellan bolagen.

Dessutom tillgängliggörs hela UR:s programutbud online på UR Play där det går att ta del av under lång tid, oftast fem år. En del av utbudet publiceras enbart digitalt, alltid på UR Play, och vissa specifika produktioner även på någon av UR:s YouTube-kanaler. Ett urval av program har under 2021 också tillgängliggjorts på SVT Play och SR Play.

För UR är själva sändningstillfället viktigt, men minst lika viktig är den digitala användningen i samband med undervisning som ofta sker på dagtid vid annan tidpunkt än sändningstillfället. UR strävar alltid efter att programmen ska ha en hög användning efter sändning och många program ska kunna ha en hållbarhet på fem till tio år. I takt med att allt fler användare tittar och lyssnar på programmen via UR:s digitala kanaler vid tidpunkter som de själva väljer, tappar sändningen i marknätet något i betydelse.

Villkor som kapitel 4 svarar på:

- Sändningstillstånd 1–6 §§
- Medelsvillkor 6–10, 17, 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Visste du att ...

På UR Play finns drygt 15 800 program, fritt tillgängliga, att ta del av.

4.1 Marksänt utbud

Radio

Under 2021 sände UR 384 timmar radio vilket är en ökning jämfört med 2020. Fördelningen mellan kanalerna följer samma mönster som tidigare, med mest sändningsvolym i P1 och P4 Riks. Tabellerna 4.1.1 och 4.1.2 visar hur sändningsvolymen i radio fördelat sig mellan kanaler samt mellan förstasändningar och repriser.

Användningen av programutbudet på de digitala plattformarna fortsätter att öka men sändning

Tabell 4.1.1 Sändningsvolym i radio per kanal (timmar)

RADIO	2019	2020	2021
P1	169	157	161
P2	51	50	49
P3	38	35	39
P4 Riks	140	137	135
Totalt	398	379	384

Tabell 4.1.2 Sändningsvolym i radio – förstasändning och repriser (timmar)

RADIO	2019	2020	2021
Förstasändning	243	215	185
Repriser	154	164	199
Totalt	398	379	384

Om Miniräknarna

"Jag skriver från förskolans värld å mina barns vägnar. Vi är helt förälskade i Miniräknarna och tycker att det är ett väldigt pedagogiskt, roligt och fantastiskt program. Finns det möjlighet att ni lägger upp alla sångerna från Miniräknarna med video på YouTube? Det tror jag hade varit en hit bland barn i hela Sverige."

i marknätet är fortfarande viktigt för UR för att framför allt nå allmänheten. Program som *Hjärta och hjärna* (folkbildning) och *Fatta familjen* (folkbildning) som sänds i P4 når en stor publik i marknätet och drar dessutom användare till UR:s digitala plattformar. I samband med att ett program sänds i marknätet ökar nämligen även den digitala användningen av samma program samt av andra episoder i samma radioserie.

Tv

Under 2021 sände UR 3 535 timmar tv vilket är en minskning jämfört med 2020. Det är huvudsakligen UR:s sändningsvolym i Kunskapskanalen som har minskat vilket till stor del beror på att *UR Samtidens* volymer har minskat på grund av att antalet föreläsningar minskade till följd av coronapandemin. I sändningsvolym räknat är Kunskapskanalen UR:s främsta distributionskanal. Cirka 80 procent av UR:s tv-utbud har under 2021 sänts i Kunskapskanalen.

Programmen i Kunskapskanalen riktar sig till vuxna användare och består av både inköpta dokumentärer och egenproducerade program, som exempelvis innehåll från *UR Samtidens*. UR och SVT har under tillståndsperioden förhandlat om sändningstider och fördjupat samarbetet. Vilken sändningstid som ger mest effekt varierar beroende på vilken målgrupp programmen riktar sig till. Program med en bred publik och som kan förväntas få ett brett genomslag sänds företrädesvis på primetime-tider (mellan klockan 20 och 22). Eftersom UR alltid eftersträvar att nå största effekt med programmen för UR en kontinuerlig dialog med SVT kring sändningstider. Användningen av utbudet på UR:s egna digitala plattformar ökar för varje år. Det är dock viktigt för UR att ha ett gott samarbete med SVT kring sändningstider eftersom UR fortsatt behöver nå den breda allmänheten med folkbildande program via sändningar i marknätet.

Tabell 4.1.3 Sändningsvolym i tv per kanal (timmar)

TV	2019	2020	2021
SVT1	126	133	148
SVT2	180	177	173
SVT24	65	69	76
Kunskapskanalen	2 722	3 053	2 827
SVT Barn	287	274	311
Totalt	3 380	3 706	3 535

Tabell 4.1.4 Sändningsvolym i tv – förstasändning och repriser (timmar)

TV	2019	2020	2021
Förstasändning	936	821	714
Repriser	2 444	2 885	2 821
Totalt	3 380	3 706	3 535

Ett program som *Seniorsurfarna* nådde till exempel sin största publik via sändningar i marknätet.

Marksänd tv slutade att tappa under pandemiåret 2020 men under 2021 minskade tittartiden med fem procent. Mest minskade tittningen i SVT Barn med hela 25 procent.

Under 2021 har UR:s sändningsvolym ökat något i SVT:s kanaler sammantaget jämfört med 2020 men ändå minskat i Kunskapskanalen jämfört med 2020. Tabellerna 4.1.3 och 4.1.4 visar hur UR:s tv-sändningar 2021 fördelat sig på kanaler samt mellan förstasändningar och repriser.

UR har under 2021 inte tillgängliggjort några sändningar utanför Sverige. UR har inte heller haft några kostnader för verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige via UR Play eller internet i övrigt.

Text-tv

UR:s service i text-tv innehåller tablaintformation på de sidor som visar hela programutbudet från SVT och UR i samtliga tv-kanaler. Utöver den servicen tillhandahåller UR information om företagets särskilda uppdrag på de sidor UR självständigt förfogar över.

4.2 Digital användning

Arbetet med att förtärliga UR:s erbjudande digitalt har bland annat resulterat i att utbudet från och med januari 2020 återfinns på en webbplattform, UR Play, i stället för som tidigare två (UR Skola och UR Play) samt det slutna nätverket UR Access. När medievanorna blir alltmer individualisera och mediekonsumtionen i allt högre utsträckning sker digitalt och på allt fler plattformar blir utmaningen att nå användarna med UR:s erbjudande större. Det i sin tur innebär att UR för att nå publiken måste kommunicera på flera olika, främst digitala, plattformar för att nå publiken. Med ett uppdrag i allmänhetens tjänst är det därför självklart att UR kommunicerar via sociala medier, men även via nyhetsbrev riktade till olika målgrupper för att bistå med specifika programförslag som är kopplade till aktuella samhällsutmaningar, skolans ”årshjul” och tips om nya produktioner från UR.

Under 2021 har användningen av UR:s utbud på digitala plattformar, egen såväl som externa, fortsatt att öka i alla målgrupper. Den sammantagna ökningen av antalet strömstarter på UR Play och UR Play app har under 2021 uppgått till 27 procent (vilket överträffar det strategiska målet att öka med 20 procent årligen). Den ökning som UR noterade under pandemiåret 2020 har fortsatt under 2021. Framförallt har fler användare hittat till UR Play app som under året har ökat med till 78 procent. Utöver användningen på UR:s egna digitala plattfor-

Livet i Bokstavsländet (F–3) sändes första gången år 2013 och är fortfarande en av de populäraste programserierna på UR Play.
Foto: PATRIK STHLM

mar har även användningen av UR:s Youtubekanaler ökat med sammanlagt 54 procent. Andelen trogna användare av *Tänk till* har ökat, vilket syns bland annat genom att antalet som prenumererar på kanalen ökade med 29 procent och antalet visningar ökade med 62 procent under 2021. Och satsningen mot gymnasieskolan med korta, kärnfulla program inom ämnena svenska, historia, naturkunskap och religionskunskap har även publicerats på YouTube där de snabbt har fått en stor och växande publik.

Flertalet av UR:s program har en lång hållbarhet. Populära program som *Livet i Bokstavsländet* (åk F–3), *Geografens testamente* (åk 4–6) samt tidiga säsonger av *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* – produktioner som hade premiär för mellan 5–8 år sedan – är fortfarande några av de mest använda programmen på UR Play.

För att nå användarna och tillmötesgå deras mediekonsumtionsmönster publicerar UR många gånger hela radio- och tv-serier direkt på UR Play för att vid ett senare tillfälle sända programmen i marknätet. Tv-serien *Skrivbolaget* (åk 4–6) är exempel där UR valt att publicera digitalt först. Detta eftersom användarna är vana vid att snabbt kunna ta del av alla avsnitt i en serie vid en tidpunkt de själv väljer och inte behöva vänta på när nästa avsnitt sänds i marknätet.

Webbexklusiv publicering

I enlighet med nuvarande sändningstillstånd får UR tillgodoräkna sig programverksamhet som bedrivs på företagets egna plattformar på fritt tillgängliga och öppna delar av internet, men varje enskilt innehållsvillkor ska huvudsakligen uppfyllas i marknätet. Under 2021 har UR publicerat en liten andel

webbexklusiva program (se tabell 4.2.1). I årets redovisning vill UR tillgodoräkna dessa program som en del av uppfyllandet av tillståndsvillkor 7–13 §§ i sändningstillståndet.

UR väljer att beräkna andelen webbexklusiva publiceringar av det totala antalet förstasändningar. Detta eftersom en publicering på webben är att betrakta som en förstasändning då en sådan publicering aldrig repriseras, vilket ändå är fallet med program som sänds i marknätet.

Av tabellen framgår att endast 12,5 procent av den totala andelen förstasändningar har publicerats unikt på UR Play och för alla utbildningsområden har villkoren huvudsakligen uppfyllts i marknätet. ►

▲ Användningen av program på UR Play-appen ökade med 78 procent under 2021.

Tabell 4.2.1 Webbexklusiv volym, alla målgrupper, som UR vill tillgodoräkna sig vid uppfyllande av tillståndsvillkor.

Utbildningsområde	Volym	Antal program
Yngre barn	2,59	23
Äldre barn	12,44	54
Unga	84,77	434
Folkhögskola/studieförbund	1,37	14
Högskola	15,02	73
Folkbildning	12,86	21
Totalt	129,05	619

Utbildningsområde	Volym	Antal program
Yngre barn	4,02	47
Äldre barn	0,62	33
Unga	39,85	279
Folkhögskola/studieförbund	0,96	24
Högskola	14,42	53
Folkbildning	6,78	14
Totalt	66,65	450

▲ Längst ner i Handformshissen ligger kiosken.
Varje dag får kiosken besök av olika kunder som vill ha något med en bestämd handform. I Handformshissen (förskola, åk F–3) får tittarna på ett lekfullt sätt lära sig svenska teckenspråk.

Det är inom utbudet för unga som störst andel program publiceras exklusivt på webben, framför allt program på Youtubekanalerna *Tänk till* och *Orka plugga* samt formatet ...*förförklarad* (gymnasiet), program som är producerade i ett format som inte är tänkta att sändas i marknätet.

Exempel på programserier som har publicerats webbexklusivt:

- *Handformshisen – teckenlistan* (förskola)
- *Klimatkompis* (åk 0–3)
- *Osyntliga år* (åk 4–6)
- *Snabbkoll på historien* (åk 7–9)
- *Religionskunskap förförklarad* (gymnasiet)
- *Seniorsurfarskolan* (folkhögskola/studieförbund)

I den totala volymen webbexklusiva publiceringar ingår utbud på nationella minoritetsspråk samt svenska teckenspråk liksom utbud som är tecken-

språks- och syntolkat (se tabeller 4.2.2 och 4.2.3).

De program som publiceras exklusivt på UR Play som UR tillgodoräknar sig vid uppfyllande av tillståndsvillkoren har inte sänts i marknätet under året. Beslut om vilka program som publiceras exklusivt på webben grundar sig dels på målgruppernas konsumtionsmönster, dels på programmets format. Vissa program, som exempelvis klipp från *Orka plugga* (åk 7–9) eller *Seniorsurfarskolan* (folkhögskola/studieförbund) är framtagna i ett format som inte lämpar sig för att sändas i marknätet.

För vissa målgrupper, framförallt barn och unga, sker användningen av utbudet till allra största delen på digitala platfformar. Inom ramen för utbildningsverksamheten sker användningen till övervägande del på UR:s digitala plattformar både inom grund- och gymnasieskola samt utbildning för vuxna. Detta eftersom användningen av dessa

Tabel 4.2.2 Webbexklusiv volym på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk (timmar)

Språk	2020	2021
Finska	2,56	5,30
Jiddisch		1,03
Meänkieli		
Romani chib	1,53	0,80
Samiska		1,00
Svenskt teckenspråk	2,31	2,88
Totalt	6,40	11,01

Tabel 4.2.3 Webbexklusiv volym som syn- och teckenspråkstolkas (timmar)

Målgrupp	2019		2020		2021	
	Teckenspråkstolkat	Syntolkat	Teckenspråkstolkat	Syntolkat	Teckenspråkstolkat	Syntolkat
Barn och unga	0,82	0	0,29	0,63	4,36	8,06
Vuxna	0	0	0,48		0,55	0,55
Totalt	0,82	0	0,77	0,63	4,91	8,61

FOTO: DANIEL STEIN

Kristendomen

program nästan uteslutande sker i en utbildningskontext där tidpunkten för när utbildningen sker, och därmed behovet av användning av program, sällan infaller vid samma tidpunkt som när programmen sänds i marknätet.

Även programmens aktualitetsgrad spelar in när UR väljer att publicera webbexklusivt. Program som *7 jours sur la planète* (gymnasiet) publicerades enbart på UR Play för att snabbt kunna ge unga som läser franska som moderna språk nyheter på franska.

Den sammantagna webbexklusiva publiceringen utgör en mycket liten andel av det totala utbudet och UR anser sig därmed ha uppfyllt tillståndsvillkoren huvudsakligen i marknätet.

4.3 UR:s digitala plattformar

UR Play webb och app

UR Play är UR:s digitala kanal för såväl allmänheten som pedagoger, elever och studenter. UR Play innehåller drygt 15 800 program, fritt tillgängliga för alla under lång tid. Materialen är kategoriseringar enligt en utbildningskontext i skolämnen, men också anpassat till en kunskapsintresserad allmänhet och användarnas behov av tillgänglighet. UR Play finns på webben och som app för Android, iOS och AppleTV.

Under 2021 har arbetet med att vidareutveckla UR Play och dess funktionalitet fortsatt. Stort fokus har legat på att genomgående förbättra kvaliteten på de ingående delarna av UR Play-plattformen. Stor effekt har uppmäts i utvecklingen av UR Plays appar där strömstarterna under året har ökat med 78 procent jämfört med föregående år. Anledningarna är bland annat mer lättanvända appar men också att barninnehållet presenteras tydligare, bland annat via en egen startsida bara för barnen.

Strukturen för lärarhandledningar till UR:s program har under året omarbetats och digitaliseras,

liksom arbetet med att ta fram lärarhandledningarna. Nyproducerade program får nu lärarhandledningar i ett nytt digitalt format (tidigare togs de fram som nedladdningsbara pdf:er) som utarbetats tillsammans med UR:s pedagogiska redaktörer.

Till programmen finns även beskrivande programtexter på UR Play samt texter om syftet med ett program, det vill säga hur det är tänkt att bidra till lärande. Detta underlättar för lärare att anknyta innehållet till undervisningen enligt läroplan och kursplan.

Företagsidan ur.se är omgjord för att passa en mer modern publiceringstakt. UR:s program som riktar sig till förskolor presenteras numera även i appen *Träpp, Trapp, Träd* för att visa på bredden av UR:s katalog riktad till barn. Antalet aktiva användare ökade under 2021 med 8 procent till 450 000.

Språkplay

Den digitala tjänsten Språkplay är ett språkstöd för den som vill ta del av UR:s programutbud men inte kan svenska. Det program man väljer att titta på förstärks med en interaktiv undertext där orden kan översättas till 27 olika språk. Tjänsten har två syften: dels att tillgängliggöra UR:s hela programutbud till den som inte har svenska som modersmål, dels att underlättar inlärningen av det svenska språket. Språkstödet kan dessutom anpassas efter användarens språknivå.

Under 2021 har användningen av UR Språkplay ökat med 13 procent.

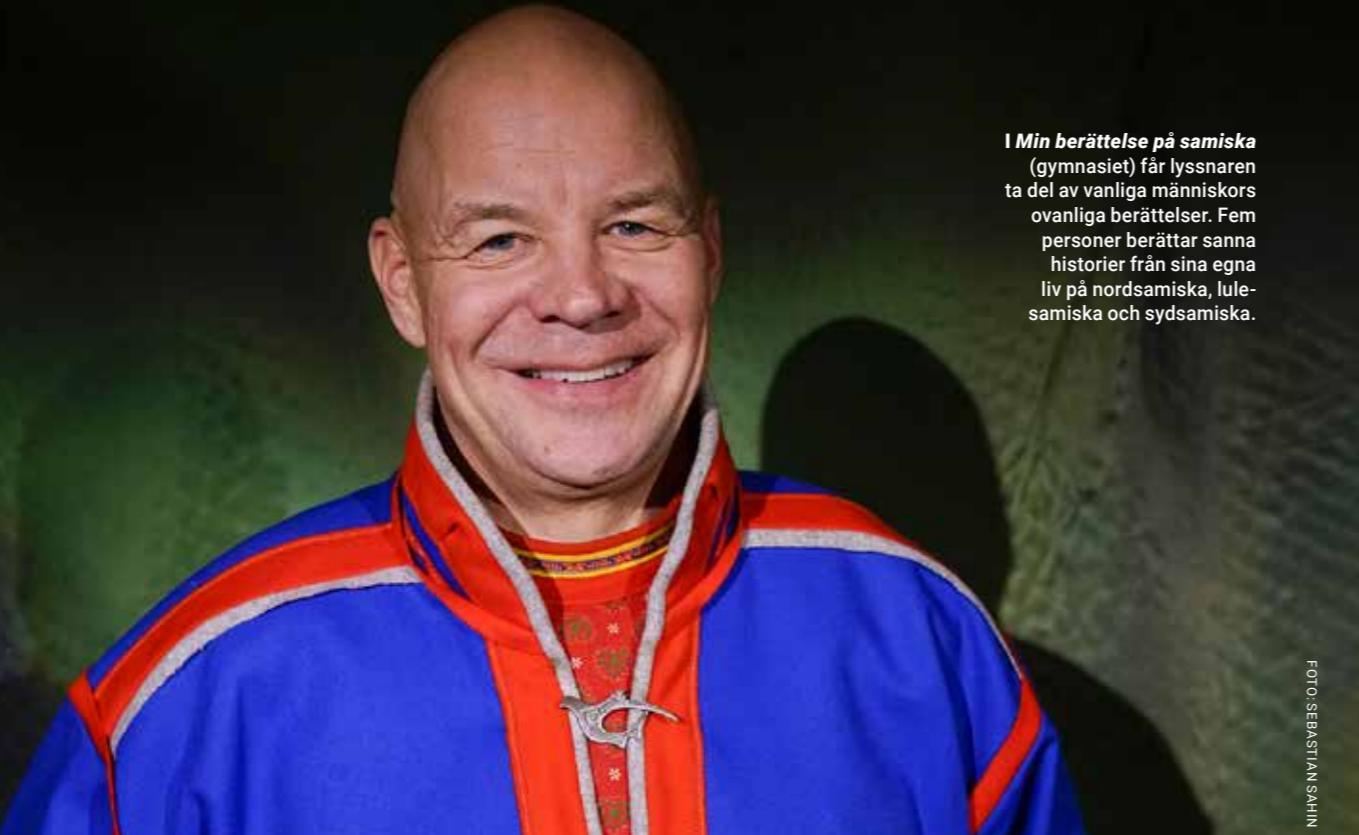
UR Access

UR kan även erbjuda lärare och pedagoger användning av ett utökat programutbud riktade till målgrupper från förskola till gymnasieskola och folkhögskola/studieförbund via UR Access som är en lösenordskyddad tjänst. Genom att utbildnings-

▲ Religionskunskap förförklarad (gymnasiet) går i korta, kärnfulla avsnitt igenom vad som utmärker världens största religioner, men även hur religion, idéhistoria och politisk historia hör samman.

I december 2021 fanns 289 video-klipp från *Orka plugga* upplagda på Youtube.

Om Historia och Svenska förklarad

"Jag vill bara tacka så hemskt mycket för de informativa 20-minutrarna ni gett oss historie- och svenska! Precis det vi efterfrågat i många år. Tidlösa, proffsiga, relevanta och med bra perspektiv."

anordnare runt om i landet sluter avtal med UR och Copyswede kan utbildningsanordnaren använda UR-programmen i UR Access – antingen genom att inrätta en egen mediecentral, eller genom att anlita en extern mediecentral. En sådan inrättad eller anlitad mediecentral får tillgång till att ladda ner UR:s programutbud från UR:s tjänst och göra det tillgängligt i undervisningsverksamhet. Utöver programfiler och metadata finns undertexter för tv-program, lärarhandledningar och annat arbetsmaterial kopplat till programmen.

I slutet av december 2021 fanns det drygt 19 500 program tillgängliga via UR Access. Samtliga 290 kommuner samt 149 fristående skolor/skolkoncerner, 40 universitet och högskolor samt 134 studieförbund och folkhögskolor har avtal med UR och Copyswede för användning av utbudet i slutna nätförbund. Kungliga biblioteket ger via Libris tillgång till information om och länkar till UR-program som finns tillgängliga via nätförbund.

Under 2021 fortsatte arbetet med att förbättra, förenkla och effektivisera UR Access, bland annat för att säkerställa en teknisk lösning som skapar ökade möjligheter för skola, folkbildning och bibliotek att kunna använda UR:s programmaterial riktat mot utbildningsverksamheten. Projektet beräknas vara klart till sommaren 2022.

ur.se

På ur.se kan allmänhet och arbetsökande läsa om UR:s uppdrag och UR som arbetsplats. På denna sajt finns aktuella nyheter samt UR:s pressinformation. Här finns också länkar till UR:s digitala plattformar samt information som rör UR:s målgrupper, produktionsformer och riktlinjer för programförslag till UR.

4.4 UR på tredjepartsplattformar

UR distribuerar och informerar om sitt utbud även via externa tredjepartsplattformar. De är viktiga komplement till de egna tjänsterna, speciellt för att nå målgrupper som UR har svårt att nå effektivt via sändning och de egna plattformarna. I dag sker användningen av UR:s programutbud inom utbildning allt oftare via externa plattformar. Därför är det viktigt att UR:s programutbud görs tillgängligt och sökbart även på dessa plattformar för att programmen ska nå maximal effekt. Sociala medier och globala distributionsplattformar är en naturlig del av människors medieverdag och det är därför självklart att UR, med sin oberoende och pedagogiska journalistik, är närvärande där.

Grundprincipen för UR är att utbudet alltid i första hand ska finnas tillgängligt på de egna plattformarna och UR:s närväro på sociala medier och globala distributionsplattformar sker därför med restriktivitet. Detta framgår tydligt av UR:s policy för sociala medier (se bilaga 9.7). Policyn omfattar kriterier och principer för UR:s publicering av och kommunikation om programinnehåll i sociala medier och på globala distributionsplattformar. Syftet med policyn är att säkerställa UR:s oberoende och integritet samt att behålla allmänhetens förtroende för verksamheten. UR:s tittare och lyssnare ska aldrig behöva tvivla på att det är för allmänheten som UR arbetar.

UR:s kommunikation i sociala medier syftar till att stärka relationen med olika målgrupper och skapa värde för nya medieanvändare. Genom att utgå från målgruppernas behov och beteende, presentera relevant innehåll och föra nära dialog med användarna, bidrar UR till ökat lärande. Kommunikationen i sociala medier ger också UR

möjlighet att inhämta synpunkter som bidrar till programutveckling.

Facebook

UR har flera egna Facebook-sidor: *UR Skola*, *UR NPF Råd och stöd*, *UR Nationella minoriteter* med flera. På dessa sidor postar den digitala desken på UR fortlöpande förslag på program som är nya, som anknyter till skolans årshjul och andra aktualiteter. Här för även UR:s kundservice, liksom redaktionerna, dialog med användarna kring programutbudet.

På Facebook-sidan *Hej, hej Sverige!* publiceras till exempel material för nyanlända som kan handla om allt från olika ords betydelse och tips om UR:s utbud till information om coronapandemin.

Instagram

Via flera olika konton på Instagram kommunicerar UR direkt med berörda målgrupper. Till exempel publiceras material för att locka unga dokumentär-intresserade till UR:s utbud. Här finns även *Orka plugga*, *Tänk till* och *UR Teckenspråk* som för en löpande dialog med sina användare.

Youtube

UR tillgängliggör program, delar av program och webbunika klipp på Youtube för att nå olika målgrupper, till exempel ungdomar, nyanlända och lärare. Användningen av UR:s Youtubekanaler har fortsatt att öka och antalet visningar på samtliga konton har under 2021 ökat med 54 procent jämfört med 2020. Youtubekanalen *Hej, hej Sverige!* är en enkel och inspirerande guide till hur Sverige fungerar. Innehållet erbjuder en grund i svenska språket och bidrar med insikter om Sverige som kan vara bra

att känna till. Kanalens spellistor handlar exempelvis om att uppmotra barn i två kulturer, hur det är att komma till ett nytt land och att ta sig fram i en helt ny kultur. Liksom unga är gruppen nyanlända svår att nå via sändning i marknätet och på de egna plattformarna. För att nå dem behöver UR finnas på de plattformar där de redan är, i det här fallet Youtube, för att bygga relation med användarna och visa på värdet som UR:s utbud kan ha för dem. Såväl antalet prenumeranter som visningar ökade med 32 procent under 2021.

Tänk till, UR:s satsnings för att nå målgruppen unga utanför en skolkontext, är UR:s största Youtubekanal. Antalet visningar har ökat avsevärt (62 procent) under 2021. Kanalen riktar sig primärt till den svärnådda målgruppen 16–20 år och tar upp frågor som identitet, yrkesval och demokrati. För att vara och förblif relevant står *Tänk till*-redaktionen i ständig dialog med målgruppen och arbetar samspelande med den.

Orka plugga-kanalen vill med olika tips och strategier kring studieteknik hjälpa elever på högstadiet att klara skolan och nå kunskapsmålen. För *Orka Plugga*-användarna fungerar Youtubekanalen som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll.

Tiktok

UR har även konton på Tiktok för att kunna nå unga användare. Bland annat lägger teckenspråksredaktionen ut klipp och programtips på plattformen liksom redaktionen för *Tänk till*. Under 2021 har *Tänk till* pulicerat cirka 100 klipp på Tiktok – och gensvaret har varit stort med drygt 20 miljoner visningar av klippen.

▲ UR:s You-tubekanal *Hej, hej Sverige!* (folkbildning) är en enkel och inspirerande guide till hur Sverige fungerar. Dialogen med användarna är livlig och såväl visningar som antal prenumeranter ökade med 32 procent under 2021.

UTTALA UTAN SKAM -TYSKA-

▲ Nyckeln till att kommunicera på ett främmande språk är uttal och förståelse. I *Uttala utan skam – tyska* (gymnasieskola) guidar Lennart Schuster tittaren genom programmen och förklrar hur man får uttalet att låta mer tyskt.

4.5 Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

De medel som UR tilldelas ska användas för företagets kärnverksamhet, att producera, sända och tillhandahålla radio- och tv-program på företagets egna plattformar som finns fritt tillgängliga på öppna delar av internet, samt till kompletterande verksamhet som syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig utbudet.

Med program avser UR ett inslag bestående av ljud (audio) eller ljud och bild (video) med ett lärande innehåll som har tagits fram redaktionellt som en del av UR:s utbildnings- och folkbildningsuppdrag. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten (medelsvillkor 2020–2025).

Allmänheten tar i dag inte enbart del av radio och tv genom traditionella sändningar i marknätet utan i en allt större utsträckning via många fler plattformar och kanaler. Lyssnande och tittande på olika digitala plattformar blir allt vanligare, särskilt bland barn och unga men även bland övriga åldersgrupper. I nuvarande sändningstillstånd får UR vid uppfyllande av 7–13 §§ tillgodoräkna sig programverksamhet som bedrivs på företagets egna plattformar på fritt tillgängliga och öppna delar av internet. Varje enskilt innehållsvillkor ska dock huvudsakligen uppfyllas i marknätet. I medelsvillkoren finns också angivet att UR ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributions-teknik för radio och tv.

För att nå användarna i en tilltagande digital mediekonsumtion är det nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på flera olika plattformar samt att kommunicera med användarna på flera olika plattformar/sätt.

Utifrån ovanstående resonemang anser UR att kärnverksamhet består av:

- Produktion av program (se tidigare definition av program).
- Sändningar av program i marknätet.
- Sändningar av program online på UR Play (såväl direkt som tidigare inspelade program, simultat med sändning i marknät eller webb-exklusivt).
- Tillhandahållande av program på UR:s olika playtjänster som uppfyller kraven på att vara på fritt tillgängliga och öppna delar av internet.

UR definierar kompletterande verksamhet som det arbete som görs i syfte att komplettera kärnverksamheten. UR:s kompletterande verksamhet består bland annat av:

- Pedagogiskt stödmaterial i form av exempelvis lärarhandledningar och övningsuppgifter.
- Text, ljud och bild som har koppling till och stödjer programmens användning. Det kan exempelvis vara lärare som i videoinslag berättar hur de använder och arbetar med UR-material eller spelliknande applikationer som syftar till att öka elevernas engagemang och förståelse.

FOTO: INCLAS JENSEN

I programserien *Övergivna byggnader* (folkbildning) tas tittaren med till bland annat byggnader på den grekiska ön Rhodos som inte riktigt passar in. Anledningen är att de uppfördes under Mussolinis styre under 1930-talet, Rhodos skulle bli en utpost för utvidgningen österut av Mussolinis imperium.

• Nyhetsbrev riktade till olika målgrupper med information om aktuellt och relevant innehåll specifikt för respektive målgrupp.

UR:s kompletterande verksamhet är nära sammanlänkad med eller ingår som integrerade delar i produktionsarbete och produktionsbudget och går inte att skilja från kärnverksamheten. Ofta kan information som samlas in för att producera ett program komma till nytta även när en lärarhandledning till samma program tas fram. På liknande sätt kan delar av ett program (kärnverksamhet) bearbetas för att användas i marknadsföring (kompletterande verksamhet). Olika produktioner resulterar i – och kräver – olika mycket kompletterande material.

Det är näst intill omöjligt att identifiera och särredovisa kostnader för den kompletterande verksamheten. UR strävar emellertid efter att bibehålla god kontroll och balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet liksom god balans mellan kärnverksamhetens olika delar.

Den huvudsakliga verksamheten, en övervägande del av allt UR gör, är kärnverksamhet. God balans mellan kärn- och kompletterande verksamhet råder enligt UR när kärnverksamhet är dominerande i verksamheten. På UR arbetar de flesta större delen av sin tid med att producera eller tillgängliggöra program, alternativt med att stödja dem som har som huvudsaklig arbetsuppgift att producera eller tillgängliggöra program.

UR kan därförmed, utan att det exakt mäts i kronor, konstatera att en övervägande del av företagets

resurser tydligt går till kärnverksamhet. UR bedömer att balansen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet är god.

God balans mellan kärnverksamhetens olika delar skär genom programföretagens uppdrag på flera ledder, till exempel mellan olika typer av innehåll eller i fråga om användandet av ny teknik och beprövade distributionssätt.

Enligt UR råder god balans mellan kärnverksamhetens olika delar när tillståndsvillkoren huvudsakligen uppfylls i marknätet och när det råder balans mellan olika typer av innehåll och UR kan erbjuda ett mångsidigt utbud. UR har under 2021 upprätthållit en god balans mellan de olika delarna av UR:s kärnverksamhet vilket framgår av den sammantagna redovisningen.

Visste du att ...

Uttala utan skam görs för tre moderna språk: franska, spanska och tyska.

Carl Jan Granqvist och Siw Malmkvist är två av deltagarna i andra säsongen av *Seniorsurfarna* (folkhögskola/studieförbund) som fokuserar på hur vardagen kan förenklas med digitala verktyg men även på källkritik på nätet.

Villkor som kapitel 5 svarar på:

- Sändningstillstånd 7–8 §§
- Medelsvillkor 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Ett utbud för alla

UR:s unika kombination av journalistik och pedagogik bidrar till kunskaps-höjande program för både barn, unga och vuxna. Bredden i utbudet gör att alla, i hela Sverige, hittar bildande och utbildande program hos UR.

I UR:s uppdrag ingår att erbjuda ett mångsidigt programutbud som består av både radio- och tv-program. Med ett specifikt utbildningsuppdrag och ett folkbildande uppdrag producerar, sänder och tillgängliggör UR ett utbud som bidrar till att minska kunskapsklyftor, som stärker lärandet genom hela livet och som öppnar dörrarna till ett innanförskap genom kunskap och bildning. Kunskap är grunden för att kunna göra informerade val och att vara en del av den demokratiska processen. Oavsett om programmen riktar sig till barn, unga eller vuxna är visionen att bidra till frihet genom kunskap – för de många och de få. Därmed bidrar UR genom sitt programutbud med värde både för samhället och den enskilda individen.

5.1 Det samlande uppdraget

UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Det innebär att UR producerar, sänder och tillgängliggör program för alla målgrupper i Sverige.

Under 2021 var andelen utbildningsprogram 34 procent av den totala sändningsvolymen och

andelen för allmän folkbildning var 66 procent (se tabell 5.2.1). Många av utbildningsprogrammen är väsentligt kortare, framför allt program för barn och unga, av pedagogiska och kognitiva skäl, än allmänt folkbildande program vilket gör att en jämförelse mellan kategorierna uttryckt i total sändningsvolym blir missvisande.

Mer rättvisande än att jämföra total sändningsvolym är därför att i stället jämföra antalet förstasändningar per kategori vilket ger en tydlig bild av hur det redaktionella arbetet, samt kostnader, fördelar sig på UR:s totala utbud. Över hälften av antalet förstasändningar, 68 procent, som UR producerade och tillgängliggjorde under 2021 var utbildningsprogram (se tabell 5.2.4). Därmed anser UR att programverksamheten är koncentrerad till utbildningsområdet.

Andelen program riktat till högskola har minskat även under 2021. Det beror till stor del på att många av de föreläsningar som *UR Samtiden* skulle ha spelat in blev inställda på grund av coronapandemins restriktioner. *UR Samtiden* har därför ställt om verksamheten till inspelningar av annat slags utbud vilket bland annat har lett till att redaktionens andel ►

Om Fatta familjen

"Jag undrar varför Fatta familjen sänd i P4 kl 7.00 på söndagarna? Anser att ett program med så svårt och tungt innehåll absolut inte hör hemma i P4. Blir lika besviken varje söndag när jag med min extragoda frukost slår mig ner för att avnjuta den tillsammans med lite "lätt" snack och trevlig musik på radion."

av folkbildande utbud har ökat. Det har även lett till kortare och mer kunskapsintensiva program vilket också i sin tur har bidragit till *UR Samtidens* minskade sändningsvolym.

Det samlande kunskapsuppdraget ställer särskilda krav på UR att vårdar och utveckla ett utbud som bildar och utbildar. Genom att förena journalistik och pedagogisk kompetens omvandlar UR vetenskapligt grundad, saklig och korrekt information till lättillgängligt och användbart innehåll som ger människor ny och bestående kunskap. Som public service-bolag identifierar UR självständigt kunskapsbehoven i olika målgrupper och skapar ett utbud för att möta dem. Det sammantagna utbudet av utbildande och folkbildande program gör UR till

en samlande kraft för bildning och kunskap, såväl i människors vardag som i händelse av samhällskris. UR med sin särart kan göra skillnad.

5.2 Utbildningsområden

Utbildningsutbudet från UR är indelat i olika ämnen och nivåer av utbildning. På så sätt anpassas innehållet i program till relevanta kunskapsmål och pedagogiska behov för respektive utbildningsstadium. För området högskola ingår lärarutbildning och lärarförbildning, liksom tillgängliggörande av föreläsningar från universitets- och högskolevärdelen. Som yngre barn räknas förskola och grundskola årskurs F–3, som äldre barn grundskola årskurs 4–6 och som unga räknas grundskola årskurs 7–9 samt

Tabell 5.2.1 Sändningsvolym i radio och tv per utbildningsområde (timmar)

Utbildningsområde	2019		2020		2021	
	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv
Yngre barn	52	169	44	153	46	189
Äldre barn	29	132	29	132	27	128
Unga	79	183	68	255	67	210
Högskola	102	918	17	556		516
Folkhögskola/studieförbund	46	25	75	51	63	75
Folkbildning	89	1 954	146	2 557	181	2 415
Vuxenutbildning				2		2
Totalt	398	3 380	379	3 706	384	3 535

Tabell 5.2.2 Sändningsvolym i tv per utbildningsområde – antal program samt andel av totala utbudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% Volym	Antal	% Antal
Barn och unga	527	15 %	2 709	32 %
Högskola	516	15 %	1 116	13 %
Folkhögskola/studieförbund	75	2 %	146	2 %
Folkbildning	2 415	68 %	4 507	53 %
Vuxenutbildning	2		20	
Totalt	3 535	100 %	8 498	100 %

Tabell 5.2.3 Sändningsvolym i radio per utbildningsområde – antal program samt andel av totala utbudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% Volym	Antal	% Antal
Barn och unga	140	36 %	649	60 %
Högskola	63	17 %	133	12 %
Folkhögskola/studieförbund	181	47 %	297	28 %
Vuxenutbildning				
Totalt	384	100 %	1 079	100 %

Tabell 5.2.4 Antal program – förstasändningar i radio och tv samt webbexklusivt – samt andel program per utbildningsområde

Utbildningsområde	Sändning	Webb	Totalt	% Sändning	% Webb
Yngre barn	654	23	677	97 %	3 %
Äldre barn	287	54	341	84 %	16 %
Unga	391	434	825	47 %	53 %
Högskola	225	73	298	76 %	24 %
Folkhögskola/studieförbund	61	14	75	81 %	19 %
Folkbildning	1 020	21	1 041	98 %	2 %
Vuxenutbildning	10		10	100 %	
Totalt	2 648	619	3 267	81 %	19 %

MONTAGE: UR

gymnasieskolan. Utöver detta finns även program för den organiserade folkbildningen (folkhögskola och studieförbund) samt komvux, och allmänt folkbildande program.

Barn och unga

En stor del av UR:s utbildningsprogram riktar sig till barn och unga inom grund- och gymnasieskolan. Nästan två miljoner elever finns inom förskola, grund- och gymnasieskola i Sverige. Program för gymnasieskolan används också inom vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå (komvux) samt inom SFI-undervisningen (svenska för invandrare) där antalet studerande uppgår till 400 000. Kort och gott, UR:s programutbud för barn och unga riktar sig till cirka 2,4 miljoner användare inom utbildning.

Utöver den sändningsvolym som redovisas i tabellerna 5.2.1, 5.2.2 och 5.2.3 har UR även publicerat 99,8 timmar, bestående av 511 program för barn och unga exklusivt på UR Play (se tabell 4.2.1). Den största mängden webbexklusiva program är riktade till unga och utgörs bland annat av poddserien *Kunskapsverket religion* (åk 7–9) samt klipp från *Orka plugga* och *Tänk till*.

Högskola

Som ett led i att minska kunskapsklyftor i samhället tillgängliggör UR, via *UR Samtiden*, föreläsningar från universitet och högskolor. Det innebär också

att UR bidrar till högskolans tredje uppgift: att dela med sig av den kunskap som produceras vid landets universitet och högskolor till nytta för samhället. Inom utbildningsområdet högskola ingår också lärarförbildning.

Under 2021 producerade och tillgängliggjorde UR flera program om att vara lärare på distans, om pandemins effekter på undervisningen samt dess eventuella påverkan på utvecklingen av framtidens skola.

Folkhögskola och studieförbund

I dagens kunskapsintensiva och komplexa värld är bildning under hela livet allt viktigare. Folkhögskolor och studieförbund utgör ett värdetfullt alternativ och komplement till det formella utbildningssystemet. De ger möjlighet till en andra chans, till ny kunskap som inkluderar fler i det demokratiska samtalet och till möjlighet att utvecklas och växa. UR:s utbud riktat till folkhögskola och studieförbund bidrar till det livslånga lärandet, som är en del av varje människas möjlighet att påverka sitt eget liv.

Under 2021 har UR fortsatt att utveckla olika program i syfte att minska det digitala utanförskapet liksom att höja kunskapen om den svenska demokratiens utveckling, historiska händelser och tänkare.

5.3 Folkbildning

Utöver utbildningsuppdraget ska UR tillhandahålla ett allmänt folkbildande utbud som, till skillnad från ►

▲ **I Fatta familjen** (folkbildning) säsong tre fortsätter experter att svara på lyssnarnas frågor om föräldraskapets alla svåraste utmaningar.

FOTO: SPUNN GOLD TV

Kanaler, båtar och kärlek har en ny besättning i säsong sex. Skådespelaren Sheila Hancock och mångsysslaren Gyles Brandreth tar över rodret och tillsammans utforskar de Londons slingrande vattenvägar.

FOTO: BBC

Om Svenska förklarad

"Mycket hjälpsam video inför prov om renässansen litteraturhistoria."

utbudet riktat mot folkhögskolor och studieförbund, inte är knutet till några kursplaner eller tillkomma i dialog med utbildningsanordnare. I stället bidrar utbudet till att sprida kunskap och bildning, berika, inspirera och ge nya upplevelser. Kunskap som ger individen möjlighet att både fördjupa och vidga perspektiven, att orientera sig i samhället och världen.

En stor del av det allmänt folkbildande utbudet består av inköpta dokumentärer, naturprogram och faktaprogram. Ämnena spänner från historia, natur, teknik och vetenskap till perspektivvidgande reseskildringar från hela världen. I till exempel *Joanna Lumleys brittiska äventyr* får tittaren lära känna olika platser i Storbritannien. *Upptäckter i rymden* handlar om mänsklighetens resa för att erövra rymden och förstå kosmos själva vävnad. Och i senaste säsongen av *Kanaler, båtar och kärlek* har besättningen bytts ut. Skådespelparet Prunella Scales och Timothy West lämnar över rodret till sina vänner skådespelaren Sheila Hancock, 87 år och mångsysslaren Gyles Brandreth, 72 år – två landkrabbor som knappt vet vad som är bak eller fram på en båt. Tillsammans utforskar de Londons slingrande vattenvägar.

UR:s särskilda fokusområde klimat och hållbar utveckling märks i olika program som *Ade och klimatpionjärerna* där programledaren reser till platser i frontlinjen för klimatförändringar, i *Framtidens byggnader* där tittaren möter hållbar arkitektur som kan bromsa klimatförändringarna samt i *Konsumtionschocken* där fem norska

kändisar utmanas i att slösa mindre.

De program som UR producerar under satsningen *Tänk till* når unga och unga vuxna utanför en utbildningskontext och sker i dialog med målgruppen. På så sätt skapas ett folkbildande utbud som är relevant och engagerar de unga. *Tänk till* har etablerat sig hos en, för de flesta medieaktörer, svårnädd målgrupp och utbudet fokuserar på aktuella samhällsfrågor, ungas livsvillkor och demokrati.

Under 2021 gjorde UR en kunskapsatsning om våld i ungas parrelationer. En del av utbudet riktade sig till gymnasieskolan men övriga delar var allmänt folkbildande. Radioserierna *Toxic – berättelserna* samt *Toxic – om relationer, gränser och våld* lyfter frågor om skadliga beteenden, erfarenheter av destruktiva relationer och vad man själv kan göra. I dokumentärfilmen *Våra unga och våldet* möter tittaren ett förädrapar vars dotter har blivit utsatt för våld i en nära relation. Även forskare och kriminologer intervjuas.

I UR:s folkbildande utbud 2021 ingår även en satsning för att stötta föräldrar. Både radio- och tv-serier har fokuserat på hur det är att vara tonårsförälder till en tonåring som mår psykiskt dåligt. Talkshowen *Superföräldrar* har riktat sig till föräldrar som har barn eller ungdomar med en NPF-diagnos. Under 2021 sändes också säsong tre av den populära radioserien *Fatta familjen*, där experter svarar på lyssnarnas frågor om föräldraskaps allra svåraste utmaningar. Och radioserien *En förälders*

dagbok handlar om att vara förälder till barn som mår psykiskt dåligt och vad det har inneburit att behöva hjälp utifrån för att kunna hantera sitt barns vardag. Via dramatiserade dagboksinslägg som inramning följer vi förälderns berättelse från när det hela började, eskalerade, vände och landade i en hanterlig vardag.

Ytterligare en målgrupp som UR skapat folkbildande utbud för är den äldre målgruppen, seniorerna. För många äldre har digitala tjänster i vår vardag inte förenklat tillvaron, snarare tvärtom. Upp emot en miljon människor lever i digitalt utanförskap i Sverige i dag, varav många är äldre. Under 2021 sändes säsong två av tv-serien *Seniorsurfarna* där några av Sveriges mest folkkära personer drillas i digital kompetens. Syftet med programmet är att inspirera fler att våga ge sig på ny teknik.

UR Samtiden

Hela kunskapsmålltet har fortsatt påtagligt påverkats av pandemin på flera olika sätt under 2021. Även *UR Samtiden* har påverkats men genom att anpassa produktionen har redaktionen kunnat fortsätta spela in föreläsningar, seminarier och fördjupande samtal för målgrupperna högskola, folkbildning och kunskapsintresserad allmänhet, om än i mindre omfattning än normalt.

Under året har redaktionen bedrivit ett aktivt uppsökande arbete för att kunna erbjuda allmänheten expertkunskap från hela Sverige. Innehållet har varit kopplat till aktuell forskning inom olika ämnen

som berör den aktuella situationen i samhället med covid-19, klimat, rymden, pedagogik, språk, men också psykisk ohälsa, kulturhistoria, existentiella samtidsfrågor och mycket mer.

UR Samtiden har även under 2021 kunnat fördjupa, vidga och utveckla en ännu bredare kunskapsbank genom de nya serierna *Länmuseerna* berättar och *Naturum*.

Genom kunskapslandet med länmuseer runt om i landet har det specifikt lokala kunnat synliggöras för en större publik men också vidgat bilden av Sveriges gemensamma historia. Under 2021 besökte *UR Samtiden* 20 länmuseer och när inspelningsturnén avslutas under våren 2022 beräknas det på UR Play finnas 200 avsnitt med innehåll från hela landet.

I Sverige finns drygt 30 Naturum, som är samlingsplatser för naturvetenskap och naturupplevelse kopplat till naturreservat och den specifika plats de befinner sig på. *UR Samtiden* har besökt 17 Naturum, från skånska landskap till fjällområden, och har hittills publicerat 144 avsnitt. Exempel på innehåll ur Naturumsserien är vulkaner i Skåne, varför det växer 35 olika orkidésorter på Öland, hur lämlar och glaciärer är värdemätare för klimatet i fjällvärlden, samt besök i Sveriges enda marina nationalpark, Kosterhavet.

Pandemiåret präglade fortsatt även de återkommande större evenemangen som Bokmässan, Nobel-föreläsningar och Vetenskapsfestivalen i Göteborg. Genom samarbete med arrangörerna, utifrån delvis nya sätt att producera innehåll, bidrog *UR Samtiden* ▶

▲ **I Ade och klimatpionjärerna** (folkbildning) reser Ade Adepitan runt till platser i frontlinjen för klimatförändringar och tar reda på hur livet påverkas just nu. Men han åker också runt i världen och letar efter de naturliga och smarta lösningarna som kan hjälpa oss att sakta ner klimatförändringen och anpassa oss till de som redan äger rum.

5. Ett utbud för alla

▲ **Skrivbolaget**
(åk 4–6) rycker
ut och lär ele-
verna mer om
skiljetecken,
särskrivningar
och synonymer –
allt för att
utveckla deras
skrivspråk.

till att publiken även 2021 kunde erbjudas och ta del av flera publika arrangemang, om än i ett delvis annorlunda format.

5.4 Ämnesområden

Breden i UR:s utbud återspeglas i den mångfald av program som UR producerar, sänder och tillgängliggör under ett år. Nedan följer ett axplock.

Klimatförändringarna och hållbar utveckling är två av vår tids största utmaningar. Men här rymms också möjligheter. Därför satsar UR på kunskapshöjande program om hållbar utveckling och klimat-

krisen. *Uppdrag framtid* (åk F–3) syftar till att lära barn och unga om hållbar utveckling genom att låta dem möta unga miljöhjältar från hela Sverige och därigenom få perspektiv på de övergripande globala miljöfrågorna.

I *Klimatkompis* utmanas alla klasser i årskurs 3 i Sverige att återvinna, samla in och förändra sin användning av plast i vardagen. *Vår enda jord* (åk 4–6) utspelar sig i en fiktiv rättegångssituation där planetens unga anklagar de äldre generationerna för ett ansvarslöst bruk av planetens resurser och vad detta har lett till. För årskurs 7–9 har temat Lära leva hållbart utvecklats och där ingår tv-programmen *Sårbara platser*, *En komikers utsläpp* och *Mobilens verkliga pris*. Tv-serien *När jorden går under* (gymnasiet) utspelar sig i en fiktiv dystopisk framtid, där klimatförändringarna är ett faktum och Sveriges invånare lever på begränsade resurser.

UR:s skrivsatsning, med syfte att stimulera och stärka färdigheter inom skrivkunnighet, fortsatte under 2021. I *Skriv med Ylva* (åk F–3) ligger fokus på hur en berättelse och dess olika delar blir till och i *Skrivbolaget* (åk 4–6) lär eleverna sig mer om skiljetecken, särskrivningar och synonymer samt att utveckla sitt skrivande. *Skrivjouren* (åk 7–9) är korta program som ger nycklar till ett bättre skriftspråk och som förklarar hur man skriver en formell text.

Under 2021 uppmärksammades Sveriges demokrati då det var hundra år sedan allmän och lika rösträtt infördes. UR har undersökt Sveriges demokrati på olika sätt i olika program. I *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* (folkhögskola/studieförbund) har svenska rösträttskämpar som Elin Wägner, Augusta Tonning och Emilie Rathou

Tabell 5.4.1 Ämnesfördelning i total sändningsvolym inkl webbexklusiva publiceringar radio och tv (timmar)

Ämne	Radio	Tv
Estetiska ämnen	1	92
Geografi och miljö		525
Historia och religion	26	753
Idrott och hälsa		153
Information och media	1	100
Matematik		27
Naturvetenskap, teknik och medicin	8	613
Pedagogik	50	32
Psykologi och filosofi	21	63
Samhälle och ekonomi	208	747
Värdegrund	2	95
Språk		
Svenska	30	122
Svenska som andraspråk och sfi	5	5
Moderna språk	16	130
Modersmål och minoritetsspråk	29	84
Övrigt	9	104
Totalt	406	3 645

porträtterats. I *En annan sida av historien* (åk 7–9) undersöks historieskrivningen och förändringsprocesser under olika tidsperioder. Här undersöks bland annat svensk demokrati genom visionen om folkhemmet. Radioserien *Svensk demokrati 100 år* (folkbildning) berättar om avgörande händelser, människors kamp och livsöden under den svenska demokratins utveckling.

Som ett led i UR:s arbete med att öka medie- och informationskunskapen (MIK) sändes 2021 *Mediesnacket* (åk 4–6), en del av *Lilla Aktuellt skola* som tar upp olika aspekter av mediekunskap. Under live-eventet *Fria ordets dag* (åk 6) kopplade över 200 skolor upp sig vid sju olika sändningar och fick lära sig mer om yttrandefrihet, källkoll och sociala medier. *Fria ordets dag* är ett samarbete mellan UR, Sveriges Radio och SVT och vill ge barn djupare förståelse för yttrandefrihet, källkritik och journalistikens roll i demokratier. *Källkoll* (åk 7–9) granskar virala snackisar och ger tips om hur man granskat det som sägs på nätet.

I Algoritmen (gymnasieskolan) utforskas internet och de synliga och osynliga mönster och former som driver våra online-liv. I *Hjärta och hjärna* (folkbildning) synas olika påståenden med hjälp av vetenskapliga metoder för att bedöma om påståendet är sant, falskt eller mittemellan.

UR arbetar med språkstärkande program för nyanlända. Under 2021 sändes andra säsongen av *Hitta hem* (komvux/grundvux), en dramaserie för nyanlända, och uppföljningsserien *Våga snacka – vad häände sen?* (gymnasieskola/språkintroduktion) där fyra av de åtta ungdomarna som medverkade i originalserien från 2018 berättar hur deras liv har utvecklats sedan dess.

5.5 Jämställdhet, mångfald och spegling

För att uppnå en hög programkvalitet och ge möjlighet för användarna att både känna igen sig och möta nya perspektiv i programutbudet är det ett strategiskt mål för UR att de medverkande i programutbudet speglar mångfalden i samhället. Genom att ta vara på en variation av röster, åsikter och perspektiv strävar UR efter att spegla hela befolkningen. UR är till för alla och utbudet ska vara relevant för användarna. Enligt sändningstillståndet ska UR:s programverksamhet bedrivas ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodosar skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen och speglar förhållanden i hela landet. För att detta ska synas och märkas i det UR producerar och publicerar under året arbetar UR kontinuerligt för att säkerställa att jämställdhet, mångfald och spegling är utgångspunkter i varje produktion.

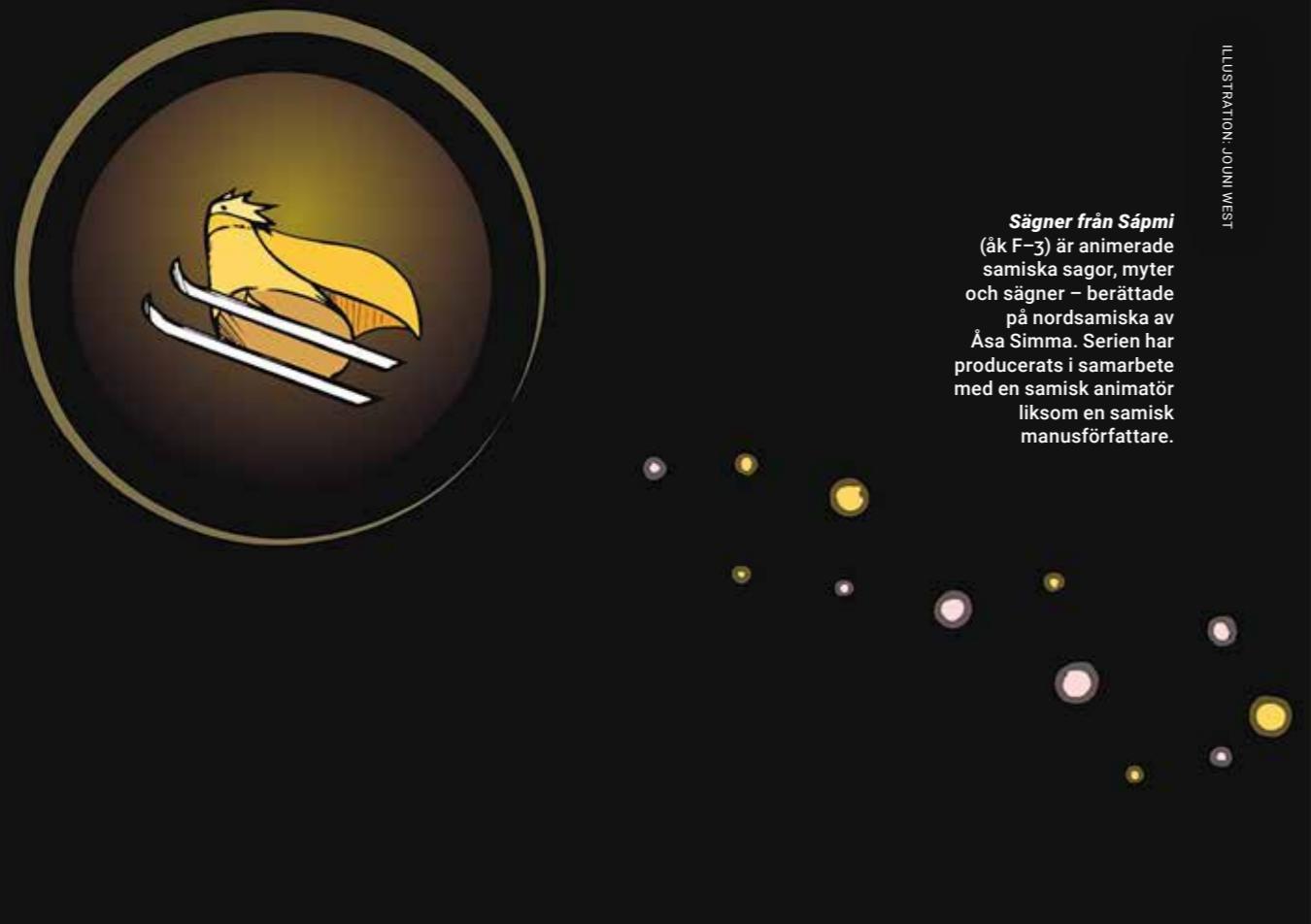
Ett av UR:s långsiktiga mål är att fem av tio användare ska anse att UR:s utbud speglar mångfalden av män i Sverige. Målen mäts varje i år i en attitydundersökning som utförs av Novus på uppdrag av UR (se kapitel 2). Resultatet för 2021 är att 47 procent (48 procent 2020) av allmänheten och 76 procent (70 procent 2020) bland lärarna ansåg att UR:s utbud speglar mångfalden av män i Sverige. Det innebär att målet är nått bland lärare och så gott som nått bland allmänheten.

Definition och mål

UR:s definition av mångfald och spegling tar hänsyn till flera aspekter: kön, svensk/utländsk bakgrund, regional spegling, socioekonomisk ►

▲ **I Mobilens verkliga pris**
(åk 7–9) får
tittaren följa
hela produktionskedjan för
mobiltelefonen
och hur den
påverkar
människor
och miljö.

Om Skrivjouren
"Jag använder Skrivjouren ganska mycket i min undervisning och tycker att det funkar jättebra för mina elever. Det hade varit superbra om ni kunde utveckla ett liknande koncept på engelska."

bakgrund, utbildningsnivå, religiös tro/livsåskådning, kulturell identifikation, nationella minoriteter, funktionsnedsättning/-variation, sexuell orientering/identitet och ålder.

För att UR ska vara en relevant medieaktör för hela landet och den varierade befolkningen är det viktigt att mäniskor med olika erfarenheter och perspektiv syns och hörs i programmen och är delaktiga i att producera dem. Eftersom mångfald är ett begrepp som förändras i takt med att samhället förändras kan nya betydelse inkluderas allt eftersom. Betydelser och fokus för mångfald skiftar också genom programmens uppdrag och målgrupper.

UR:s speglingsstrategi innehåller mål som fokuserar på både geografisk och demografisk spegling och mäter det egenproducerade programutbudet (inklusive produktionsutlägg).

För att spegla hela landet har UR som mål att spela in material från Sveriges alla 21 län (tidigare Sveriges 24 landskap). Ett annat mål är att det ska råda balans vad gäller könsfördelningen (+/- 10 procent) bland medverkande.

Ytterligare ett mål är att andelen medverkande med funktionsnedsättning/-variation ska uppgå till 10 procent (+/- 5 procent) och ett fjärde mål är att andelen medverkande med utomeuropeisk bakgrund ska uppgå till 17 procent (+/- 5 procent). Målen mäts årligen och från och med 2021 redovisar alla programprojekt löpande in fördelningen av medverkande utifrån de uppsatta målen.

Mångfald och spegling i programproduktion

För att systematiskt arbeta med att alla projekt tar hänsyn till mångfald och spegling ska varje programprojekt/redaktion göra en plan för arbetet med stöd utifrån en checklista. Syftet är att kunna göra medvetna val om vilka perspektiv som lyfts, vem som tillåts att vara berättare, vilka som synliggörs i produktionerna och i vilka roller. UR eftersträvar också att undvika framställningar som förstärker stereotypa föreställningar. UR producerar program både för, med och om olika grupper som vanligtvis är underrepresenterade i medierna. För att säkerställa ett relevant innehåll arbetar UR strukturerat med dialoger och inkludering i programprocessen, till exempel med referensgrupper som bistår med sak-kunskap.

Ett exempel på det är arbetet med programserien *Sägner från Sápmi* (åk F–3) som har producerats i samarbete med en samisk animatör och en samisk manusförfattare. Utifrån kunskap om och dialog med målgruppen och dess behov utformades programmet för att samernas traditioner, levnads-sätt, språk och kultur skulle hänga ihop. Genom en sådan produktionsprocess kan stereotypa bilder och berättelser undvikas och innehållet kvalitets-säkras. Detta bidrar till autentiskt berättande, ökad trovärdighet, kvalitet och relevans. UR har under hela processen fullt ut ansvaret för innehållet och säkrar de grundläggande public service-värdena, som oberoende, opartiskhet och saklighet.

När det gäller utbudet mot barn och unga är

Sägner från Sápmi (åk F–3) är animerade samiska sagor, myter och sägner – berättade på nordsamiska av Åsa Simma. Serien har producerats i samarbete med en samisk animatör liksom en samisk manusförfattare.

Retorikmatchen (åk 4–6) ett tydligt exempel på spegling av hela landet. Programserien riktar sig till Sveriges alla elever i årskurs sex där tio lag väljs ut att tävla i retorik. Varje klass representeras av en kille och en tjejer. I finalen 2021 möttes Lemshaga Akademi i Värmdö kommun och Grimsås-skolan i Tranemo kommun.

Vad som är viktigt och hur spegling och mångfald betonas kan skifta mellan redaktioner och produktioner beroende på målgrupp och ämnesval. *UR Samtiden*, som spelar in föreläsningar över hela Sverige, arbetar till exempel systematiskt med att försöka hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor som föreläser. Det är dock alltid val av föreläsningsämne och om det är praktiskt möjligt att genomföra en inspelning som avgör. Parametrar som till exempel åldersfördelning, etniskt ursprung eller kön bland dem som föreläser är en spegling av hur den akademiska föreläsningsvärlden i Sverige ser ut.

2021 är fjärde året i rad som andelen kvinnor (719) är högre än andelen män (653) i *UR Samtidens* inspelningar. I möjligaste mån försöker redaktionen även spela in föreläsningar med geografisk spridning.

Att mäta spegling och mångfald

För att ta reda på hur programutbudet speglar hela landet och den variation som finns i befolkningen har UR sedan 2017 utvecklat en intern mätning som syftar till att kartlägga hur arbetet med interna produktioner och utlägg bedrivs ur ett mångfalds- och speglingsperspektiv och hur det arbetet påverkar de enskilda redaktionerna och programutbudet.

Mätningen tar fasta på spegling utifrån antal representanterade personer ur ett tittar- och lyssnarperspektiv. De medverkande kodas utifrån bland annat kön, geografisk inspelningsplats, funktionsnedsättning/-variation och etnisk mångfald. Eftersom teckenspråkstal är ett av Sveriges minoritetsspråk ingår inte medverkande som talar teckenspråk i andelen med funktionsnedsättning/-variation.

En stor del av UR:s utbud består av inköpta program från andra delar av världen. Vid programinköp på en internationell marknad behöver fler faktorer utöver mångfald och spegling vägas in, såsom ämne, produktionens kvalitet, målgrupp, aktualitet etcetera. Detta gör det svårare att både prioritera och påverka kriterier som till exempel balans mellan könen i val av inköp. Därför har UR beslutat att mäta spegling genom UR:s egenproduktioner (inklusive utlägg) vilket ger en större möjlighet att påverka hur UR kan utveckla arbetet med spegling och mångfald i det egenproducerade programutbudet.

Resultat speglingsmätning 2021

Under 2021 har alla egenproduktioner (inklusive utlägg) ingått i den interna speglingsmätningen. Resultaten visar att det finns en fortsatt hög medvetenhet på redaktionerna vad gäller jämställdhet, mångfald och spegling som utgångspunkter i varje programproduktion. Balansen mellan kvinnor (52 procent) och män (48 procent) bland de medverkande är något mer jämn än föregående år. Andelen medverkande med funktionsnedsättning/-variation är fyra procent och andelen medverkande med utomeuropeisk bakgrund är 15 procent. UR uppnår 2021 alla målen förutom andel medverkande med funktionsnedsättning/-variation.

Mätningen visar att många av UR:s redaktioner arbetar medvetet med spegling och mångfald. Utmaningen för många programproduktioner är fortfarande tid och resurser. Tid som går åt för research, casting och att hitta olika medverkanden samt resurser i form av resor för att spela in i hela landet och inte bara i storstadsområdena. Detta blev påtagligt under 2020 liksom 2021 då coronapandemin begränsade resanden inom Sverige vilket ledde till att inspelningsresorna ut i landet till viss del minskade. Trots det så klarade UR av att leva upp till det geografiska målet om att spela in material i Sveriges alla 21 län.

För UR:s del är mätningen och uppfyllelse av målen bara en del av arbetet för att säkra spegling och mångfald. Minst lika viktigt är det lärande och den ökade medvetenheten hos medarbetarna som uppstår i arbetsprocessen när man mäter. Genom ökad kunskap och medvetenhet kan arbetet utvecklas. Detta är därför en viktig del för att lyckas med speglingsuppdraget som helhet.

Mitt språk meänkieli (gymnasiet) följer bland annat Johannes som går en kurs i meänkieli. Belöningen med studierna är att kunna kommunicera på ett annat sätt med de äldre släktingarna.

Om Dock'n' Roll

"Ett stort tack för programserien Dock'n' Roll som lyft min musikundervisning oerhört. Ser fram emot en säsong 2 trots att vi precis börjat använda materialet."

I sässong fyra av *Skam España* (gymnasiet) står Amira i händelsernas centrum. Amira är troende muslim och blir ibland utsatt för fördömar som hon hanterar på olika sätt. Serien skildrar hur Amira försöker balansera tillvaron mellan nyfunnen kärlek, familjelivet och förhållandet till de festglada skolkamraterna.

FOTO: MOVISTAR+

Villkor som kapitel 6 svarar på:

- Sändningstillsättand 8, 10–13 §§
- Medelsvillkor 13, 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Särskilda uppdrag och målgrupper

UR har som enda public service-bolag ett utbildningsuppdrag – att producera, sända och tillhandahålla radio- och tv-program inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Det innebär att programmen alltid har ett lärande inslag, oavsett om de riktar sig till barn eller vuxna, till breda eller smalare målgrupper. UR bidrar till kunskap och lärande för alla.

UR:s vision är att genom programutbudet bidra till frihet genom kunskap – för de många och de få, det vill säga för såväl breda målgrupper som smalare målgrupper med specifika behov. UR vill genom programmen beröra och spegla hela Sverige med det övergripande målet att göra skillnad i kunskap och lärande för den enskilde. Tillgång till kunskap är avgörande för att kunna fatta välggrundade och självständiga beslut och delta fullt ut i samhället och nyttja sina demokratiska rättigheter. Möjligheten att ta till sig ny kunskap genom hela livet lägger grunden för utveckling, för försörjning och för att kunna fatta medvetna beslut baserade på fakta. Kunskap lägger, kort sagt, grunden för det demokratiska samhället – därför vill UR bidra med kunskapsstärkande och bildande program för alla åldrar, i hela landet.

Utanförskap är ett vanligt förekommande ord i den offentliga debatten. Oftast med referens till att det påverkar samhället negativt. UR ser sitt kunskapsuppdrag som en väg att bistå med motsatsen, att bidra med kunskap som kan leda till innanförskap. Kunskap är ett viktigt redskap som ger möjligheter, att exempelvis få lära sig läsa, skriva och räkna tillräckligt bra för att klara skolan och en framtid på egena villkor. Kunskap kan vara en väg in

till innanförskap oavsett förutsättningar. Med innanförskap följer möjligheten att känna sig sedd och bekräftad av samhället som både individ och grupp.

UR:s uppdrag är att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet vilket inkluderar barn och unga inom skolan liksom vuxna inom högskolan, annan vuxenutbildning, folkhögskolor och studieförbund. UR har ett unikt uppdrag – att genom kunskapsprogram förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra aktörer inom utbildningsväsendet. Därtill ska UR producera ett allmänt folkbildande utbud.

6.1 Det utökade utbildningsuppdraget

UR har i uppdrag att även utveckla och vidga sitt utbildningsutbud och vill vara ett strategiskt stöd för att minska kunskapsklyftorna i samhället. UR tolkar detta uppdrag som att ytterligare utveckla pedagogiska produktioner av hög kvalitet. Utveckling behöver i denna mening, enligt UR, inte likställas med volymökning, utan kan avse utökad samverkan eller ett utvecklat arbetsätt som leder till att utbudet på ett ännu bättre och tydligare sätt motsvarar de behov som finns inom utbildningsväsendet. Till exempel vilar alla de utbildningsprogram som riktar sig till barn och unga på pedagogiska

Om Religionskunskapen förklarat

"Äntligen en snabb genomgång av buddhismen som gör religionen rättvisa."

FOTO: PATRIK STHLM

▲ Livet i Mattelandet (åk F–3) stöttar elever i matematik och de två säsongerna är några av de populäraste programserierna på UR Play.

metoder som även stöttar de elever som av olika skäl har svårt att nå kunskapsmålen. Det gör att program som till exempel *Livet i Bokstavlandet* (åk F–3) och *Livet i Mattelandet* (åk F–3) kräver stora resurser både för att tillgodose många olika behov men också för att programmen ska ha lång hållbarhet gällande användning och relevans för målgruppen.

Till de flesta program som produceras för grund- och gymnasieskolan skriver UR även lärarhandledningar som stöd till lärare med förslag på hur de kan använda programmen i undervisningen. Under 2021 har ett större utvecklingsprojekt pågått för att ta fram ett nytt gränssnitt i anslutning till programmen som gör det enklare för lärare och andra att använda lärarhandledningar och annat arbetsmaterial. Detta för att ytterligare öka effekten av utbildningsutbudet.

Det stöd UR kan ge för att minska kunskapsklyftorna, skapa förutsättningar för elever att nå kunskapskraven, för allmänheten att orientera sig i det digitala samhället och på andra sätt förstärka, bredda och komplettera utbildningen utvecklas i dialog med utbildningsaktörer, forskare och myndigheter inom området, liksom användarna.

Satsningarna på fördjupad pedagogisk grund och dialog lönar sig. Såväl *Livet i Bokstavlandet* (tre säsonger) som *Livet i Mattelandet* (två säsonger) är fortfarande, åtta respektive sex år efter premiärsändningarna, några av de mest använda programmen i UR:s programutbud. Även *Grammatikbolaget* (åk 4–6) som premiärsändes 2012 kvarar in på topplistan. Under 2021 utvecklades *Grammatikbolaget* till *Skrivbolaget* (åk 4–6) där elever får hjälp med till

exempel särskrivningar, skillnaden mellan talspråk och skriftspråk och synonymer. *Skrivbolaget* är en av flera satsningar från UR som hjälper olika målgrupper till bättre skrivkunskaper och att hitta styrkan och glädjen i att lära sig grunderna i ett funktionellt och begripligt skriftspråk.

I det utvidgade utbildningsuppdraget ingår även pedagogiska program för de allra yngsta. UR har under 2021 fortsatt utvecklingen av *Tripp, Trapp, Träd*, som både är radio, tv och en app som barn kan använda på egen hand eller tillsammans med pedagoger. Temat för 2021 var hållbar utveckling och fokus ligger som alltid på att vara språkstarkande och att inkludera alla barn oberoende av deras språkliga kunskapsnivå. Succén *Djuren på Djuris* är kopplad till förskolans värdegrund och uppdrag och riktar sig mot de äldre barnen på förskolan. Under 2021 har uppföljaren *Djuren på Djuris börjar skolan* producerats och den har premiär våren 2022.

Fritt via internet

För att möta elevers och lärares behov av material som kan användas i en utbildningssituation behöver UR:s program finnas fritt tillgängliga på nätet. Genom upphovsrättsliga avtal med Copyswede kan UR tillgängliggöra egenproducerade program via UR Play webb och app. Det innebär att programmen finns tillgängliga under lång tid, oftast under fem år men ibland längre, från och med premiärvisning/-publicering.

Dessutom fanns i slutet av december 2021 drygt 19 500 program tillgängliga via UR:s slutna nätnätverk, UR Access. För närvarande har samtliga 290 kom-

muner, 149 fristående skolor/skolkoncerner, 40 universitet och högskolor samt 134 studieförbund och folkhögskolor slutit avtal med UR och Copyswede för användning av utbudet i UR Access.

Stärka utbudet för, med och om språkliga minoriteter

Effekt mäts inte alltid bäst genom det totala antalet tittare, lyssnare och användare. Minst lika viktigt är den lärandeeffekt ett program har oavsett storlek på målgruppen. UR producerar flera program där uppdraget är att tillgodose ett kunskapsbehov hos en liten grupp med specifika behov och där resultatet måste ses som den nyttja som programmen faktiskt åstadkommer i just den målgruppen. Det är ett tydligt public service-uppbrott att utifrån smala men vita behov producera program som ingen annan gör.

Ett sådant projekt är exempelvis *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4–6), som tar upp veckans viktigaste händelser och vänder sig till döva barn och unga som tittar i klassrummet. Programmet har stor användning i målgruppen och *Lilla Aktuellt teckenspråk* är unikt i sitt slag både i Sverige och i världen i det att alla inslag produceras på teckenspråk.

Under 2021 har UR även versionerat flera program på olika minoritetsspråk för grundskolan. Till exempel har tv-serien *Pinos dagbok* (åk 0–3), som består av animerade kortfilmer, versionerats på ytterligare sju språk, bland annat grekiska och polska. Säsong sex av radioserien *Småsagor* (åk F–3) har under 2021 versionerats på bland annat albanska, kurdiska, spanska och tigrinja och tv-serien *Nyfiken på Sverige* (åk 7–9) har versionerats på kroatiska och tigrinja. Därutöver har UR sänd flera program på nationella minoritetsspråken för både barn, unga och vuxna (se kapitel 6.9).

Folkbildningens organisationer

En del av att utveckla utbildningsuppdraget handlar för UR om att försäkra sig om att nå användarna och att underlätta så att programmen kommer till användning såväl i grund- och gymnasieskola som inom den organiserade folkbildningen. Under 2021 har flera redaktioner arbetat med att utveckla dialog och samverkan med folkbildningens organisationer för att på olika sätt underlätta användningen av programmen. Till exempel har *Bildningsbyrån* under 2021 fortsatt dialogen med folkhögskolor under produktionen av radioserien *Tänka mot strömmen*.

I dialog med lärare på folkhögskolor har det också framkommit ett starkt behov av att motivera eleverna men också att ta upp ämnen som prestationsångest och hur oförutsedda händelser påverkar studierna, vilket coronapandemin är ett exempel på. UR:s Malmöbaserade redaktion producerade därfor 2020 radioserien *Svarta svanar* som fick en andra säsong 2021. Serien tar med lyssnarna till olika platser och

tidpunkter i historien då något fullständigt oväntat inträffat, något som fått dramatiska konsekvenser för sin samtid, men som också format historien och har bärning i i vår tid.

Coronapandemin och medföljande restriktioner vad gäller att träffas fysiskt har inneburit att digital kompetens blivit nödvändig för de allra flesta såväl för att kunna utföra ärenden som att hålla kontakt med nära och kära.

Då många seniorer saknar nödvändig digital kunskap har UR producerat tv-serien *Seniorsurfarna* vars andra säsong sändes i början av 2021. Serien har tillkommit i dialog med flera studieförbund som har uttryckt behov av ett lärande innehåll kring basala digitala kunskaper liksom digital källkritik. Till serien finns också korta videoer – *Seniorsurfarskolan* – som går igenom digitala tjänster och begrepp och ger konkreta tips på hur man tar sig fram i teknikdjungeln.

Minska kunskapsklyftorna – nå kunskapsmålen

UR:s program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen är ett sätt att bidra till att minska kunskapsklyftorna i samhället. UR har också en viktig roll för att öka barns läslust och läsförståelse.

UR har därför gjort särskilda satsningar på skolans kärnämnen, på svenska och läskunnighet med fokus på att stötta elever att nå kunskapsmålen, på MIK och på program för nyanlända. Dessa angelägna ämnesområden bidrar på olika sätt till att minska kunskapsklyftorna i samhället.

Med program som bland annat *Livet i Bokstavlandet* och *Lässugen* kan svenska och läskunnighet stärkas och med *Livet i Mattelandet* (två säsonger), *Mattemacken* och *Speglvärd* (två säsonger) stärks matematikkunskaperna. Under 2021 fortsatte UR även en större satsning kring skrivkunnighet med *Skrivbolaget* (åk 4–6).

UR:s Youtubekanal *Orka plugga* riktar sig till tonåringar i skolan och produceras i tät dialog med unga över hela landet. Syftet är att hjälpa elever att nå kunskapsmålen genom att ge dem strategier och tips på hur de bättre kan ta sig an skolarbetet. För *Orka Plugga*-användarna fungerar YouTube-kanalen som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll. I december 2021 fanns 289 videoklipp upplagda på YouTube (liksom på UR Play), klipp som aldrig har sänts i broadcast men som får en allt större användning inom målgruppen.

Många skolor har även under 2021 haft distansundervisning på grund av coronapandemin. Redaktionen har därför fortsatt producera videoer med tydlig koppling till den rådande situationen. Till exempel är videoerna *Kom i gång med skoluppgift er hemifrån* och *Få till en bra skoldag hemma* två filmer med mycket hög användning. Den mest sedda videon under året är *Plugga effektivt* där elever ►

Om Övergivena byggnader

"Jättespännande serie! Hoppas på att det kommer mer avsnitt! Och en fråga: Kan ni snälla fixa så att man får lära sig om zodiaken eller släktforskning? Jag vill lära mig om båda sakerna."

Om Orka plugga – strategier för matematik

"Den här filmen borde visas i ALLA skolor. Den där läraren borde dessutom varena klass ha!"

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

Över 10 000 elever i årskurs tre deltog i utmaningen i *Klimatkompis*. Under 21 dagar deltog totalt 462 klasser från hela Sverige och hjälpte tiotusentals plastprodukter till återvinningen eller gav dem nytt liv som en återanvänd produkt. *Klimatkompis* är en satsning från UR som pågår i tre år och som gör det enklare och roligare att arbeta med hållbar utveckling i och utanför klassrummet.

▼ **Eshika drömmar om att studera till ingenjör, men just nu behöver hon hjälpa till att försörja sin familj genom att arbeta. Eshika berättar i *Våga snacka – vad hände sen?* om tankar och känslor kring att det inte alltid blir precis som man har planerat.**

FOTO: DANIEL STEIN

får flera tips som gör dem effektivare.

Under året har även *Orka pluggas* bank av videor kring källkritik ökat. Speciellt videon *Källkritik – att söka och granska källor* har fått en ökad användning och är en av den mest använda under året. *Orka plugga* har även startat ett Tiktok-konto vilket ger en ökad möjlighet att nå målgruppen, öka kännedomen om *Orka plugga* och skapa ett relevant innehåll.

Ny i Sverige

Språket är nyckeln för elever att klara kunskapsmålen i skolan. Att erövra språket i ett nytt hemland är också nyckeln till att kunna sätta ord på känslor och upplevelser och att hitta sin nya plats i vardagen.

I *Våga snacka – vad hände sen?* (gymnasiet) får tittarna träffa fyra av de åtta ungdomar som deltog i originalserien *Våga snacka* från 2018. Nu berättar de om utmaningar och glädjeämnen i sin nya liv och konstaterar att det blir inte alltid som man tänkt

sig, men bra ändå. Programserien vänder sig till ungdomar som är nya i Sverige och läser svenska.

Hej, hej Sverige!-kanalen är en enkel guide till hur Sverige fungerar och ger en grund i det svenska språket. Redaktionen för dialog med nyanlända svenskar om bland annat coronapandemin och utmaningar i vardagen men också kring den efterlängtade säsong två av tittarsuccén *Hitta hem* (komvux) där nyanlända Mariana från Spanien och kurdiska Jamal stöter på olika utmaningar och dilemman i det nya hemlandet. Därutöver har UR fortsatt att utveckla den språkstärkande tjänsten Språkplay (se kapitel 5.3).

MIK

Medie- och informationskunnighet (MIK) är bland annat intimt förknippat med möjligheten att förstå och använda olika digitala medier och blir en allt viktigare kompetens för att kunna sortera och värdera information och utnyttja sina demokratiska rättigheter. UR har därför under lång tid producerat program för grund- och gymnasieskola, folkhögskola/studieförbund och allmänheten för att stärka medie- och informationskunnigheten.

Under 2021 sändes tredje säsongen av *Källkoll* (åk 7–9) som denna gång grundligt tar upp hur information och kommunikation fungerar i digitala medier liksom psykologin och algoritmerna bakom. *Mediesnacket*, ett inslag i *Lilla Aktuellt skola* (åk 4–6), fokuserar på hur medier fungerar och hur man lär sig att skilja mellan trovärdiga och ryktespridande källor. Under 2021 utvecklades *Mediesnacket* vidare och numera produceras varje vecka ett tillhörande quiz som snabbt har fått stor

användning i klassrum över hela Sverige.

Tv-serierna *Seniorsurfarna* och *Seniorsurfarskolan* (folkhögskola/studieförbund) fokuserade i säsong två på hur vardagen kan förenklas med hjälp av digitala verktyg men också på digital källkritik.

Förutom programproduktionen för att öka medie- och informationskunnighet deltog UR även i *Fria ordets dag* – ett arrangemang där journalister från public service-bolagen samt lokaltidningar tidigare har besökt olika kommuner i landet och träffat sjätteklassare. I mötet med eleverna har begrepp som yttrandefrihet, public service, journalistikens roll i demokratier samt vikten av att förhålla sig källkritiskt till all information och i synnerhet vad som skrivs på sociala medier tagits upp. Men 2020 satte coronapandemin stopp för att träffa eleverna fysiskt. Tillsammans med Sveriges Radio och SVT utvecklade UR under 2021 *Fria ordets dag* till ett digitalt evenemang där eleverna fortsatt kan interagera med programledarna. En fördel med det digitala evenemanget är att betydligt fler skolor, dessutom över hela landet, ges möjlighet att delta. Under sju sändningsdagar hösten 2021 deltog sammanlagt 213 skolor från bland annat norra Skåne, Blekinge, Kronoberg, Gotland och under våren 2022 fortsätter sändningarna för ytterligare fler klasser i landet.

Tillgängliggöra föreläsningar

En del av uppdraget att utveckla och vidga utbildningsutbudet är UR:s produktion och tillgängliggörande av föreläsningar (*UR Samtiden*) och annat material som har koppling till högskolesektorn

och forskningen. Genom att göra fler föreläsningar tillgängliga kan dessa nå stora delar av befolkningen, till exempel fortbildning. Det bidrar också till högskolans tredje uppgift; att dela med sig av den kunskap som produceras vid landets högskolor och universitet. Under 2021 har *UR Samtiden*, som de flesta redaktioner, fått ställa om när inplanerade föreläsningar ställdes in. Redaktionen fick under andra pandemiåret samverka med högskolor och universitet i landet på nya sätt, bland annat genom att samplanera inspelningar av föreläsningar för att på så sätt kunna fortsätta kunskapsdela genom att tillgängliggöra dessa digitalt.

Slutsatser

UR har, särskilt med hänsyn till att utveckla och vidga utbildningsuppdraget, gjort en medveten satsning på utbildningsprogram och de program som ger mest effekt inom utbildningsområdet.

68 procent av antalet förstasändningar av program som UR producerar och tillgängliggör utgörs av utbildningsprogram. Många av utbildningsprogrammen är väsentligt kortare, framförallt program för barn och unga, av pedagogiska och kognitiva skäl, än allmänt folkbildande program vilket gör att en jämförelse i total sändningsvolym (34 procent utbildningsprogram, 66 procent allmänt folkbildande) inte blir rättvisande. Resursmässigt lägger UR majoriteten av kostnaderna 74,1 procent på utbildningsutbudet (se tabell 7.2.2).

UR anser därmed, och med hävnisning till ovan, att villkoret att utveckla och vidga utbildningsutbudet är uppfyllt.

▲ **UR Samtiden** har besökt 17 Naturrum runtom i Sverige – från skånska landskap till fjällområden – och har hittills publicerat 144 avsnitt på *UR Play*.

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

6.2 Barn och unga

All produktion från UR utgår från en genuin nyfikenhet på barns och ungas situation, från en övertygelse om att alla har en medfödd lust att lära och att barns och ungas kompetens synliggörs och förstärks när de blir respektfullt bemötta. UR försöker alltid att prata direkt med barn och unga och låta dem uttala sig om frågor som rör dem. Utifrån detta perspektiv har UR producerat program som lägger grunden inför skolstarten och vidare förstärker, breddar och kompletterar undervisning i skolans ämnen under hela utbildningstiden. Syftet är att bidra till att alla barn och unga får möjlighet att nå kunskapsmålen i skolan, men också att bidra med kunskap som kan öka förståelsen för olika perspektiv och åsikter.

Totalt sände UR 676 timmar för barn och unga

i radio och tv under 2021 (140 timmar radio och 536 timmar tv) samt publicerade 99 timmar exklusivt på webben. Antalet sändningstimmar ligger på ungefärlig nivå som föregående år. Hur programutbudet för barn och unga 2021 fördelade sig på sändningar i radio och tv samt webbexklusiv publicering framgår av tabellerna 6.2.1 och 6.2.2.

Alla produktioner för barn och unga utgår från ett behov som UR identifierar utifrån dialog med utbildningsväsendet. Det kan handla om möten med pedagoger eller samverkan med olika referensgrupper för att säkerställa ett relevant innehåll och ett tilltal som fängar målgruppen. Under hela produktionsprocessen gör UR journalistiska överväganden och fattar publicistiska beslut samt säkerställer att programmen drar till sig intresse och stödjer inlärningen.

FOTO: MIKAEL BLOMME

När skriver man dem och när skriver man de? Och vad händer när man särskriver ord som hänger ihop? Dessa frågor och många fler besvaras i Skribolaget (åk 4–6).

Tabell 6.2.1 Radio-, tv- och webbexklusiva sändningar för barn och unga (timmar)

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2021
Yngre barn	46	189	2	237	
Äldre barn	27	128	12	167	
Unga	67	219	85	371	

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2020
Yngre barn	44	153	4	201	
Äldre barn	29	132	1	161	
Unga	68	255	40	363	

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2019
Yngre barn	53	169	1	222	
Äldre barn	29	132	1	162	
Unga	79	192	35	306	

Tabell 6.2.2

Radio-, tv- och webbexklusiva sändningar för yngre och äldre barn samt unga fördelade på ämnen (timmar)

Ämne	Yngre barn			Äldre barn			Unga		
	Radio	TV	Webb	Radio	TV	Webb	Radio	TV	Webb
Estetiska ämnen	1	4				0,6		1,5	
Geografi och miljö		13,1	0,3		8,5			4	5,8
Historia och religion				7,4	13			20,1	22,6
Idrott och hälsa						0,1			0,5
Information och media		1		1	3,8	0,3		4,6	2,3
Matematik		16,4			2	1,6			
Naturvetenskap, teknik och medicin	5	41,5	0,9		13,9	1,2		13	5,6
Pedagogik							3,2		0,5
Psykologi och filosofi					0,4				
Samhälle och ekonomi	0,6	1,6		1,2	37,6	7,6	39,3	53,3	8,4
Värdegrund	2,5	15,2			11,2	0,1		15,4	
Språk									
Svenska	16	5,1		13,1	10	1		3,2	3,9
Svenska som andraspråk och sfi	1,2				3,3			1,6	0,7
Moderna språk	1,2	4,8		1,4	9,1		13,5	82,7	33,8
Modersmål och minoritetsspråk	14,6	32,9	1,4		18,4		14	16,4	0,7
Övrigt	3,6	53,1						0,6	
Totalt	45,7	188,7	2,6	27,4	127,9	12,5	66,8	219,6	84,8

ILLUSTRATION: KENNETH ANDERSSON

Tripp, Trapp, Träd-appen är populär bland förskolebarnen. Antalet aktiva användare ökade under 2021 till drygt 450 00.

ILLUSTRATION: GOLDSPOON PICTURES/DESSINÉ AB

Nyproduktion och egenproduktion

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga. Med nyproduktion avser UR förstasändningar. I egenproduktion ingår egenproducerade timmar, samproduktioner och produktionsutlägg. Utifrån UR:s särskilda utbildningsuppgift anser UR att en omfattande nyproduktion och egenproduktion uppnås genom att kostnadsandelen för programproduktion riktat mot barn och unga överstiger andelen för programproduktion riktat mot högskola, folkhögskola och studieförbund samt folkbildning.

Kostnadsandelen för produktion för barn och unga uppgår 2021 till 54,5 procent. UR anser däremot att villkoret om omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga är uppfyllt (se tabell 6.2.3).

Tabell 6.2.3 Nyproduktion och egenproduktion för barn och unga i radio och tv (timmar)

Målgrupp	Radio		Tv		2021
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	31		31		120
Unga	54		54		20
Totalt	85		85		169

Målgrupp	Radio		Tv		2020
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	34		34		117
Unga	63		63		55
Totalt	97		97		192

Målgrupp	Radio		Tv		2019
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	47		45		110
Unga	76		77		39
Totalt	123		122		183

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

▲ **Galonisarna** (förskola) älskar allt som lever och växer i naturen. Nu måste de få Kontorisarna på Asfalt & Parkering att förstå att naturen är livsviktig för oss. Men Kontorisarna tror inte ens att naturen existerar.

att vi är en del av den och att vi ska vara rädda om den. Men det är ett hårt jobb för Kontorisarna tror inte ens att naturen finns.

Genom tv-serien *Uppdrag framtid* (F-3) och konceptet *Klimatkompis* (åk 3) tas hållbar utveckling upp för lågstadiet. I *Uppdrag framtid* möter tittaren unga, engagerade miljöhjältar från hela Sverige som vill bidra till en mer hållbar värld genom att till exempel minska matsvinnet eller rädda utrotningshotade salamandrar. Serien lär barn om hållbar utveckling samt inspirerar till handlingskraft. Varje avsnitt är kopplat till några av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. *Klimatkompis* är ett pedagogiskt koncept för årskurs 3 som syftar till att göra det roligt att jobba med hållbar utveckling och de globala målen i och utanför klassrummet. Alla klasser i årskurs 3 i Sverige utmanas av programledaren att lösa uppdrag. Temat för 2021 var plast. Hur långt kan vi nå om alla återvinner, samlar in och förändrar sin användning av plast i vardagen? Syftet är att ge eleverna hopp, kunskap och handlingskompetens kopplat till hållbar utveckling.

Tv-serien *Vår enda jord* (åk 4–6) utspelar sig i en fiktiv rättegångssituation där planetens unga anklagar de äldre generationerna för ett ansvarslost bruk av planetens resurser och vad detta har lett till. Åtalet och bevisningen sker genom förklarande reportage, där konflikterna i hållbarhetsfrågor blir tydliga och planetens ekosystemtjänster förklaras.

Även programutbudet inom matematik fylldes på under 2020. I *Mattemacken* (åk F-3) förklaras och repeteras centrala begrepp som geometriska objekt, mätning av längd, vikt, volym, area och omkrets.

Programserien är en fristående fortsättning på *Livet i Mattelandet* och denna gång utspelar sig handlingen på en öde bensinmack i utkanten av Mattelandet. Där jobbar syskonen Geo och Hector, två hängivna matte-mekaniker som specialiseras sig på att "hotta upp" geometriska delar och besiktiga längd, vikt och volym.

UR:s fortsatta skrivsatsning, med syfte att stimulera och stärka färdigheter inom skrivkunnighet, har framför allt riktat sig till barn under 2021. I radio-serien *Skriv med Ylva* (åk F-3) får de yngre barnen på ett fantasifullt sätt möta berättelsens viktigaste byggstenar och tillvägagångssätt. Barn från hela Sverige deltar praktiskt genom att skriva olika delar som programledaren sätter ihop till nya spännande sagor. Varje avsnitt innehåller en skrivskola med skrivknep. I tv-serien *Skrivbolaget* (åk 4–6) lärt sig barnen mer om skiljecken, särskrivningar och synonymer.

Retorikmatchen (åk 4–6) har sänts sedan 2014 och handlar om modet att tala och viljan att lyssna. I radio- och tv-serierna tävlar klasser i årskurs 6 från hela Sverige i retorik och konsten att övertyga. I finalen 2021 deltog Grimsåsskolan i Tranemo kommun och Lemshaga Akademi från Värmdö kommun. Klasserna skickar hälsningar till sig själva som 40-åringar i talet *Framtidsvideon* och i det klassiska finaltalet *Vi har en dröm* – i Martin Luther Kings anda – får vi höra skolornas drömmar om framtiden. Eleverna från Lemshaga vann till sist guldmikrofonen och 10 000 kronor till klasskassan.

UR har under 2021 gjort en kunskapsatsning om barn och ungas erfarenheter av våld i nära relationer. För de yngre barnen har UR producerat

I En komikers utsläpp (åk 7–9) utmanas komikern Christoffer Nyqvist att sänka sina utsläpp av växthus-gaser med 40 procent genom att leva mer klimatsmart.

sade resurser. Programledarna Nabil och Abdi diskuterar sedan utifrån dramat och ger tips på hur man kan leva mer hållbart.

Som en del av UR:s skrivsatsning, med syfte att stimulera och stärka färdigheter inom skrivkunnighet, har *Skrivjouren* (åk 7–9) utvecklats vidare under 2021. Med korta instruktiva program ges nycklar till ett bättre skriftspråk och till hur man formulerar en formell text vilket är en viktig förutsättning för att nå kunskapsmålen i skolan men också för att klara sig senare i livet. Programmen kan användas i skolans undervisning som stöd för skrivande i alla ämnen.

I poddserien *Kunskapsverket religion* (åk 7–9) möter lyssnaren en person, känd eller okänd, och genom dennes ögon får vi ta del av religionen och den personliga historien. Avsnitten innehåller också intervjuer med religionslärare. Förutom originalserien finns även *Kunskapsverket religion – kortversion*, en summering av originalversionen, och *Kunskapsverket religion – unga berättar*, reportage med unga personer som tillhör olika religioner. Syftet är att genom engagerande berättelser fånga elevernas intresse och ge dem ökad kunskap och en mer komplex bild av religion. I webbexklusiva *Religionskunskap förklarad* (gymnasiet) förklarar Sveriges främsta experter vad som utmärker världens största religioner men även hur religion, idéhistoria och politisk historia hör ihop. Serien består av kärnfulla avsnitt som avslutas med en överskådlig sammanfattning som fungerar som såväl introduktion som sammanfattning av olika kursmoment i religionskunskap på gymnasiet. I samma format har också *Naturkunskap* ▶

Om UR:s barnutbud

"Jag vill bara framföra ett stort TACK för alla välgjorda barnprogram ni gör. Livet i mattelandet, bokstavsländet, klockan och musik, you name it! Det senaste året har min 5- och 7-åring varit hemma många gånger från förskolan och skolan och UR Play har varit ett härligt avbrott från Youtube."

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

Mejl till UR

"Hej, flera lärare efterlyser filmer för bildämnet. Vårt inköpta utbud är tunn-sätt och hos våra leverantörer saknas alternativ för oss. Är UR på gång med nytt material för olika åldrar? Eller finns äldre material att tillgängliggöra?"

förklarad (gymnasiet) producerats. Serien är kopplad till ämnet biologi på gymnasiet och förklarar sådant som protein, människocellen, genteknik och dna.

I tv-serien *En annan sida av historien* (åk 7–9) belyser programledarduon Emma Molin och Özz Nüjen fler än ett perspektiv i historieskrivningen. Beroende på exempelvis nationalitet, kön eller källor kan samma händelse beskrivas på många olika sätt. En arkeologisk utgrävning, ny forskning eller en annan tidsanda kan också göra att historieskrivningen revideras. Det finns också en kort faktaversion av varje avsnitt, *Snabbkoll på historien*.

Tv-serien *Jag var, du är* (åk 7–9) består av två olika berättelser på fem avsnitt vardera: *Djävulshuset* (episod 1–5) utspelear sig under trettioåriga kriget och *Ingenjören* (episod 6–10) under industrialismen. Serien vill ge förståelse för det förflyttna genom att låta eleverna möta unga människor i Sverige från olika historiska epoker och öka medvetenheten om hur samhällsförändringar genom tiderna fått konsekvenser för mänskors levnadsvillkor och tankar.

6.3 Nyheter och fakta

UR har i uppdrag att förmedla nyheter och fakta på barns och ungas egna villkor (se tabell 6.3.1). Den medievärld barn och unga växer upp i förutsätter goda kunskaper om digitala begrepp och företeelser. I det ständigt föränderliga medielandskapet är medie- och informationskunnighet (MIK) en förutsättning för att förstå risker och möjligheter. I grunden handlar MIK om att kunna navigera i informationsflödet, förstå digitala begrepp och deras funktioner samt ha grundläggande kunskap om

Tabell 6.3.1 Nyheter för barn och unga 2019–2021 i radio och tv (timmar)

Målgrupp	2021		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,4	27,8	29,2
Unga	13,5		13,5
Totalt	14,9	27,8	42,7

Målgrupp	2020		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,4	27,6	29,0
Unga	13,5		13,5
Totalt	14,9	27,6	42,5

Målgrupp	2019		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,5	28,3	29,8
Unga	13,5		13,5
Totalt	15,0	28,3	43,3

traditionella och sociala medier och deras olika roller, om källkritik och källtillit. UR har sedan många år producerat program som behandlar olika aspekter av MIK.

Under 2021 publicerades tredje säsongen av *Källkoll* (åk 7–9), en serie om källkritik på nätet som lärt ut hur information och kommunikation fungerar i digitala medier. *Lilla Aktuellt skola* (åk 4–6) tar upp veckans viktigaste händelser och vänder sig till barn som tittar i klassrummet. *Mediesnacket* (åk 4–6) är ett inslag i *Lilla Aktuellt skola* som handlar om mediekunskap ur olika vinklar. Under 2021 har ämnen som bland annat reklam i sociala medier, unga influerare, konspirationsteorier, memes, pressfrihet och vad en nyhetsbyrå är avhandlats.

Tredje säsongen av radioserien *Algoritmen* (gymnasiet) har under 2021 bland annat utforskat Squid Game-kontrakt, emoji-kodex, fenomenet «code-switching», internetmysterier, eskaleringen av NFT (non-fungible token), infinity-scrollens död, samt rett ut varför vi fortfarande inte röstar via våra mobiler.

En stor del av UR:s program med nyhetsinnehåll utgörs av språkprogram. De ger lärare i moderna språk återkommande material vecka efter vecka och bidrar till möjligheter till engagerande samtal i klassrummet utifrån aktualiteter runt om i världen. Till serierna *¿Qué pasa?* (gymnasium), *¿Qué pasa? fácil* (åk 7–9), *Nachrichten auf Deutsch* (gymnasium), *Nachrichten auf Deutsch Leicht* (åk 7–9), *Nouvelles en français* (gymnasium) *Nouvelles en français facile* (åk 7–9), *Newsreel* (gymnasium), *Newsreel easy* (åk 7–9) och *Newsreel world* (gymnasium) finns arbetsblad och manus. Även franska TV:s aktualitetsmagasin *7 jours sur la planète* (gymnasium) tillgängliggörs för alla som vill ta del av nyhetsflödet och samtidigt lära sig franska.

Kortare faktaspäckade filmer är eftertraktat i skolan, som en start och inspiration till olika ämnen eller som en sammanfattningsfil för en kurs. Programmen är efterfrågade av lärare eftersom fakta i rörlig bild kan vara lättare för elever att tillgodogöra sig än textunderlag. I *Snabbkoll på historien* (åk 7–9) ges snabblektioner om viktiga epoker och händelser genom historien, exempelvis andra världskriget, industrialiseringen och europeisk kolonisation. *Vad är hållbar utveckling?* (åk 7–9) beskriver grunden i hållbar utveckling och de tre dimensionerna; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. *Kunskapsverket religion – kortversion* (åk 7–9) är en summering av innehållet i den längre originalversionen. Faktaprogrammen produceras på ett pedagogiskt sätt och i ett format som UR vet fungerar för undervisning och kompletteras av längre gestaltande program som sätter begrepp och fakta i sammanhang.

6.4 Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga

UR ska erbjuda program som på barns och ungas egna villkor förmedlar kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen.

Diktsamlingen *En bro av poesi* innehåller dikter som Svenska Akademien sammantäckt och skänkt till landets alla sexåringar. UR har producerat en serie med samma namn för årskurs F–3 som gestaltar tio av dikterna i samlingen. Programmen är tänkta att vara en igångsättare för arbete med poesi som genre och som inspiration för det egna skapandet med ord, rytm och rim och fungerar lika bra för barn som läser som för dem som ännu inte knäckt läskoden.

I radioserien *Sagor för alla* (förskola) har UR tillsammans med författare utvecklat specialskrivna sagor som tar avstamp i barnkonventionen på olika sätt. Berättelserna målas med ljud och musik och tar upp viktiga ämnen som mänskliga rättigheter, demokrati och funktionsvariationer.

Radioserien *Småsagor* (förskola och åk F–3) är UR:s bilderböcker för öronen och finns på flera språk. Böckerna är noga utvalda för att ge en bredd av olika teman som är relevanta och viktiga för barn. Musik och ljudeffekter är valda för att på bästa sätt stärka barnens förmåga att lyssna och ge stöd i språket samt för att skapa inre bilder. Radioserien *Drakskeppet* (åk 4–6) utspelear sig på vikingatiden. Riddardottern Petite blir bortrövad och fångslad och genom hennes kamp för att överleva och klara sig i ett nytt land gestaltas historiska skillnader i mänskors levnadsvillkor.

Serien ger elever möjlighet att träna på lässtrategier i ämnet svenska genom att lyssna på uppläsningen samtidigt som de kan följa med i texten. Radioserien *En annan Albin* (åk 4–6) är en dramatisering av Johan Unenges bok och handlar om ensamhet, vänskap och social status.

Tillsammans med Sveriges Radio producerar UR *Barnradions bokpris* (åk 4–6). En jury bestående av fem sjätteklassare läser och diskuterar de fem nominerade böckerna och väljer sedan vilken bok och författare som ska utses till årets bästa bok för 9–12-åringar. 2021 utsåg juryn *Den riktiga solen*, av Peimaneh Mollazhi, till årets bästa bok. Programmet inspirerar barn till egen läslust och lär dem mer om litteratur och läsförståelse.

I musikserien *Dock'n'roll* (åk F–3) får tittarna möta Ronny Rhythm, Nelly Note och alla de andra världsberömda artisterna på Dock'n'roll studio. Serien introducerar på ett lekfullt och humoristiskt sätt grundläggande musikaliska begrepp för musikundervisningen på lågstadiet, som allt ifrån puls, tempo och rytm till olika instrument samt hur rösten och texten påverkar musiken.

Den *magiska kartan* (F–3) är en spännande geografiserie full av äventyr, monster och magi. Andrea, 9 år, lockas in i en främmande värld, Skuggdalen, och här är allting förstört. Det finns inget vatten, inga vägar, ingen mat och alla barn är förvandlade till korpar och de vuxna till monster. Endast ett mänskobarn kan lösa mysteriet med det förstörda samhället. *Den magiska kartan* är en animerad serie skapad i en blandteknik av teckning, målning, collage av fotografiska bilder, datorgene-

► **Vem skriver vår historia?** Beroende på exempelvis nationalitet, kön eller källor kan samma händelse beskrivas på många olika sätt. En arkeologisk utgrävning, ny forskning eller en annan tidsanda kan också göra att historieskrivningen revideras. Programledarduon Emma Molin och Özz Nüjen hjälper oss att belysa fler än ett perspektiv i *En annan sida av historien* (åk 7–9).

Mejl till UR

"Hejhej! Vi älskar UR men lyckas bara kunna koppla till tv:n med en iPhone och inte med en Samsungtelefon. År det så det ska vara? Sen undrar jag om ni håller på och utvecklar en app till smart tv? Vore skönt att kunna öppna den direkt på tv:n istället för att behöva casta. Tack för bra innehåll!"

rerade bilder och filmade skådespelare där dystopiskt dystert och dämpat ställs mot klarare färger.

I säsong fem av radioserien *Fejk* (gymnasiet) undersöks genushistorien med hjälp av populärkulturens arkiv av film, musik, tidningar, bilder, radio- och tv-program från 1920-talet och framåt. På ett bildande och underhållande sätt speglas hur olika kulturytringar dokumenterat sin samtid. *Fejkskolan* (gymnasiet) är en förkortad version av *Fejk*.

Glöd (gymnasiet) är namnet på en satsning från Svenska Filminstitutet, i samarbete med UR och Folkets bio. Det är en serie kortfilmer på Sveriges fem nationella minoritetsspråk. Filmerna berättar historier, från det vardagliga till det poetiska, från det förflutna till nutid. Syftet med serien är att spegla livet och tillvaron ur olika perspektiv och att låta tittaren ta del av ett berättande på de nationella minoritetsspråken.

Kortfilmsklubben (åk 7–9, gymnasium) är ett samlingsnamn för kortfilmer i dramagenren på olika språk. Under 2021 har kortfilmer sänts och publicerats på engelska, franska, tyska, spanska och jiddisch. Filmen är tänkta att användas inom språkundervisningen av moderna språk, nationella minoritetsspråk och svenska som andraspråk på högstadiet och gymnasiet. *Kortfilmsklubben* erbjuder kortfilmer som tar med elever på upptäcktsfärder i andra länder och kulturer och speglar i möten mellan människor de eviga frågorna: livet, döden, kärlek, konflikter, sex, rätt och fel.

6.5 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga

Enligt sändningstillståndet ska UR särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga. Att utveckla är enligt UR inte det samma som att öka i produktions- eller sändningsvolym. UR definierar det som att kontinuerligt och målmedvetet arbeta med att utforska och kartlägga behov och medievanor hos äldre barn och unga för att utveckla innehåll och programformat som motsvarar de behov målgruppen har i utbildnings-, livs- och samhällsfrågor.

Under 2021 gjorde UR en kunskapsstadsning om våld i ungas parrelationer. UR lät Novus göra en undersökning bland 1 014 unga i åldrarna 18–25 år om våld i ungas parrelationer. Den visar att så många som fyra av tio har haft en relation där de utsatts för någon form av våld från sin partner. Våldet kan bestå av verbala kränkningar, förödmjukelser, begränsningar, hot, förbud samt digitalt, sexuellt och fysiskt våld.

Och våldet börjar tidigt. Två av tre av de som blivit utsatta upplevde det redan under skoltiden, för många redan i högstadiet. Nära sju av tio vill ha kunskap om såväl osunda som sunda relationer i

skolan. Med UR:s produktioner ges både ungdomar, unga vuxna, föräldrar och skolpersonal mer kunskap och möjlighet att se tidiga tecknen på en osund eller destruktiv relation.

Dramaserien *Dör för dig* (gymnasiet) handlar om att vara kär men att bli mer och mer kontrollerad. Serien visar vanliga varningstecken – som till exempel svartsjuka, kontroll och utbrott – på att en relation är osund. Serien passar väl in på de nya skrivningarna om sexualitet, samtycke och relationer i gymnasiets läroplan. Till serien finns en lärarhandledning. *Toxic – berättelserna* (gymnasiet/folkbildning) är en dokumentärserie i poddformat med ungas egna berättelser om destruktiva och våldsamma relationer och hur de till slut kunde lämna dem.

I poddserien *Toxic – om relationer, gränser och våld* (gymnasiet/folkbildning) diskuterar programledaren med gäster och experter, vanliga men skadliga beteenden som kan förekomma i relationer.

Diskutera sex och relationer (gymnasiet) är korta dramafilmer för att starta diskussioner inom ämnesområdena sexualitet, samtycke och relationer i gymnasieskolan. Filerna är utmanande och utan pekpinnar eller tydliga facit. Serien synliggör normer, makt, våld och förtryck.

I tv-serien *Unga på tvärs* (gymnasiet) får tittaren möta ungas livshistorier, tankar, känslor och erfarenheter. I avsnittet *Liv får aldrig en pojkvän* möter vi Liv som har förhållanden med män som behandlar henne illa. Hon tar kampen med sig själv, sitt förflutna och sin skam. Samtliga program kan användas i undervisningssituationer eller som allmänt kunskapsböende och folkbildande material.

UR:s Youtubekanal *Tänk till* riktar sig primärt till den svårnådda målgruppen unga 16–20 år och fokuserar på aktuella samhällsfrågor, ungas livsvillkor och demokrati. Syftet med *Tänk till* är att öka public services relevans bland unga och stimulera det demokratiska samtalet genom att höja ungas röster. UR har med kanalen lyckats skapa ett tilltal och innehåll som attraherar och engagerar unga och unga vuxna. För att förbli relevant står *Tänk till*-redaktionen i ständig dialog med målgruppen och arbetar samskapande. Under 2021 har *Tänk till* postat delar av sitt utbud även på Tiktok och har där under året haft 20,5 miljoner visningar.

Under 2021 har den populära serien *Tänk till – våga fråga?* fortsatt. Via publikens frågor har många myter och föreställningar ställts på ända och de unga människor som delta har gett årliga och personliga svar. På temat "Saker du aldrig vågat fråga" har personer som varit spelberoende, blivit mobbade, har en CP-skada, är lesbiska, är före detta kriminella och många fler, svarat på frågor. Avsnittet *Saker du aldrig vågat fråga en kortväxt person* har hittills

FOTO: PETER NORBERG/NAVONA FILM

haft 434 035 visningar på YouTube.

Tänk till har under 2021 utvecklat det nya programmet *4hörn*. I studion får inbjudna göra värderingsövningen fyra hörn och tillsammans diskutera hur man tänkt. Bland annat har adopterade diskuterat adoption, Tiktokare hat och ansvar och straighta killar har diskuterat dejting. Nya format under 2021 har också varit *Vittnesmål*, där ämnen som skola och kriminalitet stått i fokus, *2 generationer* där två olika generationer har diskuterat olika erfarenheter av homofobi och rasism mot svarta, samt *Samma frågor – olika rum* där samma frågor ställs till adopterade och deras föräldrar, enäggstvillingar, båstisar och pappor och söner men i olika rum.

UR utvecklar kontinuerligt utbudet på moderna språk. Under 2021 sändes sässong 3 av *Skam France* och *Skam España* (gymnasiet/folkhögskola/studieförbund) och sässong 4 av *Skam España*, *Skam France* och *Skam Deutschland* publicerades exklusivt på webben. Skam-serierna är versioner av den norska succéserien. Fullspäckade med tonårsliv, drama och kärlek har Skam-serierna fått en stor publik och användning. Eleverna lär sig både att förstå franska, tyska och spanska genom att lyssna på vardagliga uttryck i samtal mellan ungdomar men får också en inblick i tonårsliv i andra länder.

För gymnasiet har UR utvecklat tre kunskapsstäta programformat med ett effektivt berättande utan onödiga transportsträckor. Under 2021 tillkom *Naturkunskap förklarad* och *Religionskunskap förklarad*.

6.6 Kultur

I UR:s utbud finns ett stort antal program som speglar kultur i olika sammanhang i olika delar av Sverige

och världen och där tittaren och lyssnaren får möta människor som är bärare av skiftande kulturuttryck. I utbudet finns program för alla åldrar, alla målgrupper, med innehåll som engagerar, speglar och fördjupar. Detta gäller oavsett om programmen är utlägg, inköp, samproduktioner eller egna produktioner.

För att bidra med språkligt, kulturellt och identitetsstyrkande program för unga i de nationella minoritetsgrupperna producerade UR radio-serierna *Min berättelse på meänkieli* (gymnasiet) och *Min berättelse på samiska* (gymnasiet). Här berättar fem personer sanna historier från sina egen liv, på meänkieli respektive på nord-, lule- och sydsamiska. Temat för berättelserna är första gången.

I tv-programmet *Född i Auschwitz* (folkbildning) möter tittaren Angela, som är född i Auschwitz, och hennes dotter Kati. Angela har fört traumat efter förintelsen vidare till sin dotter Kati som blir ultraortodox för att kunna hantera tillvaron. Nu vill Kati se till att arvet inte går vidare till hennes egna barn. Tillsammans ger sig mor och dotter ut på en resa för att försonas.

Poddserien *Antisemitism i dag* (läraförbildning) beskriver den antisemitism som finns i Sverige och världen i dag. Forskarröster om ämnet varvas med personliga erfarenheter av att ha blivit utsatt. Primär målgrupp är lärare i högstadiet och gymnasiet. Avsnitten kompletteras med *Antisemitism i dag – metodklipp*.

Under 2021 har *Se på mig!* (gymnasiet) fortsatt att utvecklas. *Se på mig* är tv-serien där teckenspråkiga ungdomar och vuxna får en chans att uttrycka sig om det de tycker är viktigt. I till exempel avsnittet ▶

▲ *I Mellan himmel och helvet* (gymnasiet) berättar Sara om nedstämdheten som visade sig vara diagnosen bipolär typ 2. Nu arbetar Sara med att bryta stigman och tystrandskultur både i sin egen släkt och i samhället. Filmen ingår i Svenska Filminstitutets projekt *Glöd*, där Sveriges urfolk och nationella minoriter berättar sina historier.

FOTO: BILL EPPRIDGE/STEEPLECHASE PRODUCTION

▲ Att vara svart och köra bil i USA är, och har ofta varit, förenat med livsfara. I programserien *Att köra i rådsala* (folkbildning) ges bakgrundens till hur bilen och motorvägarna förändrade de svartas liv under 1920-talet. Personliga upplevelser varvas med kommentarer av historiker, journalister och författare.

Jag är en svart kvinna (Adiam) berättar Adiam, som är svart, döv och kvinna, att det väldigt sällan finns smink som passar hennes hudfärg. Varför kan hon inte bara gå in i en affär och köpa smink som alla andra?

I tv-serien *Att köra i rådsala* (folkbildning) får tittaren bakgrundens till hur bilen och motorvägarna förändrade de svartas liv i USA under 1920-talet. Att vara svart och köra bil i USA har ofta varit, och är fortfarande, förenat med livsfara. Personliga upplevelser varvas med kommentarer av historiker, journalister och författare.

I tv-serien *Förslavad* (folkbildning) får skådespelaren Samuel L. Jackson veta att hans förfäder kom till USA med ett slavskepp från Gabon. Han reser

dit och guidar sedan tittaren genom slaveriets långa och brutala historia. Parallelt med detta letar ett team av dykare efter spår av förlista slavskepp.

Tv-programmet *Pensionärsbubblan* (folkbildning) skildrar området The Villages i Florida, som lockar pensionärer från hela USA som vill leva livet och ha roligt. 150 000 personer är bosatta i området och det expanderar snabbt. Övriga boende känner sig trängda, är oroliga och har svårt att stå emot trycket att sälja sina marker. I tv-serien *Glömda världar, gömda skatter* (folkbildning) följer vi tre kända arkeologer och utforskare som förändrat synen på vår historia. I Kreta, Turkiet och Norge lär vi oss mer om fantastiska upptäckter som inte alltid är vad de först verkar vara.

ILLUSTRATION: SELMA SVENSSON

Tabell 6.7.1 Teckenspråkstolkade program per kanal i volym samt andel per kanal

Kanal	2019		2020		2021	
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)
Kunskapskanalen	1,5	2,5 %	2,5	3,7 %		
SVT2	1,4	2,3 %	1,2	1,7 %	0,7	0,9 %
SVT24	33,3	55,2 %	34,5	51,0 %	38,1	50,2 %
SVT Barn	24,1	40,0 %	28,7	42,5 %	32,2	42,4 %
UR Play			0,8	1,1 %	4,9	6,5 %
Totalsumma	60,3	100%	67,7	100 %	75,9	100%

Tabell 6.7.2 Syntolkade program per kanal i volym samt andel per kanal.

Kanal	2019		2020		2021	
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)
SVT24	29,5	48,9 %	34,8	51,6 %	38,2	49,5 %
SVT Barn	30,8	51,1 %	32,1	47,5 %	30,4	39,3 %
UR Play			0,6	0,9 %	8,6	11,2 %
Totalsumma	60,3	100%	67,6	100 %	77,2	100%

6.7 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

För att nå önskad effekt måste UR:s utbud vara enkelt att hitta, funktionellt att använda och möjligt att sprida och dela. Tillgänglighet är mer än bara distribution och användarupplevelse, det handlar också om att möta olika målgruppars speciella behov, exempelvis syn- och teckenspråkstolkning eller olika former av språkstöd. Dessa olika målgrupper har sinsemellan särskilda och skiftande behov och är många gånger målgrupper som andra medieaktörer sällan riktar sig till specifikt. UR har ett särskilt uppdrag att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning/variation att ta del av UR:s utbud.

Det långsiktiga målet är att hela utbudet ska göras tillgängligt för alla, oavsett bakgrund, utbildningsnivå eller funktionsförmåga. UR har under 2021 valt att öka antalet parallellpubliceringar av både syntolkade- och teckenspråkstolkade program. Det vill säga att de tolkade programmen publiceras samtidigt som originalprogrammen, vilket gör att fler kan ta del av programmen samtidigt oavsett olika behov.

UR ska finnas för alla i samhället och programutbudet ska vara användbart och leda till ett ökat lärande för alla. Tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras. UR ska vidare prioritera god hörbarhet, producera program för särskilda målgrupper och ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om program för och om personer med funktionsnedsättning får UR tillsammans med Sveriges Radio och SVT fördela ansvaret för olika slags insatser och en gemensam överenskommelse lämnades in till Kulturdepartementet den 11 december 2020 för år 2021.

I ett särskilt regeringsbeslut med krav på tillgänglighet till tv-sändningar anges också särskilda kvoter som UR och SVT ska uppfylla avseende textning, uppläst text, syntolkning och teckenspråkstolkning. För 2021 har SVT och UR krav på sig att texta samtliga förproducerade program på svenska samt 75 procent av de direktsända programmen på svenska. Vidare ska 5 procent av utbudet av tv-program på svenska teckenspråkstolkas och lika stor andel av utbudet ska syntolkas. För åren 2021–2022 har programbolagen även krav på sig att program som har tillgängliggjorts genom teckenspråkstolkning samt syntolkning vid sändning i marknät, satellit eller tråd ska tillgängliggöras på motsvarande sätt i beställ-tv. Dessutom ska utbudet av teckenspråks- och syntolkade förstapublicerade program som publiceras exklusivt på webben öka årligen under 2021 och 2022 i förhållande till 2019 års nivå. UR har under 2021 ökat detta utbud (se tabell 4.2.3). UR ska också verka för att tjänsten uppläst text ska kunna erbjudas i UR:s beställ-tv-tjänst. UR har därför under 2021 tillsatt en projektgrupp med syfte att ta fram tjänsten uppläst text för UR Play.

Sändningarna i marknätet, via satellit och genom tråd har varit identiska vad gäller såväl innehåll som hur tillgänglighetstjänsterna (textning, teckenspråks- och syntolkning samt uppläst text) har visats och fungerat. Tjänsten uppläst text finns dock inte tillgänglig i SVTs hd-kanaler i marknätet då det saknas sändningskapacitet i den aktuella muxen (multiplexen). Hd-sändningarna utgör endast parallelsändningar i en annan teknisk kvalitet och är inte att betrakta som programtjänster vid tillämpning av tillgänglighetsbeslutet. Sändningarna i SVT1 hd och

▲ Eli och Roffe i puberteten (åk 4–6) är vänner och nu på väg in i puberteten. De tänker mycket på det och om att de snart ska bli stora och vad som händer med deras kroppar.

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

▲ Vilken roll har djuren i näringsekosystemet? Hur påverkar de och hur blir de i sin tur påverkade av klimatförändringar och växthuseffekten? Och vad får det för konsekvenser för framtidens Djur som förändrar världen (åk 4–6) är en programserie om hållbar utveckling.

SVT2 hd särskiljs därför varken i SVT:s eller UR:s sändningsstatistik.
UR har genom fördelningen av syn- och teckenspråkstolkade program i SVT:s olika programtjänster beaktat målgruppernas behov på så sätt att barnprogram har sändts i SVT Barn och övriga program i SVT 2.4 för att i möjligaste mån kunna sända dessa program parallellt med att det otolkade programmet sänds i SVT1 eller SVT2 (se tabell 6.7.1). Eftersom UR har få fasta sändningstider i SVT2.4 så samordnar UR detta med SVT för att erbjuda en så bra tjänst som möjligt, ofta genom att sända teckenspråks- respektive syntolkning i längre block i SVT2.4 så att respektive målgrupp lätt ska kunna hitta och ta del av sitt utbud.

UR:s övergripande mål är att öka tillgängligheten och att producera program som inkluderar personer

med funktionsnedsättning/-variation. Detta förutsätter en kontinuerlig dialog med berörda målgrupper och kompetensutveckling hos medarbetarna för att uppnå målen. Under året har medarbetare därför bland annat deltagit i PS Funk workshop som arrangeras av UR, SVT, Sveriges Radio och paraplyorganisationen Funktionsrätt Sverige.

Textning

UR har under 2021 försett alla program på annat språk än svenska med översättningstext. Detta gäller dock inte de språkprogram som av pedagogiska skäl sänds otolkade på respektive språk. Samtliga icke direktsända tv-program på svenska har under 2021 textats, vilket gör att UR lever upp till kravet på att 100 procent av de icke direktsända programmen på svenska ska vara textade. Textningen har fungerat

Superföräldrar (folkbildning) är en talkshow med och för föräldrar som har barn eller ungdomar med en NPF-diagnos som exempelvis adhd, add, eller autism. Programledaren Samantha Coard och Lotta Borg Skoglund, överläkare i psykiatri och författare, pratar om NPF-livet, svarar på frågor och kommer med råd kring hur föräldrarna kan hantera situationerna som uppstår.

Om Superföräldrar

"Efter att ha sett fyra avsnitt av *Superföräldrar* vill jag bara säga, vilken fantastisk programserie! Vi har precis fått veta att vårt barnbarn 9,5 år har autism nivå 1 samt ADD. Intressant och lärorikt med en programserie. Ser fram emot resten av avsnitten."

Tabell 6.7.3 Teckenspråkstolkade och syntolkade program – antal timmar och andel

Målgrupp	Teckenspråkstolkat		Syntolkat		2021
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	
Barn och unga	53,3	70 %	53,1	69 %	
Vuxna	22,6	30 %	24,1	31 %	
Totalt	75,9	100 %	77,2	100 %	

Målgrupp	Teckenspråkstolkat		Syntolkat		2020
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	
Barn och unga	42,4	63 %	45,7	68 %	
Vuxna	25,3	37 %	21,8	32 %	
Totalt	67,7	100 %	67,6	100 %	

Målgrupp	Teckenspråkstolkat		Syntolkat		2019
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	
Barn och unga	38,9	64 %	41,8	69 %	
Vuxna	21,5	36 %	18,5	31 %	
Totalt	60,4	100 %	60,3	100 %	

likadant oavsett om den sänds i marknätet, via satellit eller genom tråd. Av den totala sändningstiden på 3 919 timmar sändes i 609 timmar i tv på svenska, vilket motsvarar 48 procent. Under 2021 har UR inte direktsänt några tv-program på svenska vilket gör att kravet, att minst 75 procent av de direktsända programmen på svenska ska textas, inte har aktualiseringats.

Teckenspråkstolkning

Under 2021 var kvoten för teckenspråkstolkade program för UR 5 procent av tv-programutbudet på svenska och tillgängligheten för barn och unga skulle prioriteras. UR anser att tillgängligheten till program för barn och unga har prioriterats när minst 60 procent av antalet sända timmar teckenspråkstolkade program är riktade mot barn och unga (se tabell 6.7.3). Av dessa program ska minst 40 procent vara riktade till barn och minst 40 procent till unga.

För att säkra språklig kvalitet och förbättra elevens förståelse, som är av stor vikt vid inlärning av ett ämne, använder UR i största mån icke-hörende tolkar. Tolken utgår från ett manus skrivet på teckenspråk, i stället för en direktstolkning som utförs av en hörande, vilket innebär en väsentlig kvalitetshöjning då språket blir korrekt. UR har under 2021 satsat på att förbättra kvaliteten på de teckenspråkstolkade programmen. Bland annat genom att visa teckenspråkstolk i halvbild, i stället för infälld i ett hörn.

Förutom att teckenspråkstolka program producerar UR även program direkt på teckenspråk. Vilka program UR väljer att teckenspråkstolka diskuteras i de referensgruppssmöten och dialogmöten UR har med målgruppen kring dessa frågor. Generellt sett prioriteras aktualitetsprogram och under året har flera av de program som ingått i särskilda satsningar

även teckenspråkstolkats i samband med att programmen har premiärsänts.

Exempel på programserier som teckenspråkstolkats 2021 är:

- Djuren på Djuris (förskola)
- Tora och skogen (F-3)
- Vad händer med återvinningen? (F-3)
- Eli och Roffe i puberteten (grundskola)
- Djur som förändrar världen (åk 4-6)
- Fatta bilden (åk 7-9)
- Religionskunskap förklarad (gymnasium)
- Dolt under ytan (folkbildning)
- Superföräldrar (folkbildning)
- Seniorsurfarna, säsong 2 (folkhögskola/studieförbund)

Syntolkning

Kvoten för syntolkade program för UR år 2021 var 5 procent av tv-programutbudet på svenska. Samma principer tillämpas vad gäller fördelningen av syntolkning av program riktade till barn och unga som för teckenspråkstolkning, det vill säga minst 60 procent av det totala utbudet av syntolkade program ska riktas till barn och unga, och av dessa ska minst 40 procent vardera riktas till barn respektive unga, (se tabell 6.7.3).

Då merparten av UR:s program används i en klassrumssituation är det viktigt att syntolkningen inte stör filmen eftersom det bör vara möjligt för hela klassen att se den syntolkade versionen. Program som innehåller mycket syntryck och lite dialog bör prioriteras. I övrigt baseras urvalet för vilka program som ska syntolkas generellt på aktualitetsgrad och under året har flera av de program som ingått i särskilda satsningar även syntolkats i samband med att programmen har premiärsänts.

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

Om Geografens testamente
"Tack så mycket för så snabbt svar på min fråga. Jag läste upp svaret för båda klasserna och det blev höga och spontana applåder. Jättekul att det blir en säsong till. Vi längtar redan."

Exempel på programserier som syntolkats 2021 är:

- Djuren på Djuris (förskola)
- Galonisar (förskola)
- Tora och skogen (F–3)
- Vad händer med återvinningen? (F–3)
- Odlingen (grundärskola)
- Djur som förändrar världen (åk 4–6)
- Naturkunskap förklarat (gymnasium)
- Dolt under ytan (folkbildning)
- Superföräldrar (folkbildning)
- Seniorsurfarna, säsong 2 (folkhögskola/studieförbund)

God hörbarhet

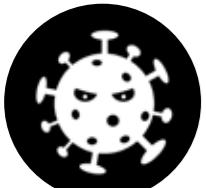
UR prioriterar god hörbarhet i all programproduktion. Som en del i målsättningen att samtliga användare ska kunna ta del av UR:s utbud betonas särskilt vikten av hörbarhet och tydlighet för personer med funktionsnedsättning. Under ljudinspelning och bearbetning inom radio-, tv- och webbproduktion är arbetet med god hörbarhet en central del. För att säkerställa ljudkvalitet och hörbarhet i programutbudet ljudbearbetas en stor del av programmen utifrån ett hörbarhetsperspektiv.

UR:s ljudtekniker för en kontinuerlig diskussion kring hörbarheten i programmen och deltar i mässor och andra kompetensstärkande evenemang. Till exempel deltar de regelbundet i den årligen återkommande AES-mässan. AES (Audio Engineering Society) är en förening för ljudtekniker världen över som bland annat tar fram tekniska standarder samt främjar forskning och utbildning inom ljudteknik.

UR har en hörbarhetspolicy och ett arbetsdokument med praktiska råd kring hörbarhet som är väl kända av alla medarbetare. Inför starten av en produktion deltar i regel alltid ljudtekniker i uppstartsmöten för att redan från start beakta god hörbarhet genom hela produktionen. Dessutom ingår alltid ljudtekniker vid inspelning av UR-program.

Uppläst text

UR ska enligt tillgänglighetsbeslut tillhandahålla tjänsten uppläst text. Tjänsten uppläst text har erbjuds i alla icke direktsända program med översättningstext. UR sänder i SVT:s programtjänster och det är SVT som förfogar över och styr tjänsten. I den kontinuerliga dialog som UR har med brukarna fänger UR upp de behov och synpunkter om hur tjänsten kan utvecklas och för dem vidare till SVT. Generellt anser användarna att tjänsten kan utvecklas. Den är krävlig att ställa in men när man väl lyckats med det fungerar den väl.

GRAFIK: PICTOGRAM.SE
©SPECIALPEDAGOGISKA SKOLMYNDIGHETEN

Tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning

UR ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning och tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras. UR teckenspråks- och syntolkar program för barn och unga samt vuxna inom en rad olika ämnen. Utbudet för barn och unga är inriktat på användning i en utbildnings-situation men ska också fungera i andra situationer då barn och unga tittar. UR producerar alltid program för barn och unga så att alla ska vara inkluderade och ett program ska fungera för samtliga som sitter i ett klassrum. Det kan till exempel innebära att berättandet är relativt långsamt och att ljud och bild är tydliga. Delar av programutbudet som i första hand riktar sig till årskurserna F–3 kan därför även vara användbara i särskolans årskurser 4–6.

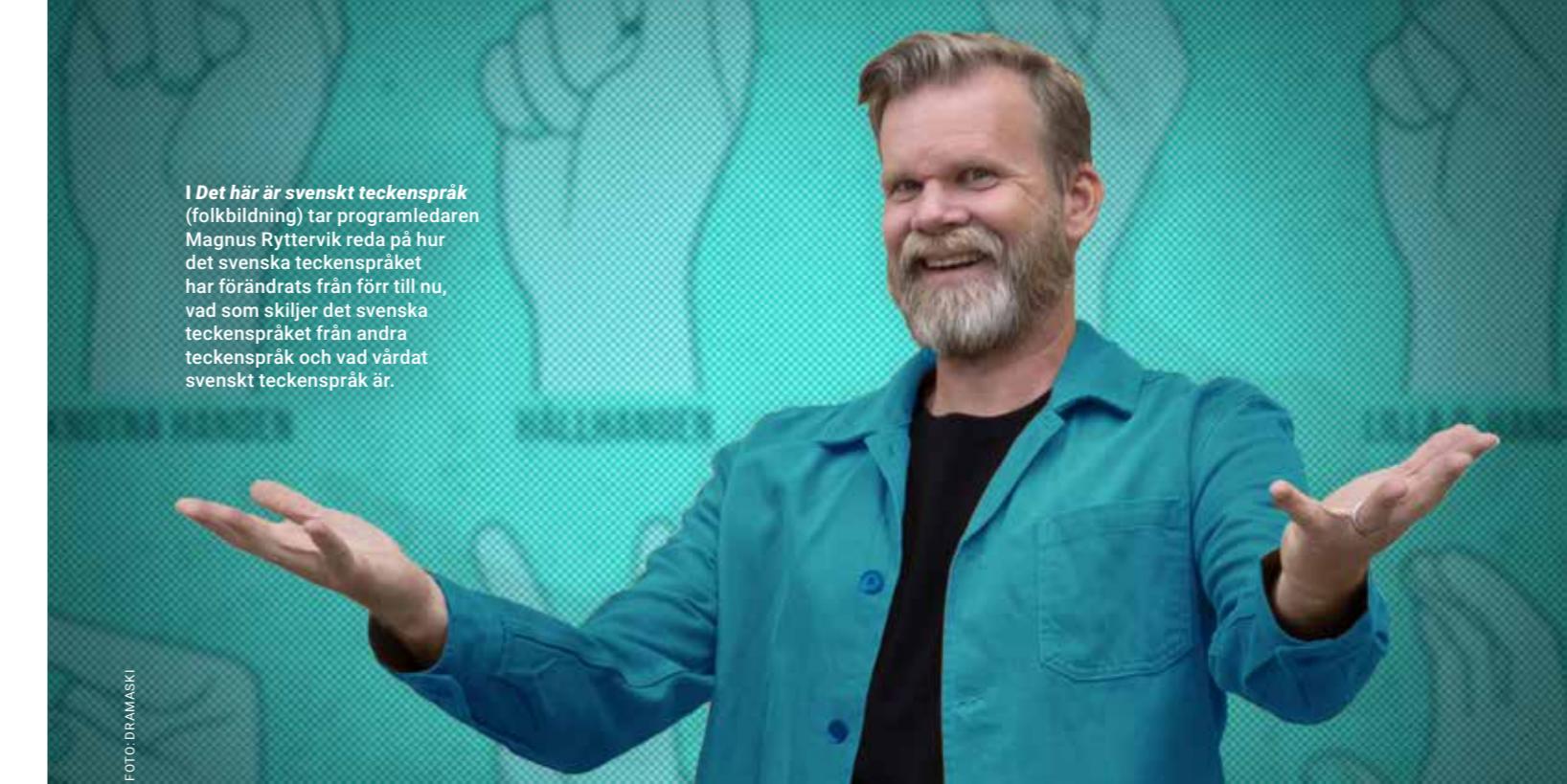
Under 2021 har UR fortsatt att utveckla och fördjupa samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Samarbetet syftar både till att komplettera och fördjupa kunskapen om hur behoven ser ut hos olika grupper av barn och unga med funktionsnedsättningar/-variationer, men också till att sprida information om UR:s utbud och hur det kan användas för olika målgrupper. Det har sedan tidigare framkommit att textningen av program är ett extra stöd inte bara för de med hörselnedsättning utan även för elever med språkstörning, en kognitiv funktionsnedsättning eller de som av andra skäl har språkvårigheter. Syntolkade program har visat sig vara användbara även för grupper i behov av extra språkstöd. UR anser sig därför uppfylla villkoret i sändningstillståndet om att prioritera tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättningar, utöver syn- och hörselskada.

Program på teckenspråk

UR har under 2021 fortsatt att producera program på teckenspråk. Fördelen med att producera på teckenspråk är att språket blir korrekt från början. Vid teckenspråkstolkningar av hörande program krävs det anpassningar till den icke-hörande målgruppen då det gäller manus och scenografi med mera eftersom vissa hörande manus innehåller sånger, rim och dylikt som är oanväntbart på teckenspråk. Genom att från början skriva och producera program på teckenspråk får man in aspekter som kultur, historia och identitet med allt vad det innebär för en språklig minoritet. Med andra ord, man får en chans att forma innehållet och inte bara översätta språket, som vid teckenspråkstolkning. Kvaliteten blir väsentligt högre vid dessa produktioner. Att producera på teckenspråk innebär också att döva och hörselskadade personer medverkar såväl framför som bakom kameran, på så sätt blir

I *Det här är svenskt teckenspråk* (folkbildning) tar programledaren Magnus Ryttervik reda på hur det svenska teckenspråket har förändrats från förr till nu, vad som skiljer det svenska teckenspråket från andra teckenspråk och vad vårdat svenskt teckenspråk är.

FOTO: DRAMASKI

innehållet mer representativt för målgruppen. Det aktuella programmet och produktionen möter användarna i ögonhöjd och skapar identification hos målgruppen.

Produktion på teckenspråk medför högre kostnader än vid annan produktion. Bland annat krävs fler funktioner vid inspelningar än vad hörande produktioner behöver. Till exempel medverkar alltid bisittare som kvalitetssäkrar att det blir ett tydligt och bra teckenspråk liksom teckenspråkstolkar som möjliggör kommunikation mellan hörande och döva medarbetare.

Matte med Mat och Te (åk F–3) riktar sig till de yngsta skolbarnen och utspelear sig i en liten läda där Mat och Te klurar och förklrar för varandra hur olika mattebegrepp hänger ihop. Oftast utgår de ifrån vardagsbekymmer de har. Programmen har ett lugnt tempo och visuellt berättande. Det finns även grafikdelar som förtysdigar de olika mattebegreppen. Serien bygger på UR:s tv-program *Sif och Fror* (produktion för särskolan). Manus har bearbetats för att rikta sig till döva och teckenspråkiga barn i lågstadiet. Produktionen är en samverkan med SPSM.

Ett annat programexempel är *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4–6) som sänds varje fredag under skolterminerna men även löpande under veckodagar. Programmet publicerar aktuella videoklipp och nyheter på sociala medier som Instagram, YouTube och Tiktok.

I serien *Le och lär* (gymnasiet) får tittarna på ett humoristiskt sätt ta del av dövkultur och i *Radioaktivt bananer* (åk 7–9) delar programledarna med sig av fakta du inte visste att du ville veta om olika saker som till exempel att många datorer bara är programmerade till år 2038 eller hur Sverige skulle klara en zombieapokalyps. I det sociala medieranpassade programmet *Djupdyk* (folkbildning) kan följarna ställa frågor om aktuella ämnen som till exempel protester i Ryssland eller frågor om arbetslivet där UR:s teckenspråksredaktion eller experter svarar på

6.8 Program för särskilda målgrupper

UR producerar och sänder utbildningsprogram som kan användas i grundärskolan, gymnasiesärskolan och särskola. Under 2021 fortsatte UR programsatsningen för särskolan, bland annat med säsong två av *Eli och Roffe i puberteten* (grundärskola åk 4–6). I kontakten med SPSM framkom att det finns behov av program och information för målgruppen personer med intellektuell funktionsnedsättning om coronapandemin men även om hur man tar hand om sig och sin kropp.

I samarbete med SPSM producerade UR därför ytterligare två avsnitt (*Provtagning och Vaccinering*) i serien *Pictogramfilm om corona specifikt för målgruppen*. I *Ta hand om dig* (grundärskolan åk 7–9) får tittaren reda på vad kroppen behöver för att få hand om sig själv och sin kropp.

Visste du att ...

Daniel Boyacioglus dikt *Ordbanken* är en av tio dikter ur boken "En bro av poesi" som UR gestaltat.

Vad gör jag när jag har slut på orden
Då går jag till ordbanken och länar
Öppnar en bok räntefritt och läser:

Om En förälders dagbok

"I går lyssnade jag på avsnittet Mitt barn skadar sig själv. Det berörde mig mycket, hjälpte mig att förstå och gav flera bra tips."

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

Om Bildningsbyrån – tänka mot strömmen

I dag lyssnade jag på programmet om Sveriges första frikyrka. Ett intressant program som tyvärr stördes av oväsen i bakgrunden. Någon form av musik som ibland låg på och gjorde det svårt att höra vad som sades.

Dialog

För att försäkra sig om att samtliga tillgänglighets-tjänster håller en hög kvalitet och användbarhet utvärderas utbudet årligen bland annat genom dialogmöten med olika grupper inom funktionshinderrörelsen. I dialog med de olika brukarorganisationerna får UR synpunkter på såväl programutbudet som hur tillgänglighetstjänsterna fungerar. Utöver denna dialog skickar UR även ut nyhetsbrev med information kring när, hur och var olika program sänds och tillgängliggörs, bland annat till taltidningar och representanter för såväl synskadade som hörselnedslagda och döva.

I november bjöd UR in till det årliga dialogmötet om svenskt teckenspråk. Representanter från organisationer, myndigheter och förbund som är inriktade på svenskt teckenspråk, dövfrågor, samt familjer eller anhöriga till döva, hörselnskade, hörselnedslagda eller de med språkstörning deltog. Utöver dialogmöten för UR:s teckenspråksredaktion kontinuerlig dialog med målgruppen, bland annat via sociala medier. Redaktionen har också löpande kontakt med SPSM samt lärare och elever på olika skolor för döva och hörselnskade.

Under 2021 sändes *Det här är svenskt teckenspråk* (vuxna), en tv-serie om svenskt teckenspråk som språk och dess historia. Vid dialogmötet framkom det att behovet av den här typen av program har varit stort för många döva och teckenspråkiga eftersom många inte känner till sitt eget språks historia. Kunskapsprogram om teckenspråkets historia stärker identiteten för teckenspråkstalare och bidrar

samtidigt till mer kunskap om svenskt teckenspråk för allmänheten.

UR har under 2021 även haft ett referensgruppsmöte med företrädare från Synskadades riksförbund och Riksorganisationen. Unga med synnedrätnings. Vid tidigare dialogmöte har det framkommit att det finns behov av utökade syntolkningar, exempelvis en extra inledning som läggs till i början på ett program för att presentera karaktärer eller viktiga fakta som inte finns med i originallägden. Under 2021 har UR därför satsat på utökade syntolkningar vilket uppskattades av målgruppen.

PS Funk är ett verksamhetsprojekt mellan UR, Sveriges Radio och SVT som syftar till dialog och att höja kunskapen om funktionsrätts- och tillgänglighetsfrågor, samt om hur spegling av personer med funktionsnedsättning i public services programutbud kan utvecklas. Under våren arrangerade UR tillsammans med Sveriges Radio, SVT och Funktionsrätt Sverige tre digitala dialogseminarier knutet till projektet PS Funk. Inbjudna var företrädare från funktionshinderrörelsen som bidrog med kunskap, perspektiv och återkoppling på programutbud och andra insatser från public service.

Första dialogseminariet handlade om digitalt utanförskap och hur det påverkar personer med funktionsnedsättning. Det andra fokuserade på coronapandemin och hur UR ställde om sin verksamhet för att stötta distansundervisningen i skolorna under pandemins inledande skede med bland annat riktade programinsatser för målgrupper som barn och unga med särskilda behov.

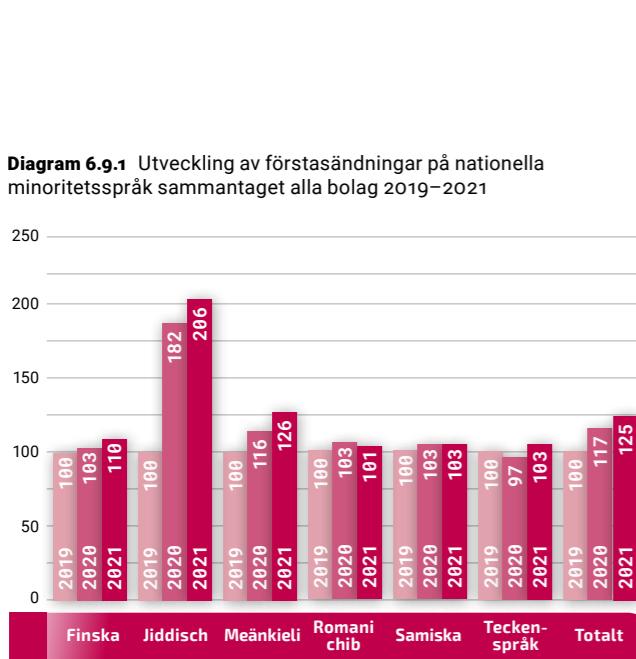

Diagram 6.9.1 Utveckling av förstasändningar på nationella minoritetsspråk sammantaget alla bolag 2019–2021

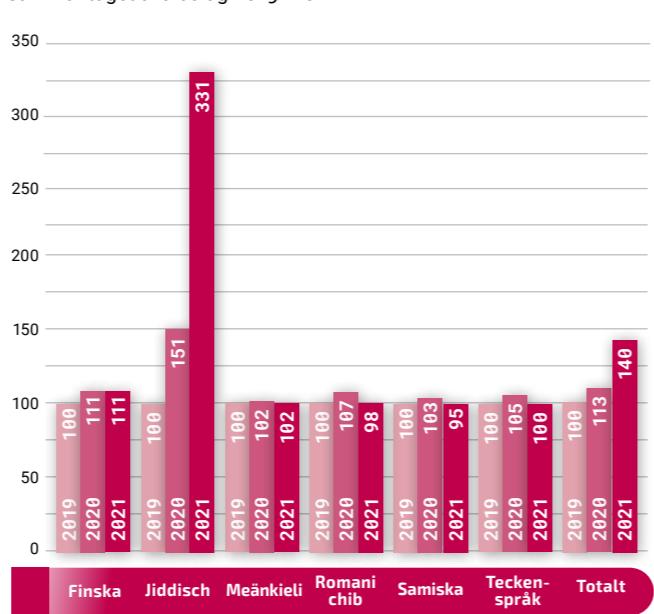

Diagram 6.9.2 Utveckling av nationella minoritetsspråk sammantaget alla bolag 2019–2021

Det sista dialogseminariet handlade om ökad inkludering, inkluderande arbetsplatser och rekrytering av personer med funktionsnedsättning/-variation.

6.9 Minoritetsspråk

UR sänder både radio- och tv-program på minoritetsspråk och svenskt teckenspråk. Utöver de i sändningstillståndet specifikt angivna nationella minoritetsspråken har UR under 2021 även sändt program på 12 andra minoritetsspråk.

UR:s program på minoritetsspråk och svenskt teckenspråk utgår från de utbildnings- och språkbehov som finns, i synnerhet hos barn och unga i de aktuella målgrupperna. UR kartlägger vilka språkstarkande och språkutvecklade program som det finns behov av, bland annat genom de dialoggrupper inom varje nationellt minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk som UR regelbundet har kontakt med, men också genom kontakt med olika skolmyndigheter och forskare.

Målet är att bredda, förstärka och komplettera det andra inom utbildningsväsendet gör vad gäller minoritetsspråk. Produktionerna syftar till att öka språkkunskaperna för de som talar språken och vara ett stöd för dem som inte helt behärskar språken.

Program på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk

Enligt sändningstillståndet ska de tre public servicebolagens sammantagna programutbud på de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på svenskt teckenspråk uppgå till minst 2019 års nivå. UR:s förstasändningar på vart och ett av de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddisch samt på teckenspråk ska öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivå. Det samlade utbudet på jiddisch ska, sammantaget med Sveriges Radios och SVT:s utbud, öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivå. ►

Tabell 6.9.1 UR:s sändningsvolym i radio och tv samt webbexklusivt på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk (timmar) 2019–2021

Språk	2019	2020	2021				
	Sändning (radio och tv)	Sändning (radio och tv)	Webb-exklusivt	Totalt	Sändning (radio och tv)	Webb-exklusivt	Totalt
Finska	42	43,11	2,56	45,67	47,26	5,31	52,57
Jiddisch	3	4,88		4,88	14,82	1,03	15,85
Meänkieli	19	18,92		18,92	18,47		18,47
Romani chib	20	20,01	1,53	21,53	17,98	0,80	18,78
Samiska	21	21,11		21,11	18,57	1,00	19,56
Svenskt teckenspråk	37	36,15	2,31	38,46	34,00	2,88	36,89
Totalt	142	144,18	6,40	150,57	151,10	11,02	162,12

Tabell 6.9.2 Förstasändningsvolym, inkl webbexklusivt på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk (timmar) 2019–2021

Språk	2019	2020	2021				
	Sändning (radio och tv)	Sändning (radio och tv)	Webb-exklusivt	Totalt	Sändning (radio och tv)	Webb-exklusivt	Totalt
Finska	17,45	12,11	2,56	14,67	12,36	5,31	17,67
Jiddisch	0,83	2,64		2,64	2,01	1,03	3,03
Meänkieli	3,6	5,10		5,10	5,58		5,58
Romani chib	6,82	5,62	1,53	7,15	6,63	0,80	7,43
Samiska	8,48	8,95		8,95	8,89	1,00	9,89
Svenskt teckenspråk	15,98	12,10	2,31	14,41	13,24	2,88	16,13
Totalt	53,16	46,52	6,40	52,92	48,71	11,02	59,73

Tabell 6.9.3 UR:s sändningsvolym i radio, tv och webb på nationella minoritetsspråk, och svenskt teckenspråk fördelat på barn, unga och vuxna (timmar) 2021

Språk	Barn	Unga	Vuxna	Totalt
Finska	10,38	10,24	31,95	52,57
Jiddisch	3,50	1,62	10,73	15,85
Meänkieli	12,20	6,27		18,47
Romani chib	12,55	6,23		18,78
Samiska	10,86	8,70		19,56
Svenskt teckenspråk	20,95	6,05	9,89	36,89
Totalt	70,44	39,11	52,57	162,12

Om Lösa problemet

"Jag måste ännu en gång rosa era program! Jag har just sett ett par avsnitt av Problemlösarna. Vilka fantastiska barn och vad underbart att barns inneboende kraft och uppfinningsrikedom lyfts fram och tas på allvar!"

Visste du att ...

Nio av tio lärare kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor.

Bedömningen kan inte göras utifrån en jämförelse i timmar eftersom public service-bolagens sändningsvolymer på språken skiljer sig markant. Sveriges Radio sänder exempelvis mer än hundra gånger fler timmar än UR och mer än tio gånger så många timmar som SVT.

För att kunna göra en samlad bedömning av bolagens utbud på de olika språken, använder programbolagen i stället två index. Språkutbudet (per språk) 2019 motsvarar index 100. För varje år räknas index per bolag upp eller ner utifrån förändring av sändningsvolymer. Index kan i de tre bolagen växla mellan åren och de olika språken.

Indexberäkningen ger en bild av utvecklingen och möjliggör en bedömning av bolagens sammantagna ökning av förstasändningar under tillståndsperioden per språk samt det sammantagna programutbudet på de nationella minoritetsspråken samt svenska teckenspråk. Bolagen har under 2021 ökat antalet förstasändningar samt även det sammantagna utbudet på de nationella minoritetsspråken samt svenska teckenspråk (se diagram 6.9.1 och 6.9.2). I bilaga 9.4 finns mer detaljer som visar hur dessa siffror tagits fram.

UR:s utbud

Under 2021 har UR sändt och publicerat totalt 162,12 timmar radio och tv på de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska samt på svenska teckenspråk, vilket är en sammantagen ökning med 7,6 procent jämfört med 2020 (se tabell 6.9.1).

UR har under 2021 ökat den totala sändningsvolymen på finska och jiddisch. UR har också under 2021 ökat antalet förstasändningar på samtliga nationella minoritetsspråk samt teckenspråk (se tabell 6.9.2). Drygt 67 procent av UR:s utbud på nationella minoritetsspråk och teckenspråk är riktat mot barn och unga, vilket gör att UR anser sig uppfylla kravet i sändningstillståndet om att ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga (se tabell 6.9.3). Under 2021 har UR fortsatt utvecklingen med att höja kvaliteten på språkproduktionerna. UR:s språkstarkande programutbud ska inte enbart vara på språken utan innehållet ska även i största möjliga mån vara kopplat till språkets kulturella och historiska kontext.

Programmen ska också kunna vara identitetsstarkande vilket bidrar till lärandet och ökar möjligheten för en användare att ta till sig ett programinnehåll. Exempel på det är *Min berättelse på samiska* (gymnasiet) och *Mitt språk meänkieli* (gymnasiet). Programmen är både språk- och identitetsstarkande och lyfter viktiga perspektiv som minoritetsgruppens historia samt svårigheten att lära sig språket och hålla det levande.

Minoritetsspråk för barn och unga

Enligt sändningstillståndet ska UR ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga. För UR innebär det att producera program med pedagogiskt kunskapsperspektiv och att programmen ska vara både språkutvecklande och språkförstärkande. Programutbudet ska även synliggöra och ge ökad kunskap om minoritetsspråk och teckenspråk. Sveriges Radio, SVT och UR får sinsemellan fördela ansvaret rörande insatser på minoritetsspråk och teckenspråk. Överenskommelse gällande 2021 lämnades in till Kulturdepartementet och Myndigheten för press, radio och tv den 11 december 2020. Enligt överenskommelsen har UR ett speciellt ansvar för utbudet till barn och unga och inom området utbildning.

UR producerar olika former av språkförstärkande program till barn och unga. Dels genom nyproduktioner, dels genom versioneringar av program med textning eller voice-over. UR har under 2021 sätta versioneringar av bland annat *Prick och Fläck på fläcken* (förskola) på meänkieli, lulesamiska och romani chib/kelderash, *Vad händer med återvinnningen?* (åk F–3) på finska och meänkieli samt *Globala mål i sikte* (åk 7–9) på finska, romani chib och nordsamiska. Bland nyproduktioner kan nämnas *Der lunder vunder* (åk F–3) på jiddisch som handlar om historieberättaren Barbara Bronfenbrenner kring förra sekelskiftet samt *Mitt språk meänkieli* (gymnasiet), en tv-serie om utmaningarna i att lära sig sitt språk i vuxen ålder.

Program på minoritetsspråk

UR sänder även program på övriga minoritetsspråk för barn och unga i såväl radio som tv. Under 2021 sände UR program på 12 andra minoritetsspråk: albanska, arabiska, engelska, grekiska, kroatiska, kurdiska, persiska, polska, serbiska, somaliska, spanska och tigrinja, utöver de nationella minoritetsspråken.

Exempel på program:

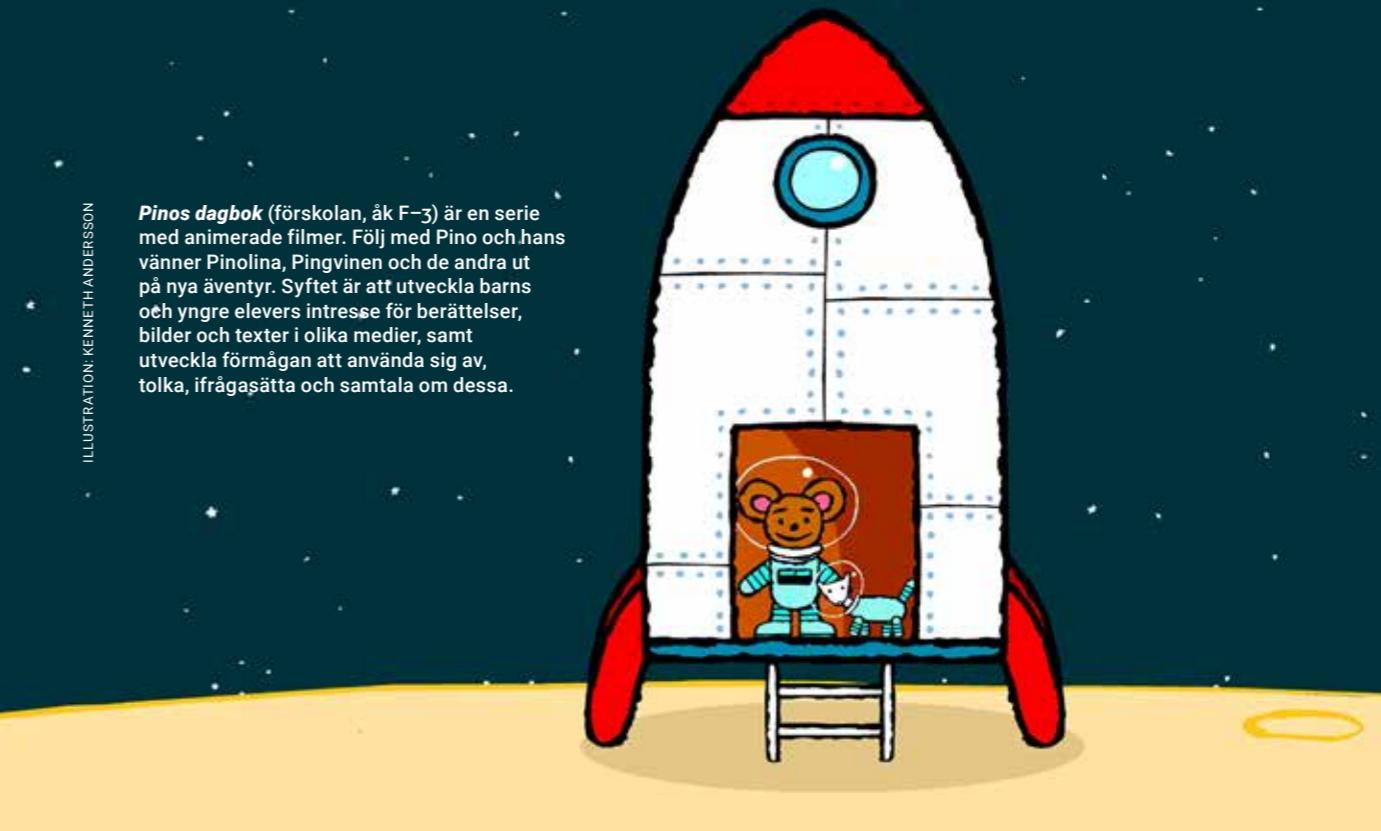
- *Småsagor* (förskola) på albanska, kurdiska, persiska, somaliska och tigrinja.
- *Pinos dagbok 3* (åk F–3) på grekiska, polska och spanska.
- *Vad händer med återvinnningen?* (åk F–3) på arabiska och persiska.
- *Nyfiken på Sverige* (åk 4–6) på kroatiska och tigrinja.

Dialog

UR bjuder varje år in till dialogmöten med varje nationell minoritetsgrupp, urfolk och teckenspråktalande. Målet är att ha minst ett fysiskt möte per år och grupp. Men på grund av coronapandemin

ILLUSTRATION: KENNETH ANDERSSON

Pinos dagbok (förskolan, åk F–3) är en serie med animerade filmer. Följ med Pino och hans vänner Pinolina, Pingvinen och de andra ut på nya äventyr. Syftet är att utveckla barns och yngre elevers intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, samt utveckla förmågan att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa.

och restriktioner om att inte mötas fysiskt så hölls samtliga dialogmöten under 2021 digitalt. Från UR:s sida deltog vd och medarbetare som arbetar med produktioner för och om aktuell nationell minoritettsgrupp.

Dialogmötena följer en tydlig struktur där varje möte inleds med att följa upp insikterna från föregående möte året innan. Sedan presenteras vad UR har gjort och hur detta har tagits emot i de respektive dialoggrupperna. Genom att kontinuerligt bjuda in representanter från de olika minoritettsgrupperna utbyts kunskap om och behov i de olika användargrupperna som bidrar till att de program som produceras upplevs som relevanta och trovärdiga och blir använda av berörda grupper.

Ett värdefullt resultat av dialoggrupperna är de behov som uttryckts av att språkprogram, för att kunna vara språkstarkande, behöver ta hänsyn till språkets kultur och kulturella kontext. Under hösten bjöd UR in den sverigefinska gruppen samt dialoggrupperna för romani chib, jiddisch, samiska och den tornedalska dialoggruppen. Under dialogmötet med urfolket samerna fick den animerade tv-serien *Sägner från Sápmi* (åk F–3) stor uppmärksamhet. Serien har producerats i samarbete med en samisk animatör och av samisk manusförfattare. Sävelt dess konstnärliga kvalitet liksom att samernas traditioner, levnadssätt, språk och kultur hänger ihop i serien uppskattades och ansågs kunna stärka både rötterna till språket och den samiska identiteten. På dialogmötet med tornedalingar uppmärksammades tv-serien *Mitt språk meänkieli* (gymnasiet) som skildrar situationen för tornedalingar som vill lära sig sitt nationella minoritetsspråk i vuxen ålder. Serien skildrar två unga tornedalingar och de utmaningar de ställs inför under en språkkurs i meänkieli.

Att lära sig ett språk senare i livet och att våga prata även om det inte är språkligt helt korrekt är några av utmaningarna. Men också att känna en stark koppling till ett språk man har hört hela livet utan att kunna tala det själv. Behovet av program som speglar romer i vardagen har varit en återkommande synpunkt på UR:s dialogmöten med romska företrädare. I UR:s serie *Vi kommer till ditt jobb* (folkbildning) synliggörs olika romska personer utifrån sina yrkesroller, på olika arbetsplatser i Sverige. En serie som dialoggruppen tror kan bidra till att nyansera bilden av svenska romer i Sverige idag.

Den jiddischtalande gruppen återkopplade att det är bra att UR inte bara gör program på språket, utan även om den judiska kulturen. Program som *Kunskapsverket religion – Unga berättar: judendom* (åk 7–9), *Antisemitism i dag* (läraarförbildning) och tv-dokumentären *När rösterna tystnar* (åk 7–9, gymnasium) bidrar till ökad kunskap och förståelse samt igenkänning för gruppen judar i Sverige i dag.

Utöver dialoggrupperna arbetar UR med olika referensgrupper som bland annat består av representerande från målgrupperna. Referensgrupperna kan till exempel bjudas in vid starten av en produktion och inför publicering. Syftet med referensgrupperna är att öka identifikationen, kvalitetssäkra innehållet och undvika stereotypa bilder och berättelser.

De nationella minoritettsgrupperna och urfolket samerna har historiskt varit diskriminerade och osynliga vilket gör att dialogen med dessa bygger på att skapa förtroende och tillit. Detta arbete är tidsskrivande, men det är en förutsättning för att UR kan producera ett utbud som upplevs som sant och relevant för och av användarna, både på respektive nationellt minoritetsspråk och för de nationella minoritettsgrupperna.

Om Orka plugga

"Tack för tipsen! Använde dem i klassrummet i dag, funkar perfekt!"

Villkor som kapitel 7 svarar på:

- Sändningstillstånd 19–22 §§
- Medelsvillkor 1–5, 19
- Läs mer i bilaga 9.5. Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Resursanvändning

UR:s verksamhet bedrivs utan vinstintresse och finansieras via en public service-avgift. Riksdagen beslutade inför 2021 om en medelstilldelning till UR på 454,0 miljoner kronor, motsvarande 5,2 procent av de totalt 8 735 miljoner kronor som tilldelades public service-bolagen.

UR finansieras från och med 1 januari 2019 via en inkomstbaserad public service-avgift som samlas in via skattsedeln och hamnar på ett public service-konto i Riksgäldskontoret. Medlen på public service-kontot förvaltas av Kammarkollegiet och betalas ut månadsvis till UR enligt förordningen (2018:1897) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. I och med det nya finansieringssystemet började Radiotjänst i Kiruna AB, RIKAB, avvecklas under 2019 och gick i likvidation under 2021.

Digitaliseringen och nya användarbeteenden ställer andra krav på organisation och arbetsätt jämfört med logiken för etermedier, med sändare och mottagare. Digital kommunikation handlar alltmer om att föra dialog och bygga relationer med olika användare och att utgå från deras behov och mediekonsumtion för att programutbudet ska bli använt. Det handlar också om att utveckla och anpassa sökfunktionerna på de digitala plattformarna samt att förnya och uppdatera tekniska system. UR lägger därför kontinuerligt betydande tid och resurser för att utveckla UR:s digitala plattformar.

Pandemin har fortsatt påverka verksamheten under året. Arbetet har till stor del genomförts på distans med hjälp av digitala verktyg. Endast prioriterad programproduktion och verksamhetskritiskt stöd har genomförts på plats under stora delar av året. Trots pandemin och dess effekter har UR under 2021 kunnat fullgöra sitt uppdrag.

7.1. Intäkter

Från de erhållna avgiftsmedlen från public service-kontot, 454 miljoner kronor, görs omfördelningar mellan UR och de övriga public service-bolagen. UR äger tillsammans med SVT och Sveriges Radio det gemensamma dotterbolaget Sveriges Radio Förvaltnings AB, SR.F. Bolaget finansieras med avgiftsmedel från de tre public service-bolagen. Efter överförda avgiftsmedel samt förändring av skuldförda avgiftsmedel (vilket framför allt avser senarelagda programproduktioner) blir UR:s intäktsförda avgiftsmedlen för året 444,6 miljoner kronor. Summa intäkter vid sidan av avgiftsmedel under 2021 var 1,7 miljoner kronor. Dessa övriga

Om Bildningsbyrån – tänka mot strömmen

"Till den som ansvarar för och producerar Bildningsbyrån: Jag vill bara tacka för alla era många intressanta och viktiga program i serien. Så glad att ni gör de här väldigt bra programmen!"

Tabell 7.1.1 UR:s intäkter 2019–2021 (miljoner kronor)

Intäkter (miljoner kronor)	2019	2020	2021
Erhållna avgiftsmedel från rundradiokontot	436,4	445,1	454,0
Justering mellan programbolagen	0,4	0,1	0,1
Totalt erhållna avgiftsmedel	436,8	445,2	454,1
Avgiftsmedel överförda till RIKAB	-5,4	0,0	0,0
Avgiftsmedel överförda till SRF	-16,7	-15,5	-15,2
Delsumma	-22,1	-15,5	-15,2
Förändring skuldförda avgiftsmedel	0,2	-29,7	5,7
Summa intäktsförförda avgiftsmedel	414,9	400,0	444,6
Samproduktioner och royalty	1,8	2,5	1,3
Lönebidrag	0,0	0,0	0,0
Valutakursvinster	0,1	0,2	0,1
Övriga intäkter	0,3	1,7	0,3
Summa övriga intäkter	2,2	4,4	1,7
Summa	417,1	404,4	446,3
Sidoverksamhet	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	417,1	404,4	446,3

Tabell 7.2.1 UR:s kostnader 2019–2021 (miljoner kronor)

UR:s kostnader	2019	2020	2021
Tv-produktion	273,2	267,9	302,6
Radioproduktion	50,1	43,3	50,9
Varav pedagogiskt utvecklings- och kontaktarbete	4,7	5,0	6,0
Summa programproduktion	323,3	311,2	353,5
Distribution	2,9	3,1	3,3
Övriga kostnader	90,9	90,1	89,5
Summa kostnader	417,1	404,4	446,3
Sidoverksamhet	–	–	–
Summa kostnader	417,1	404,4	446,3
Andel programproduktionskostnader	77,5 %	77,0 %	79,2 %

Tabell 7.2.2 Kostnader i procent per utbildningsområde 2019–2021 (miljoner kronor)

Kostnadsandel per utbildningsområde	2019	2020	2021
Yngre barn (förskola, F-3)	17,0	15,9	19,0
Äldre barn (åk 4–6)	13,8	13,3	17,5
Unga (åk 7–9, gymnasiet)	29,1	29,7	18,0
Högskola (inklusive lärarförbildning)	18,8	17,1	13,2
Studieförbund/folkhögskola	3,1	7,8	6,4
Folkbildning	18,2	16,2	25,9
Summa kostnader	100	100	100

Tabell 7.2.3 UR:s totala kostnader fördelat per utbildningsområde 2019–2021 (miljoner kronor)

Kostnader per utbildningsområde	2019	2020	2021
Yngre barn (förskola, F-3)	71 027	64 422	84 643
Äldre barn (4–6)	57 419	53 636	78 151
Unga (7–9, Gym)	121 491	120 002	80 463
Högskola (inklusive lärarförbildning)	78 357	69 264	58 997
Studieförbund/folkhögskola	12 739	31 376	28 558
Folkbildning	76 103	65 660	115 484
Summa kostnader	417 136	404 360	446 296

intäkter består till exempel av produktionsbidrag från samarbeten med nordiska och andra europeiska public service-bolag. De totala intäkterna uppgick 2021 till 446,3 miljoner kronor (se tabell 7.1.1).

7.2 Kostnader

UR:s totala kostnader uppgick 2021 till 446,3 miljoner kronor, av dessa utgör 79,2 procent programproduktionskostnader. Dessa kostnader inkluderar direkta programkostnader för produktion men även kostnader för exempelvis sändningsplanering, rättigheter och programinköp.

Till programproduktionskostnaderna räknas också det pedagogiska utvecklings- och kontaktarbete som ingår i alla UR-produktioner, 6,0 miljoner kr 2021. Största delen av dessa kostnader inkluderas direkt i programprojekten (se tabell 7.2.1). Även om principen för kostnadsindelning är tydlig vad gäller programproduktion, distribution och övriga kostnader så rymmer posten övriga kostnader annat som har en direkt kopppling till programproduktionen, till exempel kostnader för sändningsplaneringssystem och produktionsnätverk liksom utvecklingen av UR Play. Målsättningen är att merparten av resurserna ska användas till programproduktion. Posten övriga kostnader består till största delen av kostnader för stödfunktionerna, som till exempel ekonomi, HR, strategi, stab, kommunikation, IT/teknik och investeringar. I dessa funktioner ingår tjänster och kostnader som i första hand går att härföra till stöd för programverksamheten. Därför kan man inte helt likställa kostnaderna för stödfunktionerna med overheadkostnader.

Övriga kostnader ligger på samma nivå 2019–2021, även om dessa över åren kan variera något, bland annat beroende på vilka investeringar som behöver göras för verksamheten. Som distribution räknas kostnaden för distribution av marksändningar för radio samt distribution online.

Resursförbrukning per utbildningsområde

UR:s programutbud är riktat till olika målgrupper eller utbildningsområden. Kostnaderna fördelar sig per utbildningsområde enligt tabeller 7.2.2 och 7.2.3. Kostnaden per område kan variera mellan åren beroende på de satsningar UR gör för att tillgodose behoven inom respektive utbildningsområde. Andelen kostnader för utbildningsområdena yngre barn, äldre barn och unga (54,5 procent) är sammantaget större än kostnaden för högskola, studieförbund/folkhögskolor och folkbildning. Detta ligger i linje med UR:s ambition att stärka utbudet för barn och unga.

Investeringar

Under 2021 har UR gjort investeringar i IT-infrastruktur, servrar samt löpande underhållsinveste-

ringar för datorklienter, datormonitorer, studio, telefoner, kameror och uppgradering av mjukvaror. UR investerade under 2021 också i en ny poddstudio.

7.3 Produktivitet och kostnadseffektivitet

Redovisningen av UR:s effektivitet beskrivs i kapitel 2. Där redogör UR för vilka effekter som har nåtts bland annat utifrån flera strategiska mål. UR har valt att inte redovisa en ren snittkostnad per producerad eller sänd timme som produktivitetsmått, då det inte är en bra indikator på UR:s produktivitet. Ett traditionellt produktivitetstal som kostnad per timme tar framför allt inte hänsyn till en för UR mycket viktig kvalitetsfaktor som utgörs av hur länge en produktion kan användas – dess hållbarhet. UR har därför arbetat fram ett produktivitetsmått som inkluderar hållbarhet och som utgår från utbildningsuppdraget och speglar hur effektivt UR har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna.

Produktivitet

UR:s produktivitetsmått utgår från en kvalitetsaspekt och möjliggör en jämförelse av olika kategorier av produktioner, det vill säga produktioner per utbildningsområde i förhållande till kostnad. En viktig kvalitetsaspekt är hur lång hållbarhet ett program förväntas ha och hur länge det kan användas i en utbildningssituation. Därför har UR valt att mäta produktivitet utifrån en så kallad hållbarhetsfaktor. För att fastställa hållbarhetsfaktorn för ett program/ en programserie bedöms varje produktion utifrån fastställda kriterier. Exempel på dessa kriterier är om kunskapsinnehållet är beständigt över tid, om animation används för att förstärka det pedagogiska

innehållet och därmed hållbarheten, om programmen innehåller daterat faktainnehåll eller om det rör sig om en aktualitet.

För varje program/programserie uppskattas en förväntad hållbarhetstid, 1 år, 5 år eller 10 år, som används som faktor i produktivitetsberäkningen. UR har även valt att väga in om innehållets hållbarhetstid utifrån nämnda kriterier beror på en insats från UR:s sida eller inte. Följaktligen har exempelvis filmade föreläsningar ofta fått en kortare hållbarhetstid, dels eftersom det kan handla om aktualiteter, dels eftersom föreläsningen anordnas av extern part. UR spelar in ett kunskapsinnehåll som någon annan kan sägas ha producerat, och har därmed begränsade möjligheter att påverka såväl innehållets pedagogiska kvalitet som dess hållbarhet.

Utifrån ovanstående resonemang har UR tagit fram ett medelvärde per utbildningsområde baserat på hållbarhetstid multiplicerat med produktionsvolym som ger en hållbarhetsfaktor. Exempel: produktionen *Geografens testamente Europa* fick en hållbarhetstid på 5 år, denna multipliceras med produktionsvolymen 4 timmar vilket ger en hållbarhetsfaktor på 20.

Hållbarhetsfaktor = hållbarhetstid x produktionsvolym

På samma sätt beräknas alla produktioner inom varje utbildningsområde. Därefter divideras det sammanlagda värdet med den totala produktionsvolymen som ger en viktad hållbarhetsfaktor per utbildningsområde (se tabell 7.3.1). När produktionen inom ett utbildningsområde på detta sätt har klassificerats, kan utbildningsområdets totala kostnad för varje producerad radio- respektive tv-timme divideras

▲ **Upptäckter i rymden** (folkbildning) är en serie som handlar om mänsklighetens resa för att erövra rymden och förstå kosmos själva. Vänligen se i avsnittet *I vår omloppsbana berättas om rymdkapplöpningen och när Valentina Tereshkova från Sovjetunionen blev den första kvinnan i rymden.*

Om Geografens testamente

"I dag upptäckte jag något fruktansvärt på UR

Play. Jag såg något som inte går att beskriva i ord för mig och många andra. Det står att Geografens testamente säsong ett ska tas bort från och med 30 juni 2022.

Detta gjorde mig ledsen och otroligt upprörd."

med det framräknade värdet, hållbarhetsfaktorn per utbildningsområde, för att få fram produktivitetsmåttet i kronor för utbildningsområdet.

Produktivitet = totala kostnaden / hållbarhetsfaktor

Produktivitetsmåttet som tas fram på detta sätt ska tolkas så att ett lågt produktivitetsmått betyder hög produktivitet (se tabell 7.3.2 och 7.3.3).

På detta sätt har UR ett produktivitetsmått som tar hänsyn till hållbarhet och kvantitet i förhållande till kostnaderna. Måttet ger också en mer rättvisande jämförelse av kostnader per utbildningsområde.

Kostnaden delad med hållbarhetsfaktorn (hög hållbarhetsfaktor = programmet används under lång tid) gör att en dyr produktion som beräknas hålla under lång tid kan jämföras med en mindre resurskrävande produktion som kanske inte håller lika länge.

Fördelen med UR:s produktivitetsmått är att det möjliggör jämförelse av snittkostnad per producerad radio- eller tv-timme inom och mellan olika utbildningsområden och år.

Tv-utbudet för yngre barn har under 2021, liksom föregående år, ett lägre produktivitetsmått (och

därmed en högre produktivitet) än utbudet för äldre barn och unga under 2021 liksom föregående år. Detta kan förklaras med att utbudet för äldre barn och unga generellt har ett större inslag av aktualiteter och därmed en kortare hållbarhet än till exempel dramatiseringar för yngre barn vilka är användbara under lång tid.

Antalet produktioner inom respektive utbildningsområde varierar över åren och därmed kan en produktion med hög eller låg hållbarhetsfaktor få stort genomslag, vilket påverkar produktiviteten per utbildningsområde i kronor. Under vissa år, till exempel ett valår då UR producerar ett stort antal viktiga program kring valet och det demokratiska systemet, får detta även genomslag på produktiviteten då dessa program har ett större inslag av aktualiteter och därmed en lägre hållbarhet. Dessutom får stora resurskrävande satsningar genomslag ett visst år, till exempel *Livet i Mattelandet* som producerades under 2018 eller *Seniorsurfarna* och *Seniorsurfarskolan* som producerades under 2020 och 2021. Därför kan också produktiviteten per utbildningsområde fluktuera mellan åren. Till exempel var produktivitetsmåttet för utbildnings-

Tabell 7.3.1 Hållbarhetsfaktor per utbildningsområde 2019–2021

Utbildningsområden	2019		2020		2021	
	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio
Yngre barn (F–3)	9,7	8,9	9,7	8,7	9,5	7,6
Äldre barn (4–6)	5,8	7,3	5,1	6,1	6,0	6,4
Unga (7–9, Gym)	7,2	5,2	6,6	5,6	7,6	5,6
Högskola (inklusive lärarförbildning)	1,1	5,0	1,1	5,0	1,2	5,0
Folkhögskola/studieförbund	5,9	8,5	2,2	5,7	7,2	5,0
Folkbildning	6,0	5,0	5,2	4,6	5,4	5,5
Totalt	6,0	6,7	5,0	6,0	6,2	5,9

Tabell 7.3.2 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde radio (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet)

Produktivitet per utbildningsområde radio	2019	2020	2021
Yngre barn (åk F–3)	46,9	25,6	45,7
Äldre barn (åk 4–6)	14,9	43,4	33,8
Unga (åk 7–9, Gymnasium)	37,3	33,2	42,1
Högskola (inklusive lärarförbildning)	57,6	40,0	605,8
Folkhögskola/studieförbund	32,1	66,5	75,4
Folkbildning	21,2	25,7	34,2
Totalt	30,1	30,8	41,2

Tabell 7.3.3 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde tv (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet)

Produktivitet per utbildningsområde tv	2019	2020	2021
Yngre barn (F–3)	110,6	64,6	105,9
Äldre barn (4–6)	125,9	131,2	138,7
Unga (7–9, Gymnasium)	158,6	116,8	56,3
Högskola (inklusive lärarförbildning)	102,7	119,1	95,0
Folkhögskola/studieförbund	72,0	695,0	143,8
Folkbildning	30,7	28,1	47,2
Totalt	50,6	59,2	55,9

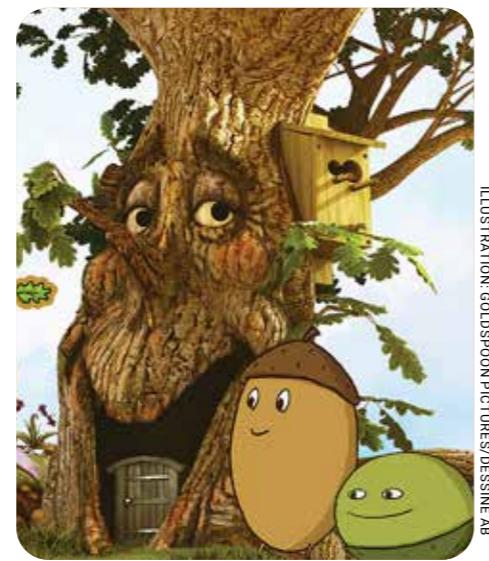

ILLUSTRATION: GOLDSPOON PICTURES/DESSINÉ AB

FOTO: HABEN SOLomon

område folkhögskola och studieförbund för tv högt (=läg produktivitet) 2020 men är 2021 tillbaka på högre produktivitet. Samma effekt ses för högskola radio, tabell 7.3.2, som har ett högt produktivitetsmått 2021 (=läg produktivitet) vilket förklaras av att ett enskilt programprojekt, *Fatta Familjen*, har fått genomslag.

Ju högre hållbarhetsfaktor per produktion, desto lägre blir snittkostnaden och desto högre blir produktiviteten. UR har inte heller som mål att produktivitetsmåttet ska vara detsamma för respektive utbildningsområde varje år. Måttet är i stället ett sätt att framför allt ta hänsyn till kvalitetsfaktorn hållbarhet och därmed bättre speglar hur effektivt UR har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna samt behoven i samhället.

Kostnadseffektivitet

UR lägger stor vikt vid kostnadseffektivitet i alla led, även om effektiv styrning av verksamheten snarare handlar om att styra verksamheten mot – samt uppna – uppsatta mål för att nå dem snarare än att fokusera på att verksamheten ska bedrivas med så få ekonomiska medel som möjligt. UR:s övergripande strategi tar avstamp i public service-uppdraget och dess specifika villkor och UR följer årligen upp såväl den effekt programutbudet har som reурсåtgång för programproduktion.

Kostnadseffektivitet kan beskriva förhållandet mellan måluppfyllelse och resursförbrukning – för att produktion av en tjänst eller vara ska anses vara kostnadseffektiv måste den sättas i relation till måluppfyllelsen. Det innebär enligt en utvärdering från Oslo economics, *Evaluering av NRKs arbete med effektiv drift/2021-251-1030*, att nedskärningar eller olika prioriteringar inte ska likställas med kostnads-effektivitet. Tvärtom kan budgetnedskärningar leda till minskad måluppfyllelse. Rapporten konstaterar också att det är viktigt för ett public service-bolag att

ha tydliga målsättningar men att många av dessa mål inte är direkt mätbara. För att UR ska nå uppsatta mål och leva upp till medelsvillkor och villkor i sändningstillståndet ser bolaget hela tiden över hur resurserna kan användas så effektivt som möjligt.

Bland de specifika public service-uppdrag som UR har ingår bland annat att producera ett utbud till målgrupper i samhället som ingen annan aktör specifikt producerar ett utbud för. Det handlar bland annat om att producera/skapa ett utbud för de nationella minoriteterna, för elever i särskolan, tillgänglighetstjänster som syn- och teckenspråkstolning samt produktioner som bidrar till att stärka läskunnighet för elever i grundskolan eller svenska för invandrare. Dessa är viktiga och specifika public service-uppdrag som inte kan mäts och värderas på gängse (kommersiellt) vis – det är dyra minuter men viktiga för att nå måluppfyllelse.

När UR till exempel väljer att producera program för en icke-hörande publik direkt på teckenspråk, i stället för att teckenspråkstolka innehåll, bidrar det till en större effekt hos den icke-hörande målgruppen men till en högre kostnad per minut än program som riktas till bredare målgrupper. På samma sätt som specifika (smala) uppdrag måste även konstnärlig kvalitet och bredden i utbudet vägas in vid bedömning av effektiviteten i verksamheten. En dramaproduktion är till exempel betydligt mer resurskrävande än inspelning av en föreläsning men bågge sorters produktion rymmer inom UR:s breda kunskapsuppdrag.

UR har även satt upp ett antal interna nyckeltal för att säkerställa att innehållet i programproduktionen ligger i linje med såväl sändningstillståndet som UR:s övergripande strategi. Det handlar till exempel om nyckeltal för att uppfylla villkor om att UR ska ha en omfattande nyproduktion för barn och unga, att tillgängligheten för syn- och teckenspråkstolning ska prioriteras för barn och unga eller villkoret att programutbudet ska speglar förhållanden i hela

▲ **Antisemitism i dag** (lärarförbildning) är en poddserie som beskriver den antisemitism som finns i Sverige och världen: inom yttersta högern, inom islamistiska kretsar, i delar av vänstern och i vissa grupper med rötter i Mellanöstern. Forskarröster om ämnet varvas med personliga erfarenheter av att ha blivit utsatt.

FOTO: DRZ

I Unga på tvärs (gymnasiets) är ingen ensam med att hantera de utmaningar och svåra situationer som livet är fyllt av. Här kan de unga tryggt berätta sin historia, för här är det tillåtet att vara mänskliga med alla de tankar, känslor och erfarenheter som det innebär.

landet och den variation som finns i befolkningen. För det sistnämnda villkoret har UR bland annat ställt upp ett strategiskt mål om att årligen spela in programutbud i landets alla 21 län.

Ett sätt för UR att arbeta för ett effektivt resursanvändande är att utifrån beslutade strategier och strategiska mål mäta den effekt programutbudet har för viktiga målgrupper. Detta görs dels genom en årlig attitydundersökning som Novus genomför på UR:s uppdrag (se kapitel 2), dels genom dialogmöten med specifika målgrupper men också genom andra former av kommunikation och dialog med målgrupperna.

Ett strategiskt mål som följs upp i Novus attitydundersökning för UR under tillståndsperioden 2020-2025 är till exempel att sex av tio användare ska uppleva att UR:s utbud bidrar till lärande. Detta mål nås redan under 2021 med god marginal, då 68 procent bland allmänheten och 89 procent av lärarna anser detta (se diagram 2.2.2).

Ett annat mål är att sju av tio ska ha en positiv inställning till UR (se diagram 2.3.1). Bland allmänheten i stort är andelen positivt inställda till UR 60 procent och andelen lärare som är positivt inställda är 89 procent. Hos allmänheten är det en bit kvar tills målet är nått vilket gör att UR noggrant kommer att analysera hur målet ska nås.

För UR är kunskapsuppdraget helt centralt och strategier och strategiska mål styr, tillsammans

med ekonomisk kontroll och resursfördelning med fokus på programproduktion, verksamheten mot visionen – frihet genom kunskap, för de många och de få.

Åtgärder för ökad produktivitet

Under 2021 har UR implementerat PPM (Project portfolio management), ett verktyg som samlar data kring programproduktioner på ett och samma ställe. PPM är tillgängligt för alla inom programproduktion och syftar till att förenkla planering och fördelning av produktionsresurser. Verktyget kommer fortlöpande att utvecklas och anpassas efter verksamhetens behov. UR ser dessutom kontinuerligt över organisationen och vidtar nödvändiga åtgärder för att öka produktiviteten.

Sidoverksamhet

UR har under 2021 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

Kommersiella samarbeten

UR har under 2021 inte deltagit i några kommersiella samarbeten. UR definierar (gemensamt med SVT och Sveriges Radio) kommersiellt samarbete enligt följande:

Samarbete med kommersiell aktör som genererar intäkter till UR. En kommersiell aktör driver verksamhet med syfte att generera vinst. Med ett

kommersiellt samarbete avses inte en ren försäljning (till exempel visningsrädder) eller andra typer av mer passiva intäkter.

7.4 Mått på lärandeefekt

För att ta reda på hur användarna uppfattar UR genomför Novus årligen, på uppdrag av UR, en attitydundersökning. Dessutom utför UR egna webbundersökningar. Utöver dessa har UR sedan 2017 arbetat med att ta fram en metod för att beskriva vilken lärandeefekt enskilda program och programserier har. Metoden är inte tänkt att aggereras och användas på företagsnivå utan för att driva utveckling och kvalitet i enskilda produktioner. Mått på lärandeefekt är tänkt att ha en långsiktig positiv påverkan på de övergripande mål som beskrivs i kapitel 2.

Under 2021 har en projektgrupp fortsatt att utveckla metoden för att göra den enklare och tydligare med hänsyn till den lärandeefekten ett program har. Nytt för 2021 är bland annat att användningen av UR:s program även på tredjepartsplattformar (Spotify, iTunes, Youtube, SVT Play och Sveriges Radio Play) ingår, vilket ger en mer rättvis bild över användningen av programmen. Dessutom har antal svarande som betygssätter programmen utökats så att även elever deltar.

UR har tidigare kombinerat två kriterier för måttet: användning och lärande utifrån resonemanget att enbart hög användning eller betyg som tar fasta på kvaliteten inte räcker för att påvisa en effekt, men genom att kombinera en kvalitativ betygssättning med användningen kan man få fram ett programs effekt på lärandet.

Metoden har dock visat sig problematisk. Program med ett specifikt innehåll som vänder sig till en mindre målgrupp (särskola, nationella minoriteter med flera) har fått ett sämre mått på lärandeefekt då en mindre publik har tagit del av programmen.

Detta trots att användningen inom den specifika målgruppen är hög och programmen får höga lärandebetyg. Därför väljer UR framöver att fokusera på betygen som ett mått på programmens lärandeefekt.

Användning

Användningen är dock fortfarande viktig som en parameter av flera för att utvärdera om UR:s program har effekt på lärandet. Användningen av programmen i 2021 års utvärdering mäts därför dels genom onlinerating på UR:s digitala plattformar under 12 månader, på SVT Play under 3 månader, och dels genom användningen (strömstarter) på Sveriges Radio Play, UR:s Tripp, Trapp, Träd-app, Spotify, iTunes och YouTube.

Onlinerating tar hänsyn till hur många användare som har tittat/lyssnat på hela programmet vilket inte strömstarter gör. UR mäter inte heller användning via sändningar i marknätet för att få fram lärandeefekt.

UR är en digital kanal och de flesta av UR:s utbildningsprogram används på de digitala plattformarna långt efter att de har sänts. Genom att släppa användningen via sändningar i marknätet kan även program som publiceras exklusivt på webben mäts liksom tidigare års programproduktoner och på så vis blir det ett mer flexibelt mått.

Lärande

Lärande har mäts genom en kvalitativ webbenkät där lärare, elever och allmänheten har besvarat fyra frågor med avseende på lärandeefekten. Frågorna besvaras enligt en 5-gradig skala där 5 är högsta betyg. Enkäten har besvarats av lärare som använt programmet i sin undervisning, elever eller allmänheten som har tagit del av programmet. Betygen i tabell 7.4.1 är en sammanvägning av alla svar.

Mejl till UR
"Jag vill bara framföra ett tack och min uppskattning för programserien Jag jobbar. Jag jobbar som karta-slärare inom fastighet, anläggning och byggnation och har svårt att hitta material och filmer som riktar sig till våra elever med lätt utvecklingsstörning. Eleverna och jag tycker att filmlerna är väldigt lärorika."

Tabell 7.4.1 Mått på lärandeefekt

Användning	Målgrupp	Lärandebetyg	Användning	Klassrumvisning
Djuren på Djuris	Förskola	4,3	1 784 464	96 %
Tripp, trapp, träd	Förskola	4,0	289 238	87 %
Vad händer med återvinningen?	Åk F–3	4,3	207 017	95 %
Vara vänner	Åk F–3	4,4	223 524	94 %
Djur som förändrar världen	Åk 4–6	4,2	168 670	80 %
Drakskeppet	Åk 4–6	4,3	75 676	83 %
Orka plugga	Åk 7–9	4,1	1 334 479	91 %
Skrivjouren	Åk 7–9	3,8	82 171	93 %
Algoritmen	Gymnasiet	4,6	94 701	–
Dör för dig	Gymnasiet	4,0	48 947	–
Svenska förklarad	Gymnasiet	4,1	375 303	–
Hjärta och hjärna	Folkbildning	4,2	332 594	–
Idrottens himmel och helvete	Folkhögskola/Studieförbund	2,8	19 621	–
Seniorsurfarskolan	Folkhögskola/Studieförbund	4,0	48 947	–

▲ Fjärde säsongen av Skam Deutschland (gymnasiet) fortsätter att följa vännerna som nu står inför nya utmaningar och viktiga livssval när vuxnenlivet snart ska börja. I episod 10 firar vännerna av Amira, sista kvällen innan hon åker till Australien.

Lärandeefekt 2021

Under 2021 testades metoden på sammanlagt 14 programserier (se tabell 7.4.1).

Medelvärdet för lärandebetyget kan sägas vara relativt högt för de produktioner som hittills testats. De flesta programserierna får fyra eller högre i genomsnittsbetyg på en femgradig skala där fem är maxbetyg, och endast ett program får ett betyg lägre än 3.

Nytt för 2021 års undersökning är att lärarna har svarat på hur de har använt programmen: gemensam uppspelning i klassrummet eller har eleverna tagit del av programmet enskilt? Av svaren framgår att programmen i de allra flesta fall har använts vid gemensam tittring/lyssning i klassrummet. Det innebär att antal användare är betydligt större än vad statistiken avspeglar då mellan 15–30 elever kan delta vid en och samma uppspelning i ett klassrum.

Lärdomar

Den kvalitativa betygsättningen är relativt hög för program med både stor och liten publik. Det finns också en tydlig korrelation mellan höga betyg och hög användning för de allra flesta program. Men att kombinera användning med betyg är vansktigt. Programserien Djuren på Djuris riktar sig till de äldre barnen i förskolan och innehåller 20 episoder om cirka 10 minuter vardera. Korta och roliga avsnitt som barnen tittar på i förskolan men förmodligen även enskilt hemma om man ska förstå

den höga användningen på 1 784 464 visningar (mätt i onlinerating) då det finns cirka 300 000 barn i åldern 4–5 år. Att kombinera betyget med användning ger ett högt mått, men säger inte mer än att det är ett populärt program som också får höga betyg vad avser lärande. Programserien *Algoritmen* (gymnasiet) å andra sidan innehåller 28 episoder om cirka 30–40 minuter vardera och får högst lärandebetyg av alla programserier, 4,6 i snittbetyg. Här är användningen betydligt lägre och nästan uteslutande enskild. I fallet med *Algoritmen* skulle måttet för lärandeefekt bli missvisande på grund av den lägre användningen trots att lärandebetyget är mycket högt.

Varken strömstarter eller onlinerating berättar hur många enskilda personer som tagit del av ett program, men ger en fingervisning om hur hög användningen är. Det saknas fortfarande tillförlitligt dataunderlag för hur många enskilda individer som faktiskt har nåttas av ett enskilt program digitalt för att kunna applicera ett generaliserbart mått på en population. Detta är extra kännbart för UR eftersom exempelvis klassrumsvisningar inte registreras, vilket försvarar möjligheten att uppskatta hur många som faktiskt har tagit del av ett program vid ett och samma uppspelningstillfälle. Användningen är inte oviktig för att utvärdera ett programs effekt på lärande, men olika typer av program används på olika sätt och av olika

Att skriva är både roligt och lätt, framförallt om man gör det tillsammans. *Skriv med Ylva* (åk F–3) tar upp berättelsens viktigaste byggstenar: vem, var, hotet, målet och tillvägagångssättet. Barn från hela Sverige är med och skriver och tillsammans bidrar de med olika byggstenar som skapar nya spännande sagor.

- Evenemang, galor, utmärkelser och viss kulturverksamhet.

- Överenskommelser för insatser på minoritetsspråk och teckenspråk samt för personer med funktionsnedsättning, som ligger till grund för verksamheterna som beskrivs i kapitel 6.4 – 6.6.

- Medfinansiering av medieforskning och publikundersökningar.

- Kunskapsförmedling kring public service-uppdraget och mediernas roll i demokratin, som exempel Fria ordets dag som också beskrivs i kapitel 6.1.

- Språkvård, rådgivning och utbildningar inom svenska språket, vilket beskrivs i kapitel 3.8.

- Utbildningar inom programjuridiska frågor.

- Tät dialog och erfarenhetsutbyten inom exempelvis hållbarhetsfrågor, juridik och lagstiftningsfrågor samt flera andra områden som påverkar verksamheterna.

- Löpande dialog och samarbete kring utveckling av public service-redovisningarna.

Om En förälders dagbok

"Jag kanske är ensam om att tycka som jag gör, men det känns väldigt märkt att ni dramatiserar de här ungdomarnas djupt tragiska berättelser. De är viktiga och bör berättas men skulle få större genomslag med en helt neutral och avskalad uppläsning."

De tre bolagen har också ett nära samarbete med de andra nordiska public service-bolagen i en rad frågor, bland annat inom Nordvision vars syfte är att stärka public service i Norden. Medlemmarna samproducerar och utväxlar program, samutvecklar format och delar olika former av kunskap över gränserna.

Om Kort-filmsklubben

"Har kikat på Kortfilmsklubben och sett så mycket bra kortfilmer som ligger där. Filmer med mycket humor, värme och känsla som beskriver hur livet kan vara. Jag har hittat en guld-klimp i det kommersiella bruset."

Flertalet av de redovisade samarbetsområdena med de två övriga programbolagen bidrar till att UR:s verksamhet bedrivs rationellt enligt de ekonomiska förutsättningarna i medelsvillkor 1 och 4 (se bilaga 9.6).

Koncerngemensamma upphandlingar

Under 2021 avslutade de tre programbolagen Sveriges Radio, SVT och UR i samarbete med Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF) 26 större gemensamma upphandlingar:

- Upphandlingar som omfattade samtliga programbolag avsåg konstruktörstjänster, arkitekttjänster, försäkringsförmedlingstjänster, el-service och mindre el-entreprenader, byggservice och mindre byggentreprenader, posttjänster, företagspaket och gods inrikes samt bud i Stockholms län, utrikes transporttjänster.
- SVT och UR genomförde gemensamma upphandlingar av nätverksprodukter, sändningsryggsäckar, robotsystem för studiokameror, camera tracking system, kameror och kameratillbehör, säkerhetskonsulter samt service och support på print samt tillbehör.
- SRF, UR och SVT genomförde en gemensam upphandling av mobiltelefoner och tillbehör.
- UR, Sveriges Radio och SVT genomförde gemensamma upphandlingar av tryckeritjänster, AV-teknik och installationer, köp/leasing av personbilar, säkerhetsprodukter inom it, miljökonsulter samt säkerhets-

utrustning med tillhörande tjänster.

- SVT och Sveriges Radio genomförde en gemensam upphandling av en röstnings- och insamlingstjänst.
- UR och Sveriges Radio genomförde gemensamma upphandlingar av installationstjänster samt ljudtekniskt material.

Under 2021 påbörjades vidare koncerngemensamma upphandlingar av företaghälsovård, synundersökningar och bildskärmsglasögon, prenumerationstjänster, lässystem och tillhörande tjänster, persondatorer och surfplattor, sakförsäkringar, växter och växtservice samt hotelltjänster.

Gemensamt serviceföretag

SRF, Sveriges Radio Förvaltnings AB, är ett serviceföretag med cirka 60 anställda som ansvarar för gemensamma service- och stödfunktioner åt de tre programbolagen UR, Sveriges Radio och SVT. Företaget arbetar på uppdrag av de tre programbolagen och sköter verksamheter som research, arkiv, telefonväxel, distribution, friskvård och fastighetsförvaltning. SRF är även fastighetsägare i Stockholm, Göteborg och Umeå.

SRF ägs av SVT (61 procent), SR (34,4 procent) och UR (4,6 procent) och finansieras genom att programbolagen avstår avgiftsmedel enligt en kostnadsfördelningsmodell.

Samordning av lokaler

Gemensamt med SRF har bolagen ett fastighetsråd som samordnar lokal- och fastighetsfrågor, och programbolagen samlokalisera och samutnyttjar

Att vara tonårsförälder är sällan enkelt. Att vara förälder till en tonåring som dessutom mår psykiskt dåligt är ännu tuffare. Så vad gör man som förälder för att hjälpa sin tonåring? I *Dolt under ytan* (folkbildning) får tittaren följa med sex föräldrar och deras tonåringar in i terapirummet. Samtalen leds av en utbildad psykolog och syftar till att skapa igenkänning, ge hopp och verktyg.

FOTO: DANIEL RILEY

lokaler där det är möjligt och rationellt.

Alla tre bolagen är samlokaliserade i Göteborg och Stockholm.

Sveriges Radio och SVT är samlokaliserade i Arvidsjaur, Borås, Kalmar, Karlskrona, Kiruna, Linköping, Norrköping, Skellefteå, Visby och Örnsköldsvik.

UR och Sveriges Radio är samlokaliserade i Malmö.

Dialog och kunskapsförmedling

De tre bolagen arrangerar tillsammans med lokala tidningshus Fria ordets dag där sjätteklassare får lära sig mer om journalistik, tryck- och yttrandefrihet och källkritik. 2021 utvecklades Fria ordets dag till ett digitalt evenemang vilket ger fler skolor över hela landet möjlighet att delta. Under hösten 2021 deltog sammanlagt 213 skolor.

Tillsammans arrangerar programbolagen den årliga konferensen PS Funk, där företrädare för olika organisationer med fokus på frågor om tillgänglighet och funktionsrätt möter företrädare för Sveriges Radio, SVT och UR. Syftet är att inspirera till bättre inkludering av personer med funktionsnedsättning i public service. Under 2021 då pandemin inte tillät att konferensen hölls fysiskt ersattes den i stället av tre halvdagsseminarier där deltagarna möttes digitalt.

Programsamarbeten

- UR och Sveriges Radio samarbetar kring Barnradions bokpris.

▼ **Drakskeppet** (åk 4-6) är en radioserie som handlar om en ung flickas kamp, under vikingatiden, för att överleva i ett nytt land.

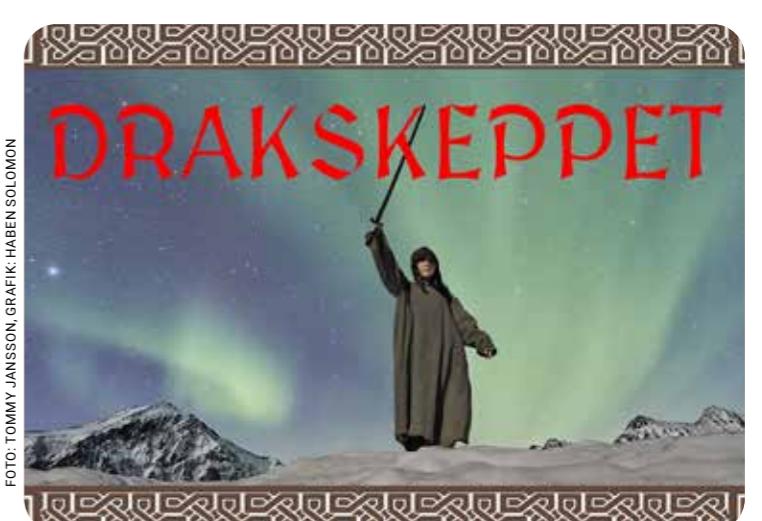

FOTO: TOMMY JANSSON, GRÄFIK: HABEN SOLOMON

Upptäckter i rymden (folkbildning) handlar om mänskligentens resa för att erövra rymden och förstå kosmos själva vävnad. Med varje större teknisk utveckling av teleskop har vetenskapliga pionjärer gjort observationer som utmanar vår förståelse av universum. Det var till exempel först med uppfanningen av teleskopet som mänskligenten lärde sig att jorden inte var centrum för solsystemet.

FOTO: C. PADILLA, NASA/JPL-Caltech

Planer för framtiden

Demokrati och kunskap står alltid i fokus för UR, vilket blir speciellt tydligt under ett valår som 2022. För UR innebär det bland annat en stor programsatsning om demokratin riktad framförallt mot unga. Parallelt fortsätter programsatsningar på bland annat hållbar utveckling, kunskapsmålen i skolan – och källkoll.

UR:s specifika kunskapsuppdrag bidrar till barns, ungas och vuxnas lärande och utveckling. Kunskap är grunden för att individen ska kunna göra informerade val, nå sin fulla potential och fritt välja sin väg genom livet. Under ett valår riktas extra mycket ljus på vad demokrati är och hur den fungerar. UR gör därför en programsatsning om demokrati med ett innehåll som spänner från hur demokrati på gräsnivå fungerar till hur själva riksdagsvalet går till samt de politiska partiernas roll i Sveriges demokrati. Men också vad som kan hota demokratin.

Genom programutbudet vill UR bidra med kunskap och ge verktyg för att varje individ ska ges möjlighet att utveckla de förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle, att kritiskt utvärdera olika former av information, och att fatta välgrundade beslut både som användare och som producent av information och medieinhåll.

En av de största samhällsutmaningarna – oavsett om det är valår eller inte – är att bidra till ökad medie- och informationskunnighet (MIK) hos alla som bor i Sverige. Alla behöver kunna värdera och sortera fakta i det rika informationsflöde som omger oss för att undvika att bli lurad eller manipulerad. Men det är också avgörande för den enskilda individen att ha tillräckliga digitala kunskaper för att kunna vara delaktig i samhället. Under 2022 kommer säsong tre av tittarsuccén *Seniorsurfarna* att fokusera på digital delaktighet. Hur gör man sin röst hörd online? Och hur surfar man säkert på nätet? Även en ny säsong av *Källkoll* (åk 7–9) publiceras under året, denna gång med fokus på riksdagsvalet och valrörelsens alla olika budskap och kampanjer. Med *Källkoll* rustas användarna att själva kunna skilja ut vad som är sant och falskt och vilka källor som är trovärdiga för att kunna stå emot rykten och

lägner i informationsflödet, framför allt på sociala medier.

En annan av de stora samhällsutmaningar vi står inför är hur vi ska nå ett mer hållbart samhälle. Stora och komplicerade frågor som lätt kan få individer att misströsta. Här vill UR genom programutbudet bidra till att öka kunskapen om hur man som enskild medborgare kan agera. Under 2022 fokuserar UR på innehåll och aktiviteter för en vuxen publik med program som *Prylberget* och *Klimatkampen*, vars innehåll hjälper människor till ökad kunskap om hur man lever hållbart.

En annan satsning under 2022 är UR Vetskaps, ett programformat där UR kommer att presentera angelägen, svensk forskning och vetskaps.

Kunskap står i centrum i UR:s programutbud oavsett om det handlar om att ha tillräckliga språkkunskaper för att klara sig i samhället, hur man lever mer hållbart eller vad som krävs för att ha källkoll. För de allra yngsta börjar kunskapsresan redan i förskolan. Förutsättningen för kunskap och lärande är en trygg miljö och med *Djuren på Djuris* (förskolan) har UR bidragit till att pedagoger och barn över hela landet kan arbeta med frågor som är viktiga för att skapa en trygg miljö för förskolebarnen. Under 2022 släpper UR uppföljaren *Djuren på Djuris börjar skolan* för grundskolans yngsta elever. En annan efterlängtad serie är den nya säsongen av *Geografens testamente* (åk 4–6) som kommer att sändas under 2022.

UR drivs av att ge alla frihet genom kunskap – för de många och de få. Det sker genom att vara en motkraft mot ökande kunskapsklyftor i samhället. För de som drabbas av utanförskap på grund av bristande kunskaper, förutsättningar eller förmåga att hävda sina behov öppnar UR dörrarna till innanförskap. UR vill ge alla makt över kunskapen.

**Visste
du att ...**
86 procent av
de tillfrågade
11-15-åringarna
anser att UR har
program som de
lär sig saker av.

I *Dock'n'Roll* (åk F–3) möter tittaren Ronny Rhythm, Nelly Note och alla de andra världsbördiga artisterna på Dock'n'roll studio. Alla har de haft strålande karriärer, men nu har skivbolagsdirektören Monica Anderberg tröttat på hur det låter när de spelar sin musik.

FOTO: JOHAN BERGMARK

Bilagor

9.1 Kontakter med utbildningsväsendet

Skolor och förskolor

Abrahamsbergsskolan, Bromma
Alfred Dalinskolan, Jönköping
Alirskolan, Bollnäs
Alvikskolan, Stockholm
Bettna Skola, Katrineholm
Birgittaskolan, Örebro
Björknäskolan, Nacka
Björngårdsskolan, Stockholm
Britsarvsskolan, Falun
Bräntbergsskolan, Umeå
Entréskolan, Enköping
Fjärdingskolan, Borås
Förskola Toppen, Stockholm
Gantofa skola, Helsingborg
Gylle skola, Borlänge
Hagaskolan, Umeå
Hälsinggårdsskolan, Falun
Kannebäckskolan, Göteborg
Kolgårdsskolan, Jönköping
Kristinaskolan, Härnösand
Kungsklippestekolan, Huddinge
Liljeskolan, Trelleborg
Malmö Montessoriskola, Malmö
Manillaskolan, Stockholm
Mullsjöskolan, Mullsjö
Mälardödens skola, Stockholm
Mörbyskolan, Danderyd
Nordhemsskolan, Göteborg
Nya Stenkulaskolan, Malmö
Ornässkolan, Borlänge
Pilskolan, Uppsala

Myndigheter och organisationer

Barn & Utbildning, Sundsvalls kommun
Fjärrundervisning på teckenspråk, SPSM
Folkhälsan, Finland
Jämställdhetsmyndigheten, Angered
Malmö Ungdomscentral
Skol- och fritidsförvaltningen, avdelningen för modersmål, Helsingborg
SPSM, Örebro och Luleå
Tornedalsteatern, Pajala
Unga relationer
Språkkraft

Högskolor och vuxenutbildning

Luleå tekniska universitet, Luleå
Marieborg folkhögskola, Linköping
Kungliga musikhögskolan, Stockholm

SFI på Campus Åsö och Liljeholmen, Stockholm
Skarpnäcks folkhögskola, Stockholm
Folkhögskolornas serviceorganisation
Ölands Folkhögskola

Företag

Binogi
Liber förlag
Skolmedia

Bibliotek

Biblioteksregion Dalarna
Biblioteksregion Gävleborg
Biblioteksregion Östergötland

Mediecentraler

AV Media, Dalarna
AV Media, Skåne
AV-media, Kalmar
AV-media, region Kronoberg
GR Utbildning, Göteborg
Järfälla mediecenter
Mediacenter, Jönköpings län
Mediacenter, Region Västerbotten
Mediapoolen
Mediapoolen, Borås
Mediecenter, Värmland
Medioteket, Stockholm
Norrköpings mediecenter
Pedagogiskt center, Helsingborg
Skolmedia
SLI Education
Utbildningsförvaltningen, Botkyrka kommun

Bilaga 9.2 Uppfyllelse av krav i sändningstillstånd

ST	Villkor	Utfall	Kapitel
ST 1	Sända ljudradio- och tv-program.	UR har sänt 384 timmar radio och 3 535 timmar tv.	4.1
ST 2	Sända sökbar text-tv.	UR har sänt text-tv.	4.1
ST 3	Ska kunna tas emot av alla.	UR sändningar har kunnat nås av hela befolkningen.	3.10, 3.11, 4.1
ST 4	Använda analog utsändningsteknik för ljudradio.	UR använde analog sändningsteknik i radio.	3.10
ST 5	Använda digital utsändningsteknik vid sändning av tv.	UR använde digital sändningsteknik i tv.	3.10
ST 6	Hög kvalitet vid utsändning. Samverka i tekniska frågor. Ingå avtal API enligt europeisk standard.	Den tekniska kvaliteten var hög. Under 2021 har inga tekniska frågor varit aktuella för samverkan. Har ej använt sådan tjänst.	3.10
ST 7	UR har ett mångsidigt programutbud. UR tillhandahåller ett varierat utbud på det svenska språket. Jämställdhet och mångfald. Spegling av hela landet.	UR har en spridning i utbudet mellan olika utbildningsområden och ämnen. 39 procent av UR:s sändningar är på svenska, UR värnar svenska språket. Intern speglingsmätning har utvecklats under 2021. Villkoret följs upp i Novus-undersökningen samt speglingsmätningen.	5 3.8, 6.7 5.5 2.1, 5.5
ST 8	Utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. UR ska koncentrera programverksamheten till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor. Förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. Användarna ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten.	Utbildningsutbudet har utvecklats och vidgats. UR har koncentrerat programverksamheten till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten har inkluderat barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor. UR förstärker, breddar och kompletterar de insatser som görs av andra på dessa områden. Användarna har getts möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten	6.1 5 5.6 2.3.5 6.8, 6.9
ST 9	Variation i produktionsformer.	UR har haft variation i produktionsformer.	3.2
ST 10	Barn och unga . Språkliga behov hos barn och unga.	UR har ett varierat utbud, omfattande nyproduktion för barn och unga. UR tar hänsyn till språkliga behov hos barn och unga tillhörande språkliga eller etniska minoriteter.	6.2 6.9
ST 11	Tillgänglighet.	UR har uppfyllt kraven på tillgängliggörande och tillgänglighet.	6.8
ST 12	Mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns.	UR har ett mångsidigt utbud som speglar olika kulturer.	6.4, 6.6 6.9
ST 13	Nationella minoritetsspråk och teckenspråk.	Bolagens sammantagna utbud på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk har uppgått till minst 2019 års nivå. Bolagens sammantagna utbud på jiddisch har ökat jämfört med 2019 års nivå. UR:s första sändningar på jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska har ökat jämfört med 2019 års nivåer.	6.9 6.9 6.9
ST 14	Opartiskt och sakligt.	UR har utövat sändningsrätten opartiskt och sakligt utom vad gäller två program som prövades för opartiskhet och fälldes.	3.7
ST 15	Beriktigande.	Ingen begäran om beriktigande har inkommit 2021.	3.7
ST 16	Genmäle.	Ingen begäran om genmäle har inkommit 2021.	3.7
ST 17	Enskildes privatliv.	Utbildningar genomförs och redaktionella samtal förs löpande för att respektera den enskildes privatliv.	3.4
ST 18	Tv:s och radions särskilda genomslagskraft.	Utbildningar genomförs och redaktionella samtal förs löpande för att ta hänsyn till ljudradions och tv:s särskilda genomslagskraft.	3.4
ST 19	Reklam.	UR sänder inte reklam.	3.3
ST 20	Direkt sponsring. Indirekt sponsring.	Ingen sponsring har förekommit.	3.3
ST 21	Reklam enligt 17 §.	Reglerna följs.	
ST 22	Produktpalcering.	Ingen produktpalcering har förekommit.	
ST 23	Hög säkerhet.	UR håller hög säkerhet.	
ST 24	Beredskapsplaner.	UR skickar årligen in en beredskapsplan till MSB och Kulturdepartementet	
	Samråd med MSB.	Samarbete med MSB sker.	
ST25	Högsta beredskap.		

Bilaga 9.3 Uppfyllelse av krav i medelsvillkor

	Villkor	Utfall	Kapitel
MV 1	Verksamheten ska bedrivas rationellt, åtgärder ska vidtas för ökad effektivitet och produktivitet.	UR har drivit verksamheten rationellt och gjort åtgärder för ökad produktivitet och effektivitet.	7
MV 2	Medel till kärn- och kompletterande verksamhet.	Medlen har huvudsakligen använts till kärnverksamheten.	7
MV 3	Sidoverksamhet.	UR har under 2021 inte bedrivit sidoverksamhet.	7.3
MV 4	SRF.	UR har anslagit medel till SRF.	7
MV 5	Distribution.	SVT står enligt avtal för UR:s distributionskostnader.	7.1
MV 6	Sändningar.	UR har sänt i SR:s och SVT:s kanaler. Allmänheten kan ta emot UR:s sändningar utan särskild betalning utöver radio- och tv-avgiften.	4.1
MV 7	Teknisk utveckling av produktions- och distributions-teknik.	UR har deltagit i den tekniska utvecklingen av distributionsteknik för radio och tv.	3.10 3.11
MV 8	Utbudet ska utformas på sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig programmen.	De egna plattformarna har prioriterats vid distribution på internet.	4.2
MV 9	Distribution på externa plattformar.	UR arbetar kontinuerligt med att tillgängliggöra programutbudet för att så många som möjligt ska kunna tillgodogöra sig programmen.	4.4
MV 10	Sändningar utanför Sverige.	UR har inte tillgängliggjort sändningar utanför Sverige.	4.1
MV 11	Kärn-, kompletterande och sidoverksamhet.	UR har en god balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet.	4.6
MV 12	Tillgängligheten till och kunskap om programmen Samarbete med aktörer inom utbildning och forskning.	UR samverkar med flera aktörer.	3.3, 3.5 5.3
MV 13	Överenskommelser mellan bolagen.	Överenskommelser har gjorts mellan bolagen och sänts in till Kulturdepartementet och MRTV.	6.8, 6.9
MV 14	Förhandsprövning av nya tjänster/väsentliga förändringar av befintliga tjänster inom kompletterande verksamhet.	Inga nya/väsentliga förändringar av befintliga tjänster inom ramen för kompletterande verksamhet har gjorts.	3.6
MV 15	Regional indelning av organisation.	UR är lokalisrat till Stockholm, Göteborg och Malmö.	7.5
MV 16	Livskraftig produktionsmarknad i hela landet.	UR har under 2021 ökat andelen utlägg på externa produktionsbolag.	3.3
MV 17	Sändningstid.	Avtal finns och ingen oenighet har uppstått.	4.1
MV 18	Uphörande av sändningstillstånd.		
MV 19	Redovisning av uppdraget.	Se denna public service-redovisning.	
MV 20	Programstatistik, programkategorier andel av sändningstid, resursförbrukning för respektive kategori.	Programstatistiken är utformad så att jämförelser över tid är möjlig.	3, 4, 5, 6, 7
MV 21	Bolagen ska sträva efter att utveckla gemensam redovisningsform.	Bolagen har samarbetat för att ta fram ny och gemensam struktur för redovisningen för tillståndsperioden.	1.1
MV 22	Revisorer.	Revisorer granskar såväl denna redovisning som budgetunderlagen. Revisorsintyg bifogas.	

Bilaga 9.4 Nationella minoritetsspråk, sammantagen volym alla bolagen

2019	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 502,00	377,00	42,00	7 921,00	100	100	100	100
Jiddisch	7,00	3,00	3,00	13,00	100	100	100	100
Meänkieli	1 107,00	62,00	19,00	1 188,00	100	100	100	100
Romani chib	444,00	76,00	20,00	540,00	100	100	100	100
Samiska	1 428,00	162,00	21,00	1 611,00	100	100	100	100
Teckenspråk	0,00	226,00	37,00	263,00	0,00	100	100	100
Totalt	10 488,00	906,00	142,00	11 536,00	100	100	100	100
2020	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 495,00	467,00	45,67	8 007,67	100	124	109	111
Jiddisch	8,60	5,00	4,88	18,48	123	167	163	151
Meänkieli	1 122,70	66,00	18,92	1 207,62	101	106	100	102
Romani chib	446,00	85,00	21,53	552,53	100	112	108	107
Samiska	1 432,40	175,00	21,11	1 628,51	100	108	101	103
Teckenspråk	0,00	241,00	38,46	279,46	0,00	107	104	105
Totalt	10 504,70	1 039,00	150,57	11 694,27	105	121	114	113
2021	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 477,01	407	52,57	7 936,58	100	108	125	111
Jiddisch	9,23	10	15,85	35,08	132	333	528	331
Meänkieli	1 117,93	66	18,47	1 202,4	101	106	97	102
Romani chib	444	77	18,78	539,78	100	101	94	98
Samiska	1 427,52	150	19,5	1 597,02	100	93	93	95
Teckenspråk	0,00	227	36,89	263,89	0	100	100	100
Totalt	10 475,69	937	162,06	11 574,75	106	140	173	140

Bilaga 9.4 Nationella minoritetsspråk, förstasändningar alla bolagen

2019	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	3 659,00	138,00	17,45	3 814,00	100	100	100	100
Jiddisch	3,00	2,00	0,83	5,83	100	100	100	100
Meänkieli	376,00	24,00	3,60	403,60	100	100	100	100
Romani chib	157,00	31,00	6,82	194,82	100	100	100	100
Samiska	741,00	92,00	8,48	841,48	100	100	100	100
Teckenspråk	0,00	85,00	15,98	100,98	0,00	100	100	100
Totalt	4 936,00	372,00	53,16	5 361,16	100	100	100	100
2020	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	4 329,97	149,00	14,67	4 493,64	118	108	84	103
Jiddisch	3,81	2,00	2,64	8,45	127	100	318	182
Meänkieli	381,77	25,00	5,10	411,87	102	104	142	116
Romani chib	157,50	32,00	7,15	196,65	100	103	105	103
Samiska	743,18	95,00	8,95	847,13	100	103	106	103
Teckenspråk	0,00	88,00	14,41	102,41	0,00	104	90	97
Totalt	5 616,24	391,00	52,92	6 060,16	109	104	141	117
2021	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	4 318,75	152	17,67	4 488,42	118	110	101	110
Jiddisch	4,56	2	3,03	9,59	152	100	365	206
Meänkieli	380,64	29	5,58	415,22	101	121	155	126
Romani chib	156,50	29	7,43	192,93	100	94	109	101
Samiska	740,77	86	9,89	836,66	100	93	117	103
Teckenspråk	0,00	90	16,13	106,13	0,00	106	101	103
Totalt	5 601,22	388	59,73	6 048,95	114	104	158	125

Bilaga 9.5 Sändningstillstånd för Sveriges Utbildningsradio AB 2020–2025

Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har till uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktfärer i samhället.

Tillståndets innehörd, tid och upphörande

UR meddelas tillstånd att sända rikstäckande analog ljudradio, tv och sökbar text-tv i enlighet med 4 kap. 3 § och 11 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696). Sändningstillståndet innehåller rätt att i hela landet under hela dygnet sända program med utnyttjande av Sveriges Television AB:s (SVT) och Sveriges Radio AB:s (SR) sändningsutrymme, enligt överenskommelse som träffas bolagen emellan, samt att sända så många samtida program som det tillgängliga sändningsutrymmet medger. Att samtidigt sända ett rikstäckande program innehåller rätt att dela upp sändningen i regionala sändningar.

Se också kompletterande sändningstillstånd för UR med rätt att sända digital ljudradio respektive tv i hd-tv-kvalitet.

Tillståndet gäller från och med den 1 januari 2020 till och med den 31 december 2025. Detta tillstånd kan återkallas enligt bestämmelserna i 18 kap. 1, 2 och 7 §§ radio- och tv-lagen.

Tillgodoräknande av programverksamhet på internet UR får vid uppfyllande av 7–13 §§ i detta tillstånd tillgodoräkna sig programverksamhet som bedrivs på företagets egna plattformar på fritt tillgängliga och öppna delar av internet. Varje enskilt innehållsvillkor ska huvudsakligen uppfyllas i marknätet. Samma program ska inte kunna tillgodoräknas mer än en gång under ett år.

Villkor för sändningsrätten

Sändningstillståndet ska förenas med följande villkor, vilka UR godtagit enligt 4 kap. 14 § och 11 kap. 5 § radio- och tv-lagen.

Allmänna bestämmelser

1 § UR ska sända ljudradio- och tv-program.

2 § UR ska sända sökbar text-tv.

För dessa sändningar gäller 14–17 och 19–21 §§ i detta tillstånd.

3 § UR ska utforma sändningarna på sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet.

4 § UR ska använda analog utsändningsteknik för ljudradio.

5 § UR ska använda digital utsändningsteknik vid sändning av bild och ljud för marksänd tv.

6 § Den tekniska kvaliteten på sändningarna ska vara hög. UR ska samverka i tekniska frågor med övriga innehavare av tillstånd att sända tv-program. UR ska ingå avtal som medför att den som utför utsändningstjänsten, eller annan aktör som överenskommits mellan UR och övriga tillståndshavare, sänder en elektronisk programguide som presenterar de olika programtjänsterna på ett likvärdigt sätt och inte på ett otillbörligt sätt gynnar vissa företag eller finansieringsformer. Om UR sänder tjänster för vilka det krävs att mottagaren använder en styrprogramvara (Application Programme Interface, API) ska en standard som är upptagen i Europeiska kommissionens förteckning över standarder och/eller specifikationer för elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter och tjänster användas. UR ska härföröver när det är relevant samverka med övriga innehavare av tillstånd att sända tv-program kring frågor som berör multiplexering och åtkomstkontroll.

Innehållet i sändningarna

7 § UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud. I detta ligger att tillhandahålla ett varierat utbud på det svenska språket.

UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. Språkvårdsfrågor ska beaktas i verksamheten.

Programverksamheten ska som helhet bedrivas utifrån ett jämförande och mångfaldsperspektiv samt utmärkas av hög kvalitet och nyskapande form och innehåll.

Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodosar skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programutbudet ska speglar förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. UR ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningsuttryngar.

8 § UR ska utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram.

Programverksamheten på utbildningsområdet ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor. Verksamheten ska inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. Användarna av UR:s programverksamhet, särskilt inom utbildningsväsendet, ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten.

9 § UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan om en betydande egen programproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation liksom utomståndes medverkan i den egna programproduktionen.

Barn och unga

10 § UR ska erbjuda ett varierat utbud av program för och med barn och unga. Programmen ska på barns och ungas egena villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen.

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program för barn och unga.

UR ska särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga.

UR ska ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckens

perioden jämfört med 2019 års nivåer.

UR:s samlade programutbud på samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på teckenspråk ska, sammantaget med SR:s och SVT:s utbud, uppgå till minst 2019 års nivå. Det samlade utbudet på jiddisch ska, sammantaget med SR:s och SVT:s utbud, öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivå.

UR ska även erbjuda ett utbud på andra minoritetsspråk. UR ska ha en kontinuerlig dialog med de berörda grupperna.

UR, SR och SVT får sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser avseende den programverksamhet som omfattas av denna bestämmelse.

Hur sändningsrätten ska utövas

14 § Sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt. UR ska beakta att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradio och tv.

UR ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet. Ämnesval och framställning ska ta sikte på vad som är relevant och väsentligt.

15 § Uppgifter som förekommit i ett ljudradioprogram ska beriktagas när det är befogat. Om en begäran om beriktagande bifalls ska ett beriktagande sändas så snart det kan ske i ett för publiken naturligt sammanhang.

En begäran om beriktagande ska behandlas skyndsamt. Bestämmelser om beriktagande av tv-sändningar finns i 5 kap. 4 § radio och tv-lagen.

16 § Den som har befogat anspråk på att bemöta ett påstående ska ges tillfälle till genmäle. Om en begäran om genmäle bifalls ska ett genmäle sändas så snart det kan ske i eller i anslutning till program av samma eller likartad karaktär som det som anmärkningen avser.

Om en skriftlig begäran om genmäle har avslagits av UR ska bolaget lämna information till den berörde om förutsättningarna för att anmäla bolagets beslut eller dess handläggning av ärendet till granskningssämnden för radio och tv. Ett beslut om avslag ska innehålla uppgifter om skälerna för avslaget.

En begäran om genmäle ska behandlas skyndamt.

17 § Den enskildes privatliv ska respekteras i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat.

18 § UR ska ta hänsyn till ljudradions och tv:s särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen.

Villkor för reklam, sponsring och produktplacering

19 § UR får inte sända reklam. Förbjudet omfattar inte reklam för egen programverksamhet eller för programverksamhet från SR och SVT, utbildningsmaterial eller andra

liknande produkter med direkt anknytning till programmen.

20 § UR får inte sända sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit UR direkt.

UR får sända sådana indirekt sponsrade program som framställs eller har framställts i samarbete med någon annan som fått bidrag från utomstående för sin andel av produktionen, där UR köpt en visningsrätt/sändningsrätt till ett färdigproducerat eller icke färdigproducerat program som fått bidrag, eller som senare får bidrag från utomstående, ochsom framställs eller har framställts av programföretag i ett annat land inom ramen för åtagande gentemot Europeiska Radiounionen där bidrag till produktionen lämnats från utomstående.

Sträng restriktivitet ska råda när det gäller indirekt sponsrade program som vänder sig till barn under 12 år.

Bestämmelser om sponsningsmeddelande finns i 7 kap. 4–8 §§ och 15 kap. 10 § radio- och tv-lagen.

21 § Vid sändning av reklam enligt 19 § behöver inte reklamslagen omges av ljud- och bildsignaturer enligt 8 kap. 5 § första stycket och 15 kap. 1 § radio- och tv-lagen eller vara minst en minut långa enligt 8 kap. 2 §.

22 § UR får inte sända program där produktplacering enligt 3 kap. 1 § 10 radio- och tv-lagen förekommer.

Beredskaps- och säkerhetsfrågor

23 § UR ska upprätthålla en hög säkerhet för produktion och distribution. Sändningarna ska ske med så god säkerhet att eventuella sändningsavbrott blir så korta som möjligt. UR ska ställa höga krav på de leverantörer som anlitas för programsamling och distribution av egensändningar.

24 § UR ska utifrån en risk- och sårbarhetsanalys analysera och värdera sändningsverksamheten så att avbrott så långt som möjligt kan undvikas. Detta arbete ska ske efter samråd med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Analysen ska resultera i beredskapsplaner som utöver säkerheten i marknäten särskilt ska uppmärksamma säkerheten i distributionen över internet. Beredskapsplanerna ska årligen före den 1 mars lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och till MSB för kännedom.

25 § Om högsta beredskap råder i landet ska SR och SVT utgöra självständiga organisationer med totalförsvarsuppgifter och lyda direkt under regeringen. UR:s resurser ska i en sådan situation tillföras SR och SVT. Om skärt beredskap råder i landet får regeringen om det finns särskilt behov av detta förordna att vad som sägs i första meningen i detta stycke ska gälla.

De bestämmelser om bolagets programverksamhet som intagits i tillståndsvillkor och medelsvillkor ska vara vägledande också för den verksamhet som bedrivs under skärt beredskap och vid fredstida kris situationer.

Villkor

Medelstilldelningen ska förenas med följande medelsvillkor som gäller från och med den 1 januari 2020 och till och med den 31 december 2025.

Ekonomiska förutsättningar

1. UR ska inom tillgängliga ekonomiska ramar göra de prioriteringar som krävs för att uppfylla uppdraget. Verksamheten ska inramen för uppdraget bedrivas rationellt. UR ska kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet. Ett led i detta är att söka samarbetsområden med Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Television AB (SVT). De åtgärder som vidtas kan leda till medelsavståenden mellan programföretagen.

2. Medlen ska användas för företagets kärnverksamhet. Kärnverksamheten är att producera och sända radio- och tv-program till allmänheten, och att producera och tillhandahålla radio- och tv-program till allmänheten på företagets egna plattformar som finns på fritt tillgängliga och öppna delar av internet. Medlen ska också i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, dvs. verksamhet som syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra

möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna.

3. Sidoverksamheter till UR:s sändningsverksamhet ska bärä sin egen kostnader och i övrigt bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i för-hållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheter ska redoviseras som egen resultatområden. Det ska finnas en resultaträkning och, om god redovisningssed så kräver, en balansräkning för dessa verksamheter. Redovisningen ska ingå som en del av årsredovisningen som granskas av bolagets revisorer.

4. UR ska tillsammans med SR och SVT avstå medel för Sveriges Radio Förvaltnings AB:s kostnader enligt avtal mellan programföretagen. I avtalet ska även eventuella medelsavståenden mellan programföretagen som följer av punkt 1 redovisas.

5. SVT ska enligt bolagets medelsvillkor betala SVT:s och UR:s sammanlagda distributionskostnader i enlighet med avtal mellan bolagen.

Verksamhet

6. UR:s sändningar riktade till Sverige ska kunna tas emot av allmänheten utan villkor om särskild betalning.

7. UR ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för radio och tv. För att nära lyssnarna och tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten distribueras på olika platfformar. Vid distribution på internet bör de egna platfformarna vara prioriterade.

8. Utbudet ska utformas på ett sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig programmen. UR bör iakta försiktighet när det gäller satsningar på oprövd teknik eller teknik som inte alla lyssnare och tittare har tillgång till.

9. UR ska ha öppna och tydliga riktlinjer om hur företaget förhåller sig till distribution på platfformar som inte är UR:s egna.

10. UR får utnyttja SVT:s sändningsutrymme med syfte att nå allmänheten i Finland och övriga världen. Sändningarna ska i allt väsentligt utgöras av UR:s ordinarie sändningar. Till den del sändningarna görs tillgängliga utanför Sverige ska verksamheten bärä sina egen kostnader.

11. UR ska särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet och upprätthålla en god balans i omfattningen mellan dessa. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten.

Sidoverksamheter ska inte ges en sådan omfattning eller vara av sådan karaktär att de kan riskera att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst.

12. UR ska fortsatt ägna särskild uppmärksamhet åt tillgängligheten till och kunskap om programmen. En del i detta är att samarbeta med aktörer inom utbildning och forskning för att öka tillgängligheten till föreläsningar.

13. Överenskommelser mellan SR, SVT och UR rörande insatser på minoritetsspråk och teckenspråk samt för personer med funktionsnedsättning ska sändas till regeringen (Kulturdepartementet) och Myndigheten för press, radio och tv innan verksamhetsåret börjar.

Förhandsprövning

14. Nya tjänster av större betydelse eller väsentliga ändringar i befintliga tjänster inom ramen för den kompletterande verksamheten som UR vill lansera ska anmälas till regeringen för godkännande. Anmälan ska även sändas till Myndigheten för press, radio och tv. Anmälan ska vara utförlig och tydlig. Den ska så långt det är möjligt utformas för att kunna utgöra underlag för ett öppet remissförarande.

Anmälan ska innehålla

• En utförlig beskrivning och motivering av tjänsten som utgår från tjänstens värde för publiken och relevans för uppdraget i allmänhetens tjänst,

• En redogörelse för vad tjänsten tillför i relation till existerande egna respektive andras tjänster,

• En beskrivning av hur tjänsten påverkar övrig verksamhet, bl.a. med avseende på ekonomiska konsekvenser,

• En redogörelse för målgrupp och förväntad användning bland befolkningen,

• Uppgifter om planerad lansering och expansion,

• En bedömning av tjänstens marknadspåverkan, t.ex. med avseende på vilka aktörer som påverkas och hur, och

• En kortfattad sammanfattnings av ovanstående.

• Anmälan av en tjänst till förhandsprövning behöver inte göras om verksamheten pågår i högst 12 månader,

• Om tjänsten är begränsad geografiskt eller i fråga om publik, eller

• Om avsikten med tjänsten är att få erfarenheter av och kunskap om en ny teknik eller innovativ tjänst.

• Om en tjänst inte godkänns ska företaget upphöra att erbjuda tjänsten.

Organisation

15. UR bestämmer om regional indelning av organisationen.

16. UR ska bidra till att stärka en livskraftig produktionsmarknad i hela landet. UR ska i dialog med externa produktionsbolag säkerställa att företagets organisation för inköp och beställning av extern produktion präglas av tydighet.

17. UR ska fördjupa sitt samarbete med SR och SVT när det gäller fördelning och placering av sändningstid för UR:s program så att de får ett brett genomslag. Om oenighet uppstår mellan företagen ska frågan avgöras av en skiljenämnd enligt lagen (1999:116) om skiljejärförande.

18. Staten får, om UR:s sändningstillstånd upphör, inlösa byggnader, inredning och utrustning samt övriga inventarier och installationer som tillhör UR. Kan överenskommelse inte träffas om lösenbeloppet, ska detta bestämmas av tre värderingsmän som utses enligt lagen (1999:116) om skiljejärförande. UR ska medverka till att företag som staten bestämmer utan särskilt vederlag får överta de lokaler som UR förhyr. UR medger att personal anställd för programverksamheten får övergå till anställning i sådant företag senast när tillståndet upphör att gälla.

Redovisning och revision

19. UR ska årligen följa upp och redovisa hur uppdraget i allmänhetens tjänst har fullgjorts enligt villkor i sändningstillstånd, medelsvillkor och andra beslut av regeringen som meddelats med stöd av radio- och tv-lagen (2010:69).

Redovisningen ska ges in till regeringen (Kulturdepartementet) och Myndigheten för press, radio och tv senast den 1 mars varje år.

UR ska redovisa samtliga verksamhets- och programområden och hur det särskilt är att företaget har uppfyllt de krav som ställs på företaget i sändningstillstånd och medelsvillkor.

Den programverksamhet på internet som UR vill tillgördra ska redovisas vid uppfyllelse av uppdraget.

UR ska redovisa och kommentera hur uppdraget fullgjorts med avseende på bl.a. volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet. Samarbets- och effektiviseringsåtgärder ska rapporteras i redovisningen.

UR ska särskilt redogöra för företagets intäkter vid sidan av avgiftsmedel. I den redovisningen ska ingå:

• Vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat, med förtydligande exempel,

• Hur företaget har särskilt sitt oberoende vid kommersiella samarbeten och vid indirekt sponsring,

• Företagets kontakter med olika delar av utbildningsväsendet och vilka satsningar som gjorts med anledning av det utökade utbildningsuppdraget, och

• eventuella sidoverksamheter som företaget har bedrivit.

UR ska redovisa hur företaget arbetar för att tillämpa riktlinjerna om distribution på platfformar som inte är företagets egena.

UR ska redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats under året. Detta gäller oavsett om tjänsterna har anmänts för godkännande enligt punkt 14 eller inte. För de tjänster som har lanserats på försök ska det anges hur lång försöktid som har planerats för dessa.

Bilaga 9.6 Medelsvillkor för 2020–2025 avseende Sveriges Utbildningsradio AB

Medelstilldelning

Prop. 2018/19:136, bet. 2019/20:KrU2, rskr. 2019/20:20.

Medelsanvisning	
2020	445 100 000
2021	454 000 000
2022	463 100 000
2023	472 300 000
2024	481

20. Programstatistiken ska utformas så att jämförelser blir möjliga över tid. Redovisningen ska uttrycka olika programkategoriers andel av den totala sändningstiden, när olika programtyper sänds samt resursförbrukningen för respektive kategori. Redovisningen ska även avse omfattningen av tittande och lyssnande och publiken reaktioner samt företagens planer för kommande år.

21. SR, SVT och UR ska i samverkan fortsatt utveckla sin redovisning med inriktning på att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som kan tillämpas i den årliga redovisningen. I arbetet ska ingå att definiera och operationalisera centrala begrepp i tillstånds- och medelsvillkoren, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmått

baserade på dessa och att utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet. Resultatmåten bör utformas så att de ger väsentlig information om uppdraget och förmedlar viktiga erfarenheter av verksamheten. Programföretagen ska på olika sätt stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten.

22. UR ska säkerställa att företagets revisorer ges möjlighet att granska företagets redovisning enligt punkt 19 och, i förekommende fall, särredovisningar av uppdrag i särskilda regeringsbeslut. Utåtlande över dessa granskningar ska ske i särskilda revisorsintyg som tillställs regeringen (Kulturdepartementet).

9.7 Policy för UR:s närväro på tredjepartsplattformar

UR:s policy omfattar principer för UR:s närväro på tredjepartsplattformar (TPP). Policyn är utformad utifrån UR:s distributionsstrategi 2020 samt regeringens proposition 2018/19:36 *Ett modernt public service nära publiken*. Som levande dokument ses policyn över regelbundet.

1. UR:s definition av TPP

I enlighet med UR:s distributionsstrategi 2020 definieras TPP här som såväl sociala medieplattformar (t.ex. Facebook, Instagram och Twitter) som distributionsplattformar (t.ex. Spotify, Youtube och Google) och externa mediespelare (t.ex. Chromecast, Apple-TV). UR:s programutbud återfinns även på olika lärplattformar som används ute i landets skolor då lärare kan länka till UR:s digitala plattformar UR Play och UR Access. Här är det alltså inte UR som väljer vilket programutbud som ska distribueras på dessa plattformar vilket gör att lärplattformar inte omfattas av denna policy.

2. Syftet med UR:s närväro på TPP

Sociala medier och globala distributionsplattformar har blivit en naturlig del av människors medievardag och det är därför självklart att UR, med sin oberoende och pedagogiska journalistik, är närvärande där. Grundprincipen för UR är dock att utbudet alltid ska finnas tillgängligt på de egna plattformarna, närväron på TPP är därför ett komplement till UR:s egna online-tjänster. Vissa målgrupper, särskilt ungdomar och nyanlända, finns i nuläget främst på TPP. UR:s närväro på TPP syftar till att stärka relationen med olika målgrupper och skapa värde för nya användare. Samtidigt ska UR:s oberoende i förhållande till kommersiella plattformar inte äventyras.

3. UR:s former av närväro på TPP-distribution samt kommunikation och marknadsföring

TPP ger UR nya möjligheter att leva upp till sitt uppdrag och på ett effektivt sätt nå relevanta målgrupper. Tack vare möjligheten till dialog i sociala medier kan publiken komma med synpunkter på UR:s verksamhet, utbud och bidra till programutveckling. Genom UR:s närväro på TPP kan UR också uppfylla sitt uppdrag att vara relevant för hela Sveriges befolkning.

Med *distribution* på TPP strävar UR efter att:

- Erbjuda ett sakligt och opartiskt utbud även på TPP.
- Bygga en relation till och bidra till dialog med användarna för ökat lärande, diskussion och inspiration till att dela med sig till andra av utbudet, samt
- Bredda och öka användningen av UR:s utbud genom att distribuera relevant utbud för olika målgrupper som annars är svåra att nå via de egna plattformarna, och
- Därmed på sikt få nya målgrupper att upptäcka och använda UR Play.

Med *kommunikation och marknadsföring* på TPP strävar UR efter att:

- Bredda och öka användningen av UR:s utbud genom att nå ut till relevanta målgrupper där de befinner sig,
- Bygga en relation till och ha dialog med användarna i relevanta målgrupper, samt
- Bidra till att användare känner till och använder UR:s egna plattformar.

För att UR:s utbud ska nå ut kan UR välja att - med restriktivi-

tet, i vissa fall - betala för att *marknadsföra* UR:s utbud genom att sponsra eller annonsera innehåll på TPP. UR kan exempelvis köpa marknadsföring i sociala medier vid programlanseringar, olika evenemang och för att uppmärksamma vissa satsningar och erbjudanden. UR kan också i vissa fall köpa marknadsföring i sociala medier för att nå målgrupper för att säkerställa att UR når ut till en mångfald av användare som speglar Sveriges befolkning. UR köper aldrig marknadsföring riktad mot barn under 13 år på TPP.

4. UR:s principer för publicering på TPP

UR strävar efter *likabehandling* av externa plattformar. Detta gäller bl. a. deras standard och tekniska förutsättningar, deras tjänster och deras hållbarhet och potential att nå önskade målgrupper. Samtidigt måste en plattforms möjligheter/ potential avvägas i det enskilda fallet med ekonomiska och andra resurser som krävs av UR för att anpassa sig till dess tekniska och andra krav.

Angående *kriterier för val* av TPP och specifik närväro på Youtube, Spotify, Itunes, Acast, Facebook, Instagram m. fl. hävnisas till distributionsstrategin 2020. Angående de interna principerna för (av)publicering på TPP hävnisas även till UR:s publiceringspolicy 2020.

När det gäller det programinnehåll som UR publicerar på TPP gäller att samma *programetiska principer* som tillämpas i broadcast ska tillämpas på tredjepartsplattformar. Detta gäller framförallt saklighet, opartiskhet, respekt för privatlivet, otillbörligt gynnande av kommersiella intressen, hänsyn till mediets genomslagskraft och försvar av demokratins grunder.

UR är också medvetet om möjliga risker som är kopplade till att befina sig t. ex. i en reklamfinansierad miljö samt att det oftast saknas en ansvarig utgivare på dessa plattformar. Därför ska UR:s närväro på TPP vara konsekvent *restriktiv*. UR ska dessutom aldrig vara beroende av någon TPP som enda distributionskanal. Det innebär att UR överväger vid varje val av TPP och vid varje publicering på den: Uppfylls UR:s principer för att distribuera eller marknadsföra innehåll på de utvalda plattformarna? Vad gör UR om principerna bryts?

Dessa principer gäller för UR:s närväro på TPP:

- UR har det redaktionella ansvaret för UR:s program
- UR tar aldrig del av reklamtäkter och UR:s innehåll ska inte brytas av reklam
- Fri tillgång för användare till UR:s program på TPP
- Kontroll över UR:s varumärken – det ska finnas möjlighet för UR att skapa egna ytor (kanal/sida/konto el. dyl.) för ökad kontroll
- Tydlig placering respektive exponering av UR:s varumärke(n)
- Säkerställande av användartrygghet
- UR strävar efter att uppnå tillgång till/tillräcklig transparens kring användardata som samlas in genom UR:s utbud

Eftersom UR har kontroll över sina egna kanaler, konton och andra distributionsformer kan UR alltid agera själv och oberoende genom att avpublicera/blockera sitt innehåll om en plattform bryter mot de ovan nämnda principerna. En annan möjlighet är att avpublicera eller ändra publiceringen enligt avtal med TPP.

UR förbehåller sig möjligheten att kunna avstå från dessa principer i vissa lägen och under begränsad tid. Detta kan bland annat vara pågående försöksverksamhet av UR:s tjänster på TPP eller plötsligt uppstående situationer/krislägen.

© 2022 Sveriges Utbildningsradio AB

Kontakt: UR Strategi, 105 10 Stockholm

Redaktör: Mette Hultgren

Skriventer: Maria Almström, Johan Hartman, Mette Hultgren, Danjel Nam, Peder Olsson, Jannike Qvarnsköld, Thomas Widén och Maria Örtengren.

Bildredaktörer: Lotta Ahrnstedt Öster, Torbjörn Ekebacke

Formgivare: Sophie Graalheim

Tryckeri: Stibo, Katrineholm

Omslag: Bilden är tagen av Hajan Jabar i samband med inspelningen av *Toxic – om relationer, gränser och våld*.

UR:s public service-redovisning 2021 har behandlats och beslutats av UR:s styrelse den 22 februari 2022.

Sveriges Utbildningsradio AB
Oxenstiernsgatan 34 • 105 10 Stockholm
ur.se • urplay.se